302
5
hemingway / kazanana ödül yok

NOBEL ÖDÜLÜ

HEMINGWAY

Bütün Eserleri / 5

kazanana ödül yok

bilgi yayınevi

Orijinal Metne Uygun Tam Çeviri

BİLGİ YAYINLARI : 302
ERNEST HEMINGWAY BÜTÜN ESERLERİ : 5

ISBN 975 - 494 - 498 - 9
95 06 Y. 0105 0815

Birinci Basım 1984

ERNEST HEMINGWAY

Bütün Eserleri
5

Kazanana Ödül Yok

Türkçesi: Fatma Aylin Sağtür

kapak düzeni : fahri karagözoğlu

ERNEST HEMINGWAY
BÜTÜN ESERLERİ

1. İhtiyar Balıkçı
2. Afrika'nın Yeşil Tepeleri
3. Klimanjaro'nun Karları
4. Silahlara Veda
5. Kazanana Ödül Yok
6. Akıntı Adaları
7. Güneş De Doğar
8. Çanlar Kimin İçin Çalıyor
9. Ya Hep, Ya Hiç
10. İşgal İstanbul'u ve II. Dünya Savaşı

— Paris Bir Şenliktir

İÇİNDEKİLER

YAŞAMI

Yemek zamanı gelmişti. Yeşil renkli yemek çadırının çifte tentesi altında toplanmış, hiçbir şey olmamış gibi davranmaya çalışıyorlardı.

Macomber, "Limon suyu mu, yoksa limonlu bir içki mi istersiniz?" diye sordu.

Robert Wilson, "Ben bir cin içeyim," diye yanıtladı.

Macomber'in karısı, "Ben de bir cin içeyim, bir şey içmem gerekiyor," dedi.

Macomber, "Sanırım en iyisi de bu. Söyleyiver de içkileri hazırlasınlar," dedi.

O sırada uşak, çadırları gölgelendiren ağaçlar arasından gelen esintiyle ıslanmış, çadır bezinden yapılma soğutma çantalarından, içki şişelerini çıkarmaya başlamıştı bile.

Macomber, "Onlara ne kadar vermem gerekir?" diye sordu.

Wilson, "Bir Sterlin çok fazla olur. Onları şımartmamalısın, ded..

"Şef aralarında bölüştürebilir mi?"

"Elbette.

Yarım saat önce Francis Macomber, kampa başarıyla dönmüş, kampın kapısında aşçının, özel uşakların, deri yüzücünün ve yük taşıyıcıların omuzlarında, çadırına getirilmişti. Tüfek taşıyıcılar, bu

gösteriye katılmamışlardı. Yerliler, onu çadırının önünde indirdikten sonra, onların teker teker ellerini sıkmış, kutlamaları kabul etmiş ve çadırına girip karısı gelene dek yatağın üstünde oturmuştu. Karısı çadıra gelince, onunla konuşmamıştı. O da kadın gelir gelmez, dışarıdaki lavaboda elini yüzünü yıkamak için çadırdan çıkmış, sonra da serin ve gölge bir yerde olan yemek çadırındaki rahat keten iskemlelerden birine kurulmuştu.

Bayan Macomber, Wilson'a şöyle bir baktı. Çok alımlı, güzelliği hiç bozulmamış, sosyal konumu da oldukça yüksek bir kadındı. Beş yıl önce, kendisinin hiç kullanmadığı bir güzellik gereci için poz vererek, beş bin dolar almıştı. On bir yıldır, Francis Macomber'la evliydi.

Macomber, "Güzel bir aslan, öyle değil mi?" diye sordu. Şimdi karısı ona bakmaya başlamıştı. Üstelik, her iki adama da onları ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu.

Beyaz avcı Wilson'u, önceleri gerçekten tanımadığını biliyordu. Wilson, saçları kırçıllaşmış, orta boylu, fırça gibi sert bıyıkları olan bir adamdı; kıpkırmızı bir yüzü ve gülümsediğinde derinleşen ince, beyaz kırışıklarla çevrili, soğuk soğuk bakan cam gibi mavi gözleri vardı. Adam, kendisine bakan kadına gülümsedi. Kadının bakışları adamın yüzünden omuzlarının bol gömleğinin içinde biçimlenen kıvrımına, sol cep yerindeki büyük dört fişeğe, kocaman kararmış ellerine, eski püskü pantolonuna, çok pis olan botlarına ve yeniden kırmızı yüzüne kaydı. Şimdi çadır direğinin çivisine asılı duran stetson şapkasıyla, bu kırmızı yüz arasında oluşan belirgin beyaz çizgiyi düşündü.

Robert Wilson, "Ve işte bu aslan için, dedi. Dönüp kadına yeniden gülümsedi. Kadınsa, hiç gül-

meden ne yapmak istediğini anlamak istercesine, kocasından yana baktı.

Francis Macomber, uzun boyuyla kemikli yapısına aldırmazsanız iri yapılı, koyu tenli, saçları kayıkçılarınki gibi dağınık, ince dudaklı bir adamdı. Kısacası, oldukça yakışıklı bir adam sayılabilirdi. Üstünde Wilson'unki gibi bir safari giysisi vardı. Ancak onun giydikleri daha yeniydi. Otuz beş yaşındaki Macomber, vücudunu iyi korurdu. Açık hava sporlarında başarılıydı. Dahası, önemli sayılabilecek balıkçılık yarışlarında ödülleri bile vardı. Ayrıca, bir de az önce herkesin içinde ne kadar ödlek olduğunu da sergilemişti.

"Bu aslan için!" dedi. "Yaptıkların için sana olan borcumu nasıl öderim, bilemem.

Margaret, yani karısı, bakışlarını ondan kaçırıp yeniden Wilson'a baktı:

"Aslandan söz etmeyelim artık," dedi.

Wilson gülümsemeden kadına baktı. Bu kez kadın ona gülümsedi.

Margaret, "Garip bir gündü. Şapkanızı öğle zamanında çadırın altındayken bile, kafanızda tutmayacak mıydınız? Bana öyle demiştiniz ya! dedi.

Wilson, "Olabilir, dedi.

Margaret, "Çok kırmızı bir yüzünüz var, biliyor musunuz Bay Wilson?" diyerek gülümsedi.

Wilson, "İçkiden," dedi.

Kadın, "Sanmıyorum. Francis de çok içki içer. Ama yüzü hiçbir zaman sizinki gibi kırmızılaşmamıştır," dedi.

Macomber şakaya vurmaya çalışarak, "Ama bugün kırmızı," dedi.

"Hayır. Bugün kırmızı olan benimki. Ama Bay Wilson'un yüzü her zaman kırmızı!"

Wilson, "Soyaçekimden olmalı. Artık benim güzelliğimden başka şeyler konuşsak nasıl olur?" dedi.

"Daha yeni başlamıştım.

"Burada keselim en iyisi, dedi Wilson.

Margaret: "Anlaşılan sözlerim canınızı sıktı.

Kocası, "Saçmalama Margot," dedi.

Wilson, "Boş verin. Bugün enfes bir aslan vurduk, dedi.

Margot, ikisinin de yüzüne baktı. İkisi de onun, ağlamak üzere olduğunu gördüler. Wilson, bunun böyle olacağını uzun zamandır bekliyor; düşüncesi bile canını sıkıyordu. Macomber ise, şu anda büsbütün telaşlanmıştı.

Kadın, "Ah, keşke böyle olmasaydı. Ah, keşke böyle olmasaydı" diyerek çadıra doğru yollandı. İki erkek de onun ağladığını duymadılar. Yalnızca yürürken omuzlarının, gül renkli, güneşe dayanıklı gömleğinin içinde sarsıldığını gördüler.

Wilson, uzun boylu olan ötekine, "Şu kadınların siniri yok mu? Hiçbir neden olması da gerekmez. Her şey onları sinirlendirebilir," dedi.

Macomber, "Yanılıyorsun. Bu kez durum başka. Sanırım yaşadığım sürece bunun acısını çekeceğim, dedi.

"Saçma! Büyük bir avcının yaşamında ufacık bir leke olsa ne yazar? Olan biteni unut en iyisi. Aslında önemli bir şey de olmadı ya!"

"Doğru. En azından unutmaya çalışmalıyız. Bu arada benim için yaptığını da unutmayacağım.

"Hiçbir şey yapmadım. Bütün bu olanlar saçma.

Arkasında kayalıklarla dolu uçurumla; önünde, kayalıklı bir ırmak yatağından ormana dek uzanan çayırlıklara kurulmuş olan kampın üstünü örten

akasya ağaçlarının gölgesinde oturan iki adam, limonlu soğuk içkilerini içtiler. Oğlanlar, yemek için sofrayı kurarken de birbirlerinin gözlerine bakmamaya özen gösterdiler. Wilson bütün oğlanların artık durumu bildiğini anlamıştı. Macomber'ın özel uşağı, masaya tabakları yerleştirirken efendisine garip garip bakmaya başlayınca, dönüp onu Savahili diliyle azarladı.

Oğlan, heykel gibi bir yüzle sırtını döndü.

Macomber, "Ona ne söyledin?" diye sordu.

"Hiç. Bir an önce aklını başına almazsa, canına okuyacağımı söyledim.

"Ne yapacaksın? Kamçılarım mı demek istedin?"

"Bu, bütünüyle yasal bir iş. Bunları arada bir cezalandırmak gerek."

"Bunları, hâlâ kamçılıyor musunuz?"

"Ah, elbette. Bizi şikâyet etseler oldukça patırtı kopar. Ama etmezler. Cezayı yeğlerler."

Macomber, "Amma da garip!" dedi.

"Hiç de garip değil. Sen bu durumda ne yapardın? İyi bir falakayı mı, yoksa kazancından olmayı mı seçerdin?"

Bunları söylemiş olmaktan sıkılarak, Macomber'ın yanıtlamasını beklemeden konuşmasını sürdürdü: "Hepimiz, her gün şu ya da bu biçimde dayak yiyoruz, biliyorsun," dedi.

Bu söylediği de durumu kurtarmaya yetmiyordu. "Ah Tanrım, politik olmayı hiç öğrenemeyeceğim, diye geçirdi aklından.

Macomber, yine ona bakmadan, "Doğru, çoğu kez dayağı yeğleriz. Bu aslan olayı için nasıl üzüldüğümü anlatamam. Bunun yayılmaması gerek. Demek istediğim, başkaları işitmez değil mi?" diye sordu.

"Demek istediğin, bunu, Mathaiga Kulübünde söyleyip söylemeyeceğim mi?" Artık Wilson'un bakışları çok soğuktu. Bunu hiç beklemiyordu. Bu herif ödlek olduğu kadar da rezilin biri aynı zamanda, diye aklından geçirdi. Oysa bugüne değin onu seviyordum. Ama bir Amerikalının ne yapacağını kim kestirebilir?

Wilson, "Hayır! Ben profesyonel bir avcıyım. Müşterilerimizden söz etme alışkanlığımız yoktur. Bu konuda kaygılanman yersiz. Ne var ki, ağzımı sıkı tutmamı söylemeniz pek hoşuma gitmedi," dedi.

İş bu noktaya geldikten sonra, ilişkiyi kesmenin daha iyi olacağını düşündü Wilson. Yemeklerini tek başına yer, bu arada kitap okurdu. Herkes tek başına yemek yerdi. Onları bir tek safari sırasında, iş ilişkileri gereği görürdü; Fransızlar buna bir şey derlerdi ya, neydi o? Tamam. Gerektiğince saygı, işte o kadar. Böylesi, şu duygusal çalkantılara katlanmaktan çok daha rahattı. Onu iyice bir benzettikten sonra, ilişkiyi kesinkes koparırdı. Ondan sonra yemek yerken kitap okur, yine de onların viskisini içerdi. Bu, safari kötü olduğunda kullanılan bir tümceydi. Başka bir beyaz avcıyla karşılaşıp ona, "İşler nasıl gidiyor?" diye sorduğunuzda size, "Hâlâ adamların viskisini içiyorum, derse, işlerin kötü gittiği anlaşılırdı.

Macomber, orta yaşta olmasına karşın yeni yetmeler gibi kalabilen, o Amerikalılara özgü yüzünü, ona çevirerek, "Bağışla" dedi. Wilson, adamın kısa kesilmiş saçlarına ve güçlü çenesine şöyle bir baktı. Aynı anda o, "Bunun ayrımına varamadığım için üzgünüm. Bilmediğim öylesine çok şey var ki," diye konuşmasını sürdürdü.

Wilson, şimdi ne olacak, diye geçirdi aklından. Her şeyi bir anda kesip koparmaya hazırlanırken,

tam da adamı aşağılayacakken, zavallı fakir gelmiş bağışlanmak istiyordu. Durumu kurtarmak için, "Benim sözlerimin üstünde durma. Yaşamak için, bu işi, yapmam gerek. Biliyorsun ki Afrika'da hiçbir kadın aslanını gözden çıkarmaz. Erkekler de hiçbir zaman kaçmaz," dedi.

Macomber, "Bense, tavşan gibi kaçtım, dedi.

Wilson, lanet olsun, dedi içinden. Şimdi böyle konuşan bir adama ne denir?

Wilson' karşısındakine insanın içini oyan mavi mavi gözleriyle baktı. Adam da ona yalnızca gülümsedi. Gözlerindeki kızgınlığını belirten bakışı görmezlikten gelebilirseniz, bakışları çok tatlıydı.

"Belki bir yabansığırı ayarlayabilirim. Bundan sonra onların peşine düşeceğiz, değil mi? diye sordu.

Wilson, "Dilersen, sabah çıkabiliriz, dedi. Belki de yanılmıştı. İşleri, oluruna bırakmak daha iyiydi. Şu lanet Amerikalıların ne yapacağını kestirmek nasıl da güçtü! İşte yine Macomber'ın yanına geçivermişti. Ah, bir de sabah olanları unutabilseydi! Ne yazık ki bu, olanaksızdı. Sabah olanlar korkunçtu.

"İşte Bayan Sahip geliyor," dedi. Kadın, çadırından çıkmış onlara doğru gelirken toparlanmış, tazelenmiş ve oldukça güzelleşmiş görünüyordu. Çok düzgün, yuvarlak bir yüz vardı. Öylesine yuvarlacık bir yüzdü ki, kadını rahatlıkla aptal sanabilirdiniz. Oysa değil, diye düşündü Wilson. Hem de hiç değil.

"Kırmızı suratlı güzel Bay Wilson nasıldır? Ya sen şekerim, daha iyisin ya?"

Macomber, "Evet, daha iyiyim, diye yanıt verdi.

Kadın masaya otururken, "Bu konuyu kafamdan silip attım. Francis iyi bir aslan avcısı olsa ne

olur, olmasa ne olur? Bu onun işi değil ki! Bu, Bay Wilson'un işi. Bay Wilson her şeyi öldürebilir sanırım. Öyle değil mi?"

"Ah, evet, her şeyi öldürebilirim. Her şeyi." Kadınlar dünyanın en katı yaratıkları, diye düşündü. Görülmemiş ölçüde katı, acımasız, yırtıcı olmalarına karşın, çekici kadınlar. Bunlar katılaştıkça erkekleri de ya yumuşuyor, ya da paramparça oluyorlar. Yoksa bunlar, parmaklarında çevirebilecekleri adamları mı seçiyorlar? Ama evlendikleri yaşta,bu kadarını kestiremezler. Bugüne değin Amerikalı kadınlar konusunda uzmanlaşmış olması, doğrusu, büyük şanstı! Ne olursa olsun, yine de çok çekici bir kadındı, bu.

Kadına, "Sabah yabansığırı avına gideceğiz," dedi.

"Ben de geliyorum, dedi.

"Hayır, gelmiyorsunuz."

"Evet, ben de geliyorum. Gelemez miyim Francis?"

Wilson, ağlamaya gittiğinde bu kadını bulunmaz bir yaratık olarak gördüğünü, düşündü. Hem kendisi, hem de kocası adına olanları kavramış, gerçekleri görmüş, acı çekmiş bir kadın gibi görünüyordu. Yirmi dakika sonra döndüğündeyse, tüm Amerikalı kadınların acımasızlığına bürünüvermişti. Gerçekten de Amerikalı kadınlar kadar berbat olanı var mı?

Francis Macomber, "Yarın senin için yeni bir gösteri yapacağız desene, dedi.

Wilson,"Hayır, bizimle gelmiyorsunuz!" dedi.

"Size öyle geliyor. Sizin avcılığınızı yeniden görmeyi çok istiyorum. Bu sabah çok sevimliydiniz! Kafa uçurma işi ne kadar sevimli olabilirse, siz de o kadar tabii.

Wilson, "işte yemek de geldi. Çok neşelisiniz, öyle değil mi?" dedi.

"Neden olmasın? Buraya sıkılmak için gelmedim.

Wilson, "Hiçbir şey de sıkıcı değil aslında, dedi. Irmaktaki kayalara, ardındaki ağaçlıklı yamaca bakarak sabahı düşündü.

"Elbette değil! Çok güzel oldu her şey. Yarına gelince; yarını nasıl iple çektiğimi bilemezsiniz," dedi.

Wilson, "Şu anda iri bir geyik eti yiyorsunuz," dedi.

"Şu tavşan gibi zıplayan, ineğe benzer kocaman yaratıklardan mı söz ediyorsunuz?"

Wilson, "Oldukça gerçeğe yakın bir tanımdı, dedi.

Macomber, "Etleri çok iyidir," dedi.

Kadın, "Bunu sen mi vurdun Francis?" diye sordu.

"Evet."

"Bunlar tehlikeli değil, sanırım.

Wilson, "Yalnızca üstünüze yuvarlanırsa tehlikelidirler," dedi.

"Çok sevindim."

Macomber bir yandan geyiği kesip, çatalının üstüne azıcık da patates püresi, salça ve havuç koyarken, bir yandan da kadına, "Şirretliği bıraksan artık, nasıl olur Margot?" dedi.

"Durumu böylesine incelikle dile getirdiğine göre, iyi olur sanırım.

Wilson, "Bu gece aslanın şerefine şampanya içeceğiz. Öğlenler, şampanya içmek için çok sıcak," dedi.

Margot, "Haa, şu aslan! Aslanı unutmuştum, dedi.

Robert Wilson, bak şu işe, diye aklından geçirdi. Kadın kocayı zora koşuyor demek! Ya da bu kadın ortalık yerde iyi bir gösteri yaptığını filan mı sanıyor? Kocasının rezil bir ödlek olduğunu anlayan bir kadın, acaba nasıl davranmalı? Bu kadın Allahın cezası, acımasız bir yaratık. Gerçi bunların tümü de böyle ya! Bunlar insanları yönetiyorlar. Bu iş de arada bir, acımasız olmayı gerektiriyor. Ama ne olursa olsun, bunların lanet saldırıları burama kadar geldi artık!

Kadına incelik göstererek "Azıcık daha geyik alır mısınız?" diye sordu.

Öğleden sonra Wilson'la Macomber, iki tüfek taşıyıcısını da alarak, yerli şoförün sürdüğü arabaya atlayıp ava gittiler. Bayan Macomber, kampta kaldı. Havanın, dışarı çıkılamayacak kadar sıcak olduğunu, onlara sabah katılacağını söylemişti. Arabayla yola çıkacakları sırada Wilson, büyük bir ağacın altında duran kadına şöyle bir baktı. Açık gülkurusu rengindeki safari giysisi, alnından geriye doğru taranıp, ensesinde toplanmış kestanerengi saçlarıyla, güzelden çok, tatlı bir havası olduğunu düşündü. Yüzü de İngiltere'deymişçesine tazeydi. Araba uzun uzun otların arasına girmeden, kadın onlara, bir kez daha el salladı. Sonra onlar, dönemeçli yerlerden geçerek meyve ağaçlarının bulunduğu küçük tepelere geldiler.

Meyve ağaçlarının olduğu yerde bir ceylan sürüsüne rastladılar. Arabadan inip uzun, geniş boynuzlu bir erkek hayvana doğru sezdirmeden yaklaştılar. Macomber, yaklaşık iki yüz metreyi aşkın uzaklıktan çok güzel bir atışla hayvanı vurup öldürdü. Hayvan, inanılmaz bir biçimde iki ayağı havada, bir başkasının üstüne uçuyormuşçasına yuvarlandı.

Wilson, "Bu iyi bir vuruştu. Çünkü bu hayvanlara nişan almak çok güç, dedi.

Macomber; "Kafası vurmaya değer miydi?" diye sordu.

"Eşşsiz bir kafa. Böyle ateş edersen, hiç başarısız olmazsın.

"Yarın yabansığırı bulacağımızı umuyor musun?"

"Büyük bir olasılıkla. Bunlar sabahları otlanmaya erken çıkarlar. Şans yüzümüze gülerse, onları açıklıkta yakalayabiliriz."

"Şu aslan işine bir son vermek istiyorum. İnsanın, karısının gözü önünde böyle bir şey yapması, pek hoş olmuyor."

Wilson'a göreyse, karının gözü önünde olsa da olmasa da; bundan söz etsen de etmesen de asıl hoş olmayan, böyle bir şeyin yapılmış olmasıydı. Yine de "Ben artık bunu düşünmeye değer bulmuyorum. Herkes ilk aslanın karşısında şaşırabilir. Bu iş kapanmıştır," dedi.

Ancak o gece yatmadan önce, ateşin karşısında viski sodasını içtikten sonra sivrisinek tentesi altındaki yatağına uzandığında, gecenin sesini dinleyen Francis Macomber için, bu iş, daha kapanmamıştı. Sorun, ne yeni başlamış, ne de bitmişti. Olan biten her şey, belleğine en küçük ayrıntılarıyla kazınmış gibiydi. Utancıysa sürüyordu; içindeki duygu utançtan da çok, yüreğini kemiren bir korkuydu. Bu korku, daha önce varolan güveninin yerini sinsice alarak onu sarsıyordu. Bu korku, peşini bırakmıyordu.

Her şey bir gece önce, ırmak yönünden gelen bir aslan kükremesine uyanmasıyla başlamıştı. Bu derinden gelen sese, arada bir öksürüğe benzer hırıltılar da karışıyordu. Aslan, sanki çadırın yanı ba-

şında gibiydi. Francis Macomber, gece bu sesle uyandığında çok korktu. Karısı rahat derin bir uykudaydı. Yanında, korktuğunu söyleyebileceği ya da birlikte korkabileceği hiç kimsesi yoktu. Orada tek başına bu korkuyla yatarken, yiğit bir adamın bir aslan tarafından üç kez, birincisi, hayvanın ayak izlerini gördüğünde, ikincisi kükrediğini duyduğunda, üçüncüsü de onunla yüzyüze geldiğinde korkutuluşunu dile getiren, bir Somali özdeyişinden de haberi bile yoktu. Ortalık ağarmadan önce, yemek çadırında lamba ışığıyla kahvaltı ederlerken, kükreme sesi yeniden duyuldu. Francis, aslanın kampın hemen yanı başında olduğunu sandı.

Robert Wilson, kahvesinden başını kaldırarak, "Yaşlı bir aslanın sesine benziyor. Çıkardığı sese kulak verin, dedi.

"Çok mu yakınımızda?"

"Irmağın, bir mil kadar ötesinde bir uzaklıkta olmalı.

"Onu görebilecek miyiz?"

"Gidip bir bakarız."

"Kükremesi bu kadar uzaktan işitilebilir mi? Sanki kampın içindeymiş gibi geliyor."

Robert Wilson, "Bunun kükremesi çok uzaklardan duyulur. Ne garip, değil mi? Umarım, bu kediyi vurabiliriz. Oğlanlar, orada çok büyük bir aslanın olduğunu söylemişlerdi, dedi.

Macomber, "Eğer nişan alırsam, neresinden vurmalıyım? Yani onu durdurmak için," diye sordu.

"Omuzlarından. Yapabilirsen de boynundan. Kemiğe nişan al. Kemiği parçalamalısın.

Macomber, "Umarım tam yerine isabet ettirebilirim, dedi.

Wilson, "Sen çok iyi bir atıcısın. Ateş ederken acele etme. Hayvanı iyi kolla. Önemli olan hep, ilk vuruştur," dedi.

"Ne kadar uzaklıktan vurmalıyım?"

"Belli olmaz. Bu aslana bağlı. Tam isabet ettirebilmek için, çok yakınına gelmeden ateş etme.

Macomber, "Yüz metre iyi mi?" diye sordu.

Wilson hızla dönüp ona baktı: "Yüz metre de fena değil. Azıcık daha yakından ateş etsen daha iyi olur. Bunun üstünde bir uzaklıktan şansını denememelisin. Yüz metre uygun bir uzaklık. Buradan, dilediğin yerine isabet ettirebilirsin. İşte Bayan Sahip de geliyor."

"Günaydın. Bu aslanın peşine düşecek miyiz?"

Wilson, "Kahvaltınız biter bitmez. Nasılsınız?" dedi.

"Çok iyiyim. Çok da heyecanlı.

Wilson, "Ben gidip her şeyin hazır olup olmadığına bakayım, diyerek ayağa kalktı. Aynı anda da aslan, yeniden kükredi.

Wilson, "Şamatacı fıkara. Bunun sesini kesmeli, dedi.

Karısı Francis'e, "Neyin var Francis?" diye sordu.

"Hiçbir şeyim yok.

"Var işte, görüyorum. Nedir, canını sıkan?"

"Hiç."

"Söyle bana. Kocasını dikkatle süzmeye başladı. "Kendini iyi hissetmiyor musun?"

"Şu lanet kükreme sinirimi bozuyor. Biliyor musun, gece boyunca bunu dinledim.

"Neden beni uyandırmadın? Ben de duymak isterdim.

Macomber sıkıntı içinde, "Bu lanet hayvanı öldürmek zorundayım, dedi.

"Eh işte, burada bulunmanın da nedeni bu. Öyle değil mi?"

"Öyle. Yine de sinirliyim işte. Bunun kükremesi asabımı bozuyor."

"Öyleyse, Wilson'un da dediği gibi, öldür de kükremesi bitsin.

"Evet canım. Çok kolay gibi geliyor, değil mi?"

"Korkmuyorsun ya?"

"Elbette korkmuyorum. Yalnızca bütün gece bu kükremeyi dinlemek, sinirimi bozdu.

"Göreceksin bak, onu ne güzel vuracaksın. Bundan hiç kuşkum yok. Vuruşunu görmek için can atıyorum."

"Kahvaltını bitir de çıkalım.

Kadın, "Daha ortalık aydınlanmadı. Bu saatlere bayılıyorum," dedi.

Tam bu sırada aslan, gırtlaktan gelen boğuk ve giderek yükselen bir sesle birlikte yeri göğü inleten bir homurtu saldı.

Macomber'ın karısı, "Sanırsın burnumuzun dibinde!" dedi.

Macomber, "Tanrım! Bu lanet sesten nefret ediyorum, dedi.

"Çok etkileyici değil mi?"

"Ne etkileyicisi? Korkutucu.

Robert Wilson elinde kısa, çirkin, inanılmaz büyüklükte bir çapı olan, 505 Gibbs tüfeğiyle sırıtarak geldi.

"Haydi!" dedi. "Tüfek taşıyıcın Springfield'inle büyük tüfeği aldı. Her şey arabaya yüklendi. Fişeğin var mı?"

"Var.

Bayan Macomber, "Ben hazırım, dedi.

Wilson, "Bu şamatacıyı susturmalıyız. Sen öne geç. Bayan Sahip arkada benimle oturur," dedi.

Ağaran günün ilk ışıklarıyla, ırmak boyunca giderek ağaçların arasına daldılar. Macomber, tüfeğinin arkasını açarak madeni kurşunlara baktı; sürgüyü kapatıp emniyeti ayarladı; o arada ellerinin titrediğini gördü. Elini cebine sokup fişekleri yokladı; gömleğinin önündeki halkalara takılı fişekleri yokladı. Geriye dönüp kapısız, küt burunlu arabanın arkasında karısıyla yan yana oturan Wilson'a baktı. Her ikisi de çok heyecanlıydılar, ancak yine de gülümsüyorlardı. Wilson öne eğilip fısıltıyla,

"Şu düşen kuşlara bak. Bizim babalık, öldüre öldüre gidiyor," dedi.

Macomber yamacın öteki yanında, daireler çizerek düşen akbabaları gördü.

Wilson, "Büyük bir olasılıkla ırmağa su içmeye gelecek. Yatmadan önce gelmesi gerek. Dikkatli ol!" diye fısıldadı.

Arabayı, ırmağın kaya parçalarıyla dolu yatağıyla eğimi aynı olan yamaçtan, yavaş yavaş sürüyorlardı. Ardından büyük ağaçların arasına girip çıkmaya başladılar. Macomber karşı yamaca bakarken Wilson, onun kolunu tuttu. Araba durdu.

Fısıltıyla, "İşte orada, dediğini işitti. "Sağda ilerde. Git de vur onu. Enfes bir aslan.

Macomber şimdi aslanı görüyordu. Kocaman kafasını yukarı kaldırmış, onlara doğru çevirmişti. Onlardan yana esen sabah rüzgârı, hayvanın koyu renk yelelerini dalgalandırıyordu. Aslan, sabahın gri aydınlığında, güçlü omuzları, iri bedeniyle, yamacın üstünde kocaman bir siluet gibiydi.

Macomber silahını kaldırarak, "Ne kadar uzakta?" diye sordu.

"Yetmiş beş metre kadar. Haydi git de vur onu.

"Olduğum yerden vuramaz mıyım?"

Wilson kulağına fısıltıyla, "Arabadan hayvan vurulmaz. Dışarı çık artık. Bütün gün burada bizi bekleyecek değil, dedi.

Macomber, öndeki koltuğun yanındaki kapıdan çıkıp, yere bastı. Aslan bütün o soyluluğuyla duruyor, iyi görmeyen gözleriyle iri bir geyik gibi duran bir şeye sakin sakin bakıyordu. İnsan kokusu burnuna gelmiyordu. Kocaman başını iki yana sallayarak, bu nesneyi inceliyordu. Hiç korkmadan o nesneyi izlerken, karşısındaki bu engeli geçip, suya gidip gitmemek arasında duraksıyordu. Tam bu sırada, ortaya bir insan figürü çıkınca, ağır kafasını çevirerek ağaçlara doğru atlarken, müthiş bir patlama duydu. Böğründe, 30-60'lık merminin patlamasıyla birlikte midesinde de sıcak bir acı hissetti. O hantal gövdesiyle, midesinin olanca ağırlığını taşıyarak, uzun otların arasına seğirtti. Yeni bir kurşun, onu geçerek, havayı deldi. Ardından bir yeni kurşun sesiyle, kaburgalarının çatırdadığını, ansızın ağzının sıcacık kanla dolduğunu duyumsadı. Saklanabileceği ve o çatırdayan şeyi elinde tutan adamın üstüne atlayabileceği uzun uzun otlara doğru koşturmaya başladı.

Macomber arabadan çıktığında, aslanın bu duygularından habersizdi. Tek bildiği, ellerinin titrediği, arabadan uzaklaşırken ayaklarının külçe gibi ağırlaştığıydı; bacakları pantolonunun içinde kazık gibi donmuştu; yalnızca, kaslarının seyirdiğini duyabiliyordu. Tüfeği kaldırıp, aslanın başına nişan alarak, tetiğe bastı. Parmağanı kırarcısına bastırmasına karşın, hiçbir şey olmadı. Emniyeti açtığını aynı anda

anımsadı. Tüfeği indirip emniyeti kaparken, zar zor bir adım daha attı. Şimdi görüntüyü daha iyi seçen aslan, koşmaya başlamıştı. Macomber ateş ettiğinde, kurşunun vınk sesini işitince, isabet ettirdiğini anladı. Yine de aslan gidiyordu. Macomber, yeniden ateş etti. Oradaki herkes kurşunun, toz bulutu içinde koşan aslanın önüne geldiğini gördü. Daha aşağılara nişan alarak, yeniden ateş etti. Herkes isabet ettiğini anladı. Macomber sürgüyü daha ileri almadan, aslan yıldırım hızıyla otların arasında yok oldu.

Macomber, orada öylece dururken, midesinin bulandığını hissetti. Springfield'i tutan eli, hâlâ tetiğin üstündeydi. Karısıyla Robert Wilson da yanındaydı. Wakamba diliyle çene çalan silah taşıyıcılar da oradaydı.

Macomber, "Onu vurdum. Onu iki kez vurdum, dedi.

"Onu midesinden, bir de önde bir yerinden vurdun, derken Wilson'un sesi, hiç de beğenmiş değildi. Tüfek taşıyıcıların da yüzleri asılmıştı; herkes susuyordu.

Wilson, "Onu öldürebilirdin aslında. Onu aramaya çıkmadan önce, bir süre beklemeliyiz," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"İzlemeden önce, hayvanın iyice kötüleşmesini beklememiz gerek."

Macomber, "Yaa!" dedi.

"Namussuz, çok güzel bir aslan. Ne var ki kötü bir yere girdi."

"Neden kötü?"

"Üstüne atlayana kadar onu görmeyeceksin.

Macomber, "Yaa!" dedi.

Wilson, "Haydi! Bayan Sahip arabada kalabilir. Gidip kan izlerine bakalım, dedi.

Macomber karısına, "Sen burada kal Margot," dedi. Ağzı çok kuruduğundan güçlükle konuşuyordu.

Kadın, "Neden?" diye sordu.

"Wilson öyle diyor."

Wilson, "Gidip bir bakacağız. Siz burada kalın. Bulunduğunuz yerden daha iyi görürsünüz, dedi.

"Öyle olsun.

Wilson şoföre Savahilice bir şeyler söyledi. Adam da başını sallayarak, "Olur patron, dedi.

Ardından, dik yamaçların çevresinden ve içinden tırmanarak ırmağın öteki kıyısına geçtiler. Kanlı bitkileri köklerinden çekerek ilerleyip, Macomber'ın onu vurduğu, aslanın koşmaya başladığı yere geldiler. Tüfek taşıyıcılar ellerindeki saplarla, otlardaki kan lekelerini gösterdiler. İzler, ırmağın ötesindeki ağaçların arasına gidiyordu.

Macomber, "Şimdi ne yapıyoruz?" diye sordu.

Wilson, "Yapabileceğimiz pek bir şey yok. Arabayı buraya getiremeyiz. Yamaç çok dik. Hayvanın yarasının azıcık pekişmesini bekleyelim. Ardından ikimiz gidip onu ararız," dedi.

Macomber, "Otları ateşe versek olmaz mı?" diye sordu.

"Yazık olur bu yeşilliğe.

"Hayvanı ortaya çıkarmak için önden adam yollayamaz mıyız?"

Wilson Macomber'e tepeden tırnağa şöyle birbaktı! "Yollayabiliriz elbette. Ama bu, azıcık can yakıcı bir çözüm yolu. Şimdi biz aslanın yaralandığını biliyoruz, değil mi? Yaralı olmayan bir aslanın izini sürebilirsin, en küçük bir ses duyduğunda koşmaya başlayacaktır. Oysa yaralı bir aslan, insana saldırır. Tam üstüne gitmedikçe, onu göremezsin. Öylesine ustaca gizlenir ki, bulunduğu yerde bir tavşanın bile

saklanamayacağını sanırsın. Böylesi bir durumda oğlanları oraya yollayamazsın. Birisi kesinlikle yaralanacaktır.

"Onlar bizimle gelecek. Bu onların işi. Bunun için sözleşme de yaptılar. Ama onlar da çok mutlu görünmüyor, değil mi?

Macomber elinde olmayarak birden, "Oraya gitmek istemiyorum, deyiverdi.

Wilson gülerek, "Ben de. Yine de başka bir seçme şansımız yok." Ardından bir an duraksadıktan sonra dönüp yeniden Macomber'e baktı. Adam tir tir titriyordu. Yüzünde de acıklı bir görünüm vardı.

"Ayrıca senin oraya gitmen de gerekmiyor. Biliyorsun, bu benim işim. Onun için de ücretim çok yüksek ya!"

"Tek başıma giderim mi, demek istiyorsun? Neden hayvanı orada kendi halinde bırakmıyoruz?"

Şu ana dek yalnızca aslanı düşünen, azıcık çenesinin düşmesi dışında Macomber'ı hiç göz önüne almayan Robert Wilson birden, bir otelde yanlış bir kapıyı açmış da utanılacak bir şeyle karşılaşmış gibi, bir duyguya kapıldı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Neden onu burada bırakıp gitmiyoruz?"

"Yani, onu vurmamış gibi mi davranalım?"

"Yoo! Yalnızca bırakıp gidelim, diyorum.

"Böyle şey olmaz!"

"Neden?"

"İlkin, hayvanın çok acı çektiği kesin. İkincisi, başka birisi onunla karşılaşabilir."

"Anlıyorum.

"Ama sen, onunla, uğraşmak istemiyorsun.

Macomber, "Uğraşmak isterdim, ama sanırım anladın. Korkuyorum da.

"Kongoni iz sürerken ben önden giderim. Sen de azıcık ardımdan gelirsin. Belki hayvanın inlediğini de işitiriz. Onu görürsem, ikimiz birden ateş ederiz. Ben, seni desteklerim. Doğrusunu istersen, sen hiç gelmesen daha iyi. Neden Bayan Sahibin yanında beklemiyorsun? Ben gider aslana bakarım."

"Hayır, ben de gelmek istiyorum.

"Öyle olsun, eğer istemiyorsan, gerçekten gelme. Biliyorsun, şimdi bu benim işim..."

"Hayır, hayır! Gelmek istiyorum.

Bir ağacın altına oturup sigara içtiler.

"Biz beklerken sen gidip Bayan Sahiple konuşsana?"

"Hayır!"

"O zaman ben gidip ona beklemesini söyleyeyim.

"İyi olur." Macomber kollarının altı tere bulanmış, midesi oyulmuş, ağzı kurumuş bir durumda otururken, kendi kendini azıcık yüreklendirmeye çalışıyor ve Wilson'a aslanın peşine tek başına takılmasını söylemek istiyordu. Wilson'un birden öfkelendiğini de görememişti. Çünkü kendisinin ne durumda olduğunu ve Wilson'un onu karısının yanına yollamayı önerirken neler hissettiğini bile anlayamamıştı. Bir süre sonra Wilson, göründü: "Senin büyük tüfeği aldım. Sen bunu al. Sanırım hayvana yeterince zaman verdik. Haydi gel bakalım, dedi.

Macomber büyük tüfeği alırken, Wilson, "Sağımdan, beş metre kadar ardımdan gel. Sana ne dersem de onu yap, dedi. Çok sıkılmış gibi duran iki tüfek taşıyıcıya da Savahilice bir şeyler söyledi.

"Haydi gidelim.

Macomber, "Biraz su içebilir miyim?" diye sordu. Wilson, tüfek taşıyıcılarından yaşlı olanına bir şeyler söyledi. Adam, beline taktığı termosun kapağını gevşetip Macomber'a uzattı. Macomber, elindeki kapağın keçesindeki tüyü, pürtüklerini gördü. İçmek için kapağı kaldırırken, üstleri dümdüz duran ağaçlarla, uzun otlara baktı. Onlara doğru hafif bir rüzgâr esiyor, otları dalgalandırıyordu. Dönüp tüfek taşıyıcısına baktığında, onun da korkudan tir tir titrediğini gördü.

Otların içinde, otuz beş metre kadar ilerde kocaman aslan boylu boyunca yere yatmıştı. Geriye doğru kulaklarını kısmış, kıpırdamadan duruyordu. Yaptığı tek hareket, siyah benekli uzun kuyruğunu hafif hafif, bir aşağı bir yukarı sallamaktı. Bu bitki örtüsünün içine kaçarak kendini gizlemişti. Midesindeki yara, onu hasta etmiş; her soluk alışında ağzından köpüklü, ince ince kan sızmasına neden olan ciğerlerindeki yaradansa zayıf düşmeye başlamıştı. Böğrü sıcak ve ıslaktı. Kurşunların benekli derisinde açtığı küçük deliklerin üstüne sinekler toplanmıştı. İri, sarı gözleri isé öfkeyle kısılmış, dik dik karşıya bakıyordu. Bu gözler, yalnızca soluk aldığında duyduğu acıyla seğriyordu. Pençelerini de yumuşak toprağa geçirmişti. Acısı, hastalığı, nefreti ve kalan tüm gücü ile, toparlanmaya çalışıyordu. Adamların konuşmalarını duyuyor, otların içine girdikleri anda birden onların üstüne atlamaya hazırlanıyordu. Adamların sesleri yaklaşınca, kuyruğunu dikleştirerek sallamaya başladı. Otların köşesine geldiklerinde de homurdayarak saldırıya geçti.

Yaşlı tüfek taşıyıcı Kongoni, önden kan lekelerine bakarken, Wilson en küçük hareketi kaçırmamak için otları araştırıyor, tüfeğini de hazır tutuyordu. İkinci tüfek taşıyıcı, ileriye bakıp seslere kulak veriyor, Macomber da tüfeğini hazır duruma almış,

Wilson'u yakından izliyordu. Tam otların içine girdikleri sırada Macomber, ağzından kan saçarak soluyan hayvanın sesini duydu ve otların içinde birdenbire bir hareketlenme olduğunu gördü. Hatırladığı tek şey, ne olduğunu anlayamadan, korkunç bir hızla ve delicesine bir ürküntü içinde, ırmağa doğru açıklıkta koşmaya başlamasaydı.

Bum! Bum! Bum! seslerini koşarken duydu. Bu, Wilson'un büyük tüfeğinin sesiydi. Ardına döndüğünde yine, bum bum bum! sesleriyle birlikte, korkunç bir görünüm kazanan ve kafasının yarısı yok olmuş gibi duran aslanın, uzun otların bitimindeki Wilson'a doğru sürünerek yaklaştığını gördü. Bu arada kırmızı yüzlü adam küçük, çirkin tüfeğinin sürgüsünü çekerek yeniden nişan aldı. Ve yine bir bum bum bum! sesi duyuldu. Sürünen, ağır, sarı kütle kaskatı olurken, parça parça, kocaman olmuş kafa öne doğru kaydı. Koşup geldiği açıklıkta, elinde kurşun dolu tüfeğiyle duran Macomber, iki siyah adamla öteki beyaz adamın, kendisine çevrilmiş nefret dolu bakışları altında, hayvanın öldüğünü artık anlamıştı. Bir utanç anıtını andıran uzun boyuyla, Wilson'a yaklaştı. Wilson ona bakarak,

"Resim çekmek istiyor musun?" diye sordu.

"Hayır.

Arabaya ulaşana dek başka, tek bir sözcük bile konuşmadılar. Ardından Wilson, "Enfes bir aslan. Oğlanlar, derisini yüzecekler. Şurada gölgede dursak daha iyi olur," dedi.

Ne karısı ona, ne de o karısına baktı. Wilson öne geçerken, o da karısının yanına oturdu. Bir ara uzanıp kadının elini tutmaya çalıştı; ama kadın, elini çekiverdi. Tüfek taşıycıların aslanın derisini yüzdükleri yere doğru baktığında, karısının olup biten her şeyi görmüş olduğunu anladı. Arabada otururlarken,

kadın, uzanıp Wilson'un omzuna dokundu. Adam kendisine doğru dönünce de eğilip, onu ağzından öptü.

Doğal renginden daha da çok kızaran Wilson, "Ah.. şey!" gibi şeyler geveledi.

Kadın, "Bay Robert Wilson. Kırmızı yüzlü, çok güzel Bay Robert Wilson, dedi.

Sonra da Macomber'ın yanına oturup, ırmağın öte yanında siyah adamların derisini yüzdüğü aslanın beyaz kaslı, sinirli çıplak ön ayaklarına, beyaz karnına baktı. Sonunda silah taşıyıcılar, ıslak, ağır deriyi getirdiler. Bunu sarıp yerleştirdikten sonra, kendileri de arabanın arkasına geçtiler. Araba yola çıktıktan sonra, kampa kadar hiç kimse ağzını açmadı.

İşte, aslan öyküsü buydu. Macomber, koşmaya başlamasından önce de inanılmaz bir hızla ağzını yırtan, 505'in isabeti sırasında da hayvanın ne hissettiğini bilmiyordu. Böğürlerine yediği ikinci kurşundan sonra da kendisini ölüme yollayan kurşuna doğru süründüğünde de aslanın ne durumda olduğunu anlayamazdı. Wilson, olan biten her şeyi çok iyi anlıyor "enfes bir aslan" diyerek, bunu, dile getirmiş oluyordu. Oysa Macomber, Wilson'un duyduklarını da anlamıyordu, karısının duygularını da değerlendirecek durumda değildi. Anladığı tek bir şey vardı: O da, kadının kendisiyle işinin bitmiş olmasıydı.

Karısının önceleri de onunla işini bitirdiği olmuş, ama bu uzun sürmemişti. Macomber, çok varlıklıydı, daha da varlıklı olacağı kesindi. Karısının da bundan sonra kendisini bırakmayacağını biliyordu. Bildiği birkaç şeyden biriydi, bu. Bildiği şeyler, bundan başka, motosikletler (bu ilk tutkusuydu), arabalar, ördek avı, balık avı, alabalık, sombalığı, açık denizler, kitaplardaki (gereğinden fazla olan kitaplar-

daki) seks, açık hava sporları, köpekler, az buçuk atlar, parasının hesabı ve kendi dünyasının gerektirdiği bilinen öteki şeylerdi. Bir de işte, karısının kendisini, bırakmayacağını biliyordu. Karısı, eskiden çok güzel bir kadındı. Şimdi Afrika'nın en güzel kadını olarak görünüyordu. Oysa yurtlarına döndüklerinde, kocasını bırakıp, yaşamını yeniden kurabilecek bir güzelliği kalmamıştı artık. Kadın da adam da bu gerçeği biliyorlardı. Artık karısı, kendisini bırakabilme şansını çoktan kaçırmıştı. Bunu, Macomber, çok iyi biliyordu. Kendisi de başka kadınlarla ilişki kurmuş olsaydı, karısı da onun başka bir güzel kadın bulacağından korkabilirdi. Ama o da kocasını, öylesine iyi tanıyordu ki, böyle bir kaygıya kapılması olanaksızdı; ayrıca en kötü şeyler dışında da her durumda büyük bir hoşgörüsü vardı.

Herkes onları oldukça iyi geçinen, mutlu bir çift olarak görüyordu; Ayrılacaklarından söz edilen, ama hiçbir zaman ayrılmayan çiftlerdendi, onlar. Bir sosyete dedikodu yazarının da dile getirdiği gibi, onlar herkesin imrendiği, bitmeyen **Romanslarına,** bir **Safariye** çıkarak **serüven** çeşnisi katıyorlardı. Safari için gittikleri Afrika'yı **Simba** yani aslan, **Tembo** yani fil ve yabansığırı peşindeki serüvenlerini Martin Johnsons çifti birçok kez beyaz perdede canlandırdıktan ve Doğal Tarih Müzesi için parçalar getirdikten sonra, Afrika, Kara Afrika olmaktan çıkmış bir yerdi artık. Aynı dedikodu yazarı çiftin, geçmişte en az üç kez **ayrılmanın eşiğine gelmiş** olduğunu ve bir süre ayrı kaldıklarını da belirtiyordu. Ama her seferinde barıştıklarını da ekliyordu. Birlikteliklerinin akılcı bir temeli vardı. Margot, Macomber'ın boşanmayı göze alamayacağı kadar güzel, Macomber da Margot'un bırakamayacağı kadar varlıklıydı.

Artık sabahın beşi olmuştu. Aslanı kafasından çıkarmaya çalıştıktan sonra uykuya dalmış olan Francis Macomber uyanmış, sonra yeniden uyumuştu. Ardından, kanlar içindeki kafasıyla karşısında duran aslanı düşünde görerek, korkuyla yeniden uyanmıştı. Şimdi yüreği çarparak çevredeki sesleri dinlerken, karısının yatağının boş olduğunu gördü. Bundan sonra da iki saat gözünü kırpmadı.

İki saatin sonunda karısı çadıra gelip, cibinliğini kaldırarak rahatça yatağına kıvrıldı.

Karanlığın içinden Macomber, "Neredeydin?" diye sordu.

"Selam! Uyanık mıydın?"

"Neredeydin?"

"Azıcık hava almaya çıktım.

"Ne hava, ne hava!"

"Bana söylemek istediğin bir şey mi var sevgilim?"

"Neredeydin dedim!"

"Azıcık hava alıyordum.

"Bu işin yeni adı hava oldu desene. Kaltaksın sen.

"Sen de bir ödlek."

"Öyle olsun. Ne olmuş yani?"

"Bana kalırsa olan bir şey yok. Ama ne olur, artık konuşmayalım sevgilim. Çünkü çok uykum var."

"Her şeye katlanacağımı mı sanıyorsun.

"Katlanacağını biliyorum tatlım."

"Ama yanılıyorsun.

"Ne olur sevgilim, konuşmayalım. Çok uykum var.

"Böyle şeyler olmayacaktı. Bana söz vermiştin.

Kadın tatlı bir sesle, "Eh, oldu işte, dedi.

"Bu yolculuğu yaparsak böylesi şeyler olmayacağını söylemiştin. Söz vermiştin bana."

"Evet sevgilim. Niyetim oydu. Ama dün olanlar her şeyi bozdu. Bunu, konuşmasak daha iyi olmaz mı?"

"Eline fırsat geçince kullanmasını iyi biliyorsun.

"Ne olur, konuşmayalım. Çok uykum var sevgilim.

"Konuşacağım işte.

"O zaman kusura bakma, ben uyuyorum, dedi ve uyudu.

Gün ışımadan önce üçü, kahvaltı masasının başında bir araya geldiler. Francis Macomber, Robert Wilson'un nefret ettiği insanların başında geldiğini hissetti.

Wilson piposunu doldururken genizden gelen sesiyle, "İyi uyudun mu?" dedi

"Deliksiz bir uyku çektim.

Macomber içinden, seni namussuz, seni küstah herif, diye geçirdi.

Wilson, karşısındakileri soğuk bakışlarla süzerek anlaşılan kadın içeri girerken kocasını uyandırdı, diye düşündü. O da karısını ait olduğu yerde tutsaydı ya! Hem, ne sanıyor bu adam beni? Aziz mi? Karısına sahip çıksaydı. Bu işte bütün suç onun.

Margot önündeki kayısı tabağını iterek, "Bir yabansığırı bulabilecek miyiz gerçekten?" diye sordu.

Wilson, "Şansımız var," diyerek kadına gülümsedi. "Hem neden siz, kampta kalmıyorsunuz?"

"Kimse beni kampta tutamaz."

Wilson, Macomber'a, "Neden ona kampta kalmasını buyurmuyorsun?" diye sordu.

Macomber soğuk bir sesle, "Sen buyur!" dedi.

Margot, oldukça tatlı bir sesle Macomber'a dönerek, "Ne buyruk vermeye, ne de başka bir budalalık etmeye kalk, Francis," dedi.

Macomber, "Yola çıkmaya hazır mısın?" diye sordu.

Wilson, "Her an çıkabiliriz. Bayan Sahibin de gelmesini istiyor musun?" dedi.

"İstiyor olmam ya da olmamam neyi değiştirir?"

Robert Wilson, lanet olsun, diye düşündü. Gerçekten lanet olsun! Demek işler böyle olacak ha! İyi o zaman kendisi bilir.

"Hiçbir şeyi değiştirmez, dedi.

Macomber, "Sen onunla kampta kalsan, ben de gidip yabansığırını avlasam olmaz mı?" diye sordu.

"Öyle şey olmaz. Senin yerinde olsam, boşu boşuna konuşup durmazdım.

"Boş konuşmuyorum. Yalnızca iğreniyorum.

"İğrenme, çok kötü bir sözcük.

Karısı, "Francis, ne olur azıcık aklını başına toplayarak konuşmaya çalışsana, dedi.

"Aklım başımda. Hiç böylesine pis bir yemek yediniz mi?"

Wilson sakin bir sesle, "Yemekte bir şey mi var?" diye sordu.

"Her şey ne denli pisse, bu da öyle.

Wilson oldukça sakin bir sesle, "Kendini toparlasan iyi olur arkadaş. Masanın başında duran oğlan az çok İngilizce anlıyor," dedi.

"Cehennemin dibine gitsin!"

Wilson piposunu tüttürerek ayağa kalktı. Onu bekleyen silah taşıyıcılarından biriyle, Savahilice bir şeyler konuşarak uzaklaştı. Macomber'la karısı ma-

sada kaldılar. Adam gözlerini önünde duran kahve fincanına dikmişti.

Margot sakin bir sesle, "Olay çıkarırsan seni bırakırım sevgilim, dedi.

"Hayır, bırakamazsın.

"Dene de gör.

"Sen beni bırakamazsın.

"Doğru. Ben seni bırakmayacağım. Sen de insan gibi davranacaksın.

"İnsan gibi mi davranacağım? Ne biçim konuşuyorsun? İnsan gibiymiş!"

"Evet! İnsan gibi davranacaksın.

"Neden sen insan gibi davranmayı denemiyorsun?"

"Çok uzun zaman buna çalıştım. Hem de çok uzun bir zaman.

"Bu kırmızı suratlı domuzdan iğreniyorum. Görünce midem bulanıyor.

"Yaa... Oysa **çok** tatlı bir insan.

Macomber neredeyse bağırırcasına, "Kapa çeneni!" dedi. O sırada araba gelip, yemek çadırının önünde durdu. Şoförle iki tüfek taşıyıcı, dışarı çıktılar. Wilson yaklaşarak kadınla erkeğe ayrı ayrı baktı.

"Avlanmaya gidiyor muyuz?" diye sordu.

Macomber ayağa kalkarak, "Evet, gidiyoruz, dedi.

Wilson, "En iyisi yanınıza yünlü bir şey alın. Hava soğuyacak gibi, dedi.

Margot, "Ben deri ceketimi alırım, dedi.

Wilson, "Oğlan onu aldı, diyerek arabada şoförün yanına tırmandı. Macomber'la karısı hiç konuşmadan arka koltuğa geçtiler.

Umarım bu budala kellemi uçurmaz, diye düşündü Wilson. Kadınlar safaride bir rezalettir.

Araba, yarı karanlık bir havada, ırmağın taşlı sığ yerinden inip, dik yamacı tırmanmaya başladı. Bir gün önce Wilson, öte yandaki parka benzeyen engebeli ormana ulaşabilmek için, burada bir yol kazdırmıştı.

Wilson, çok güzel bir sabah, diye düşündü. Her yer çiyle kaplıydı. Tekerlekler çimenlerle alçak çalıların arasından geçerken, ezilmiş eğreltilerin kokusu geliyordu. Mineçiçeğine benzer bir kokuydu bu. Sabahın erken saatlerindeki bu çiyin, ezilmiş eğreltiotlarının kokusunu almak: araba, parka benzeyen yerlere doğru yol alırken, sabahın alacakaranlığında siyah siyah duran ağaçlara bakmak hoş bir duyguydu. Wilson, arkada oturan iki kişiyi aklından çıkarmış, yabansığırını düşünüyordu. Peşinde olduğu yabansığırı, gündüzleri koyu bir bataklıkta dolaşıyordu. Burada ateş etmek olanaksızdı. Ama geceleri bunlar, bölgedeki açıklıklara doğru yayılıyorlardı. Eğer bunları açıklıktan bataklığa giderken yakalayabilirlerse, Macomber'ın onları açıkta vurma şansı olacaktı. Sık bitkiler arasında, Macomber'la birlikte, avlanmak istemiyordu. Aslında ne yabansığırı avlamak, ne de Macomber'la avlanmak istiyordu. Ne var ki, o profesyonel bir avcıydı. Karşısına da her türden insan çıkmıştı. Bugün yabansığırı avlayabilirse bundan sonra geriye bir tek gergedan kalacaktı. Bu zavallı adam da bu tehlikeli oyundan kurtulmuş olacak, işler yoluna girecekti. Kadınla artık hiçbir alışverişi kalmamıştı. Macomber'ın da zamanla olanları unutacağını sanıyordu. Anlaşılan, buna benzer daha pek çok olaya tanık olmuştu. Zavallı fakir. Böylesi şeyleri sindirmenin bir yolunu bulmuş olsa gerekti. Ama bütün suç yine de bu zavallı budalanın kendisindeydi, doğrusu.

Robert Wilson, safaride, kollarına düşecek kadınlar için iki kişilik taşınabilir yatak kullanmak alış-

kanlığındaydı. Uluslararası ünü olan, hızlı yaşayan, spora düşkün özel müşterileri, ava çıkarırdı. Bunların karıları da beyaz avcıyla yatağını paylaşmadıkça, paralarının karşılığını alamadıklarını düşünürlerdi. Aralarından kimilerini beğenmiş olmasına karşın, uzaklaştıklarında onlardan nefret etmişti. Onun yaşamını kazanması, ne de olsa bu insanlara bağlıydı. Onu kiraladıkları sürece, onların yaşam anlayış ve düzeylerine uygun olarak yaşayacaktı.

Avlanma dışında, bu insanların yaşama biçimlerine bir diyeceği yoktu. Avlanma konusunda kendisine özgü ilkeleri vardı. Ya buna uyarlar, ya da başkasını bulurlardı. Bundan ötürü kendisini saydıklarını da iyi biliyordu. Yine de şu Macomber, garip bir adamdı doğrusu. Hem de ne garip! Şimdi şu karısına bak! Evet, karısına. Eveeet. Neydi o! Neyse, bunları düşünmemeli. Dönüp arkasına baktı. Macomber sinirli ve asık suratlıydı. Kadın ise bugün daha genç, daha masum ve daha taze duruyordu. Güzelliği de daha doğal gibiydi. Tanrı bilir, kafasından neler geçiyordur. Bir gece önce çok konuşmamıştı. Ama onu karşısında görmek hoşuna gitmişti.

Araba, hafif bir yokuştan tırmanarak ağaçların arasından geçip çayırlığa benzer bir açıklığa geldi. Bunun iki yanındaki ağaçların gölgesinden giderlerken Wilson, dikkatle çayırlığın öte yanına ve çevresine bakınıyordu. Arabayı durdurup arazi dürbünüyle açıklığı gözden geçirdi. Sonra şoföre, arabayı sürmesini söyledi. Araba, yavaşça yol alırken şoför, yabandomuzu çukurlarına ve karıncaların yaptığı çamurdan kulelere yaklaşmamaya özeniyordu. Açıklığı gözden geçirirken Wilson, birden dönerek, "Tanrım! İşte oradalar!" dedi.

Onun gösterdiği yere doğru araba hızla yol alırken Wilson, şoförle Savahilice konuşmaya başladı. Macomber, çayırlığın karşı ucundan koşarak geçen

kara, kalın tanklara benzer, neredeyse silindir denebilecek kadar iri, kapkara üç hayvan gördü. Boyunları dimdik, bedenleri kasılmış gibi, bir koşu tutturmuşlardı. Kafalarını kımıldatmadan ileriye uzatarak koşan hayvanların yukarıya kıvrık enli siyah boynuzları göz alıyordu.

Wilson, "İşte üç tane yaşlı aygır Bataklığa gitmeden yollarını keselim, dedi.

Araba, şimdi, açıklıkta saatte kırk millik çılgın bir hızla gidiyordu. Macomber, gözünün önünde gittikçe büyüyen yabansığırına baktı. Kocaman hayvanın, boz, tüysüz bir derisi vardı. Omuzlarına gömülüvermiş gibi görünen boynuyla, siyah boynùzlarının parıltısını, hızla koşan öteki hayvanların arkasından gittiği sırada daha iyi gördü. Araba bir sağa, bir sola salanarak yol alırken, hayvana, daha çok yaklaştılar. Macomber hayvanın iri bedenindeki tozlara, enli enli boynuzlarına, açılmış burun deilklerine bakarken tüfeğini kaldırdı. Tam bu sırada Wilson, "Arabadan ateş etme budala!" diye haykırdı. Arabanın freni çekilip durmak üzereyken Macomber hiçbir şeyden korkmadığını, bir tek Wilson'dan nefret ettiğini düşünüyordu. Daha durmamış arabadan Wilson bir yandan, kendisi de bir yandan inerken, yere adım attığında bir an sendeledi. Kendisinden uzaklaşan aygıra ateş etti. Hayvanın derisine saplanan kurşun sesini duyarken, durmadan uzaklaşan hayvana silahını boşalttı. Sonunda omzuna ateş etmesi gerektiği geldi aklına. Tüfeğe yeniden kurşun koymaya çalışırken hayvanın yere düştüğünü gördü. Onun kocaman kafasını sallayarak düştüğünü anlayınca, koşmakta olan öteki ikisine bakarak, önde gidene ateş edip, onu vurdu. İkinci vuruşu ıskaladığında, Wilson'un tüfeğinden çıkan bum! bum! bum! seslerini duydu. Bu sırada baştaki aygır, burnunun üstüne kayıyormuşçasına düştü.

Wilson, "Ötekini vur. Artık iyi vuruyorsun! dedi.

Ne var ki öteki hayvan, durmadan aynı hızla koşuyordu. Nişan aldıysa da ıskalayan kurşundan havaya bir toz bulutu kalktı. Kendi atışı da boşa gidip tozu dumana katarken Wilson, "Haydi gel. Öteki çok uzakta, dedi. Onu kolundan tuttuğu gibi arabaya aldı. İki adam, arabanın iki yanına tutunarak oldukça engebeli yerlerde, kalın boyunlu, hızla koşan aygırı, ine çıka izlemeye koyuldular.

Tam hayvanın arkasına geldiklerinde Macomber, fişekleri yere saçarak tüfeğini doldururken sıkıştırdı. Yeniden tüfeği açtığında hayvanın yanına gelmişlerdi. Wilson, "Dur!" diye bağırınca, arabanın savrulmasıyla birlikte Macomber, öne doğru kaykılmasına karşın, elinden geldiğince çaba harcayarak dörtnala giden hayvanın boynuna doğru nişan alıp, ateş etti. Sonra yeniden nişan alıp, bir kez daha; bir daha ateş etti. Kurşunların tümü de isabet etmiş, ama burnunun dibindeki hayvanı devirememişti. Ardından Wilson kulakları sağır eden bir gümbürtüyle ateş etti. Şimdi hayvan sendelemeye başlamıştı. Macomber, büyük bir dikkatle yeniden ateş ettiğinde hayvan, ağır ağır dizlerinin üstüne doğru yıkılmaya başladı.

Wilson, "Tamam! Temiz bir avdı! Üç tane birden, dedi.

Macomber içki içmişçesine başının döndüğünü, rahatladığını hissetti. "Kaç kez ateş ettin?" diye sordu.

Wilson, "Yalnızca üç kez. İlk aygırı sen öldürdün. En büyüğü o; ben de öteki ikisinin işini bitirmene yardım ettim ya, içeri kaçacaklar diye de çok korktum. Onları sen öldürdün. Ben, işin temizliğini yaptım, sayılır Çok iyi atışlar yaptın, dedi.

Macomber, "Arabaya gidelim. Bir şeyler içmek istiyorum, dedi.

Wilson, "İlkin o yabansığırının işini bitirmeli" dedi. Hayvan, dizleri üstündeydi. Kendisine yaklaşanlara öfkeyle başını sallıyor, domuz gibi gözleriyle hain hain bakarak, korkunç bir biçimde böğürüyordu.

Wilson, "Dikkat et, ayağa kalkabilir, dedi. Ardından, "Hayvanın yakınına gel, hemen kulağının arkasına ateş et!" dedi.

Macomber, bu kocaman titreyen, öfkeli boyna nişan alıp ateş etti. Bu atışla birlikte kafa, öne düştü.

Wilson, "Bunun işi tamam. Omuriliği buldun. Enfes hayvanlar, değil mi?" dedi.

Macomber, "Haydi bir içki içelim, dedi. Bugüne değin kendisini hiç böylesine iyi hissetmemişti.

Arabada Macomber'ın karısı bembeyaz bir suratla oturuyordu: "Eşsizdin sevgilim. Arabada o nasıl gidişti öyle?"

Wilson, "Çok mu sallandı araba?" diye sordu.

"Ödüm patladı. Hiç böyle korkmamıştım.

Macomber, "Haydi, birlikte birer içki içelim, dedi.

Wilson, "Çok iyi fikir. İlkin Bayan Sahibe ver, dedi. Kadın, viskiyi, mataradan içti. Yutarken de azıcık titredi. Matarayı Macomber'a uzattı. O da alıp Wilson'a verdi.

"Çok korkutucuydu" dedi kadın. "Korkudan başım ağrıyor. Yine de bunlara arabadan ateş etme izniniz olduğunu bilmiyordum.

Wilson soğuk bir tavırla, "Hiç kimse arabadan ateş etmedi, dedi.

"Arabayla onları kovaladınız demek istiyorum.

Wilson, "Eh böylesi pek alışılmış değildir. Yeterince, kurallara uygun avlanmış sayılırız. Delik deşik bir arazide böyle arabayla avlanmak, öteki türlü avlanmaktan daha kolay değil. Yabansığırı istese bize, her atışımızdan sonra saldırabilirdi. Ona her türlü olanağı tanıdık. Ancak bunu, kimseye yine de söylelememek gerek. Eğer söylemek istediğiniz buysa, yaptığımız yasal değildi, dedi.

Margot, "Şu savunmasız zavallı yaratıkları arabayla kovalamanız bana, büyük bir haksızlık gibi göründü, dedi.

Wilson, "Demek öyle?" dedi.

"Nayrobi'de bu yaptığınızı duysalar nasıl olur?"

"İlkin lisansımı yitiririm. Bunun dışında başka tatsızlıklar da olur, doğal olarak. Wilson mataradan bir yudum daha aldı. "İşimden olurum."

"Gerçekten mi?"

"Evet gerçekten.

Macomber sabahtan bu yana ilk kez gülümsedi: "İşte. Şimdi sana da takacak bir şey buldu."

Margot Macomber, "Her şeyi öylesine açıkça ortaya koyuyorsun ki Francis!" dedi. Wilson ikisine şöyle bir baktı. Dört paralık herif, beş paralık bir karıyla evlenirse olacağı bu, diye düşündü. Acaba bunların çocukları nemenem bir şey olur? Ama bunları dile getirmedi. Onun yerine, "Bir tüfek taşıyıcı yok oldu. Biliyor musunuz?" dedi.

Macomber, "Tanrım!" dedi.

"A, geliyor işte. Hiçbir şeyi yok. İlk aygırı kovalarken, düşmüş olmalı.

Kafasında örgü beresi, haki gömleği, şortu ve kauçuk sandaletleriyle, topallayarak gelen orta yaşlı tüfek taşıyıcısının yüzünde sıkıntılı, tiksinen bir anlatım vardı. Yaklaşırken Wilson'a seslenerek, Savahili-

ce bir şeyler söyledi. Adam konuşurken, beyaz adamın yüzü de belirgin bir biçimde değişmeye başladı.

Margot, "Ne söylüyor?" diye sordu.

"İlk vurduğumuz aygırın ayağa kalkıp, çalıların arasına girdiğini söylüyor."

Wilson bunları kupkuru, anlamsız bir sesle söylemişti.

Macomber heykel gibi bir yüzle, "Yaa!" dedi.

Margot olacakları önceden biliyormuşçasına, "Desenize tıpkı aslan olayı gibi olacak," dedi.

Wilson, "Hiç de öyle olmayacak. Bir içki daha alır mısın Macomber?" dedi.

"Sağ ol, alırım. Aslan olayında yaşadığı duyguların geri geleceğini sanıyordu. Ama hiç de öyle olmadı. İlk kez korku duymuyor, onun yerine coşku duyuyordu.

Wilson, "Gidip de şu ikinciye bakalım. Şoföre söyleyeyim de arabayı, gölgelik bir yere çeksin, dedi.

Margot, "Ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Wilson, "Gidip yabansığırına bakacağız," dedi.

"Ben de.

"Öyle olsun.

Üçü birden, ikinci yabansığırının, kocaman boynuzlarıyla çimenlerin üstünde yattığı yere gittiler.

Wilson, "Çok güzel bir kafa. Boynuzlarının açıklığı bir metre otuz santim kadar," dedi.

Macomber, ona sevinçle bakıyordu.

Margot, "Korkunç duruyor. Gölgeye gidemez miyim?" diye sordu.

Wilson, "Elbette!" dedi. Sonra Macomber'a dönerek, "Bak. Şu çalılıkların arasındaki açıklığı görüyor musun?"

"Evet."

"İlk aygır buradan içeri girdi. Tüfek taşıyıcı burada, yerdeki hayvanın yanında düştüğünü söyledi. O sırada biz, öteki ikisinin peşinden deliler gibi gidiyorduk. Adam da bize bakıyormuş. Başını çevirdiğinde bir de bakmış ki, hayvan da dikilmiş ona bakıyor. Deliler gibi hayvanın peşinden koşmaya çalışmış. Ancak, hayvan usulca şu çalının ardından yok oluvermiş.

Macomber büyük bir isteklilikle, "Şimdi onu izleyebilir miyiz?" diye sordu.

Wilson, anlayışlı olmaya özen göstererek, ne kadar garip bir adam, diye düşündü. Daha dün korkudan ne yapacağını bilemiyordu. Bugünse birdenbire kahraman kesildi.

"Hayır. Azıcık zaman tanımalıyız.

Margot, "Ne olur gölgeye gidelim, derken yüzü bembeyazdı. Hasta gibiydi.

Büyük bir ağacın altındaki arabaya gidip, bindiler.

Wilson, "Büyük bir olasılıkla hayvan orada ölüp kalmıştır. Az sonra gidip bakarız," dedi.

Macomber, bugüne değin tanımadığı nedensiz bir sevinç duyuyordu.

"Tanrım! Nasıl da müthiş bir kovalamacaydı! Hiç böyle bir duygu yaşamamıştım. Çok güzeldi. Değil mi Margot?" dedi.

"Bense nefret ettim.

"Neden?"

"Nefret ettim işte. Korkunçtu!"

Macomber Wilson'a "Biliyor musun, bundan sonra hiçbir şeyden korkacağımı sanmıyorum. Hayvanı ilk görüp peşine takıldığımız anda, bana, bir şeyler oldu. Sanki bir fırtına koptu. Kendimi tümüyle bu heyecana bıraktım, dedi.

"Heyecan iyidir İçini temizler. İnsanlara da pek garip şeyler oluyor, değil mi?"

Macomber'ın yüzü parıldıyordu: "Biliyor musun, bana gerçekten bir şeyler oldu. Kendimi tümüyle değişmiş hissediyorum.

Karısı hiçbir şey söylemedi. Kocasına garip garip baktı. Oturduğu yere büzülmüştü. Macomber ise, yarı dönmüş olan Wilson'a doğru eğilerek onunla konuşuyordu.

Macomber, "Sana bir şey söyleyeyim mi? Bir başka aslanda şansımı denemek isterdim. Gerçekten artık aslandan da korkmuyorum. Bana ne yapabilirler ki?" dedi.

Wilson, "Tamam işte. En kötüsü seni öldürebilirler, o kadar. Nasıldı? Shakespeare ne demişti? Dur bakayım, aklıma gelecek mi? Hay Allah, çok güzel bir sözdü. Bir zamanlar kendi kendime söyler dururdum bunu. Durun bakayım şöyleydi: 'Gerçekten aldırmıyorum; insan ancak bir kez ölür; Tanrı'ya bir can borcumuz var. Bu, ister bu yıl olsun; ister gelecek yıl. Ne fark eder?' Çok güzel, değil mi?"

Yaşamı boyunca ilke edindiği bir şeyi, böylesine kolayca başkalarına söyleyivermekten ötürü sıkıldı. Ne var ki daha önceleri de böyle zamansız olgunlaşan insanlar görerek duygulanmıştı. Bu, her zaman insanın yirmi birinci yaş gününde olmazdı.

Macomber'ın bu noktaya gelmesi için avda birtakım gariplikler olması; beklenmedik bir durumda, beklenmedik bir yanlışlığın yapılması gerekmişti. Bunun nasıl olduğu hiç önemli değildi. Önemli olan, Macomber'ın bu noktaya ulaşmış olmasıydı. Şimdi şu adamın haline bak, diye düşündü Wilson. Böyleleri kimi kez bütün yaşamları boyunca çocuk kalırlar. Elli yaşına bile gelseler erken gelişmiş bir erkek çocuğuna benzerler. Amerikalı büyük erkek çocuklar! Ne ilginç insanlar bunlar! Ayrıca, artık bu Macomber'ı seviyordu. Oldukça garip bir adamdı doğ-

rusu; boynuzlanma işine de bir nokta koyardı artık. Eh, işte bu çok iyi olurdu, doğrusu. Hem de çok çok iyi. Fıkara, yaşamı boyunca hep bir şeylerden, korkmuştu; bu besbelli. Acaba bu korku nasıl başlamıştı? Ama artık bitti işte. Yabansığırından korkacak zaman bile bulamamıştı. Dahası, öfke içindeydi. Sonra arabada oluşu da işi kolaylaştırmıştı. Arabaya alışıktı ne de olsa. Rahatlatmıştı. Şimdi de adam, iyici korkusuz olup çıkıvermişti. Savaşta da böyle değişim geçirenleri görmüştü. Bakireliğin yitirilmesinden daha da köklü bir değişimdi, bu. Korku, bıçakla kesilmiş gibi uçuveriyordu; yerinde yeni bir şey yeşerterek. Bir erkekte olması gereken, en önemli şeydi bu; onu, erkek yapan şey. Kadınlar da bilirler bunu: Korkusuzluk.

Margot Macomber büzüldüğü yerden iki erkeğe baktı. Wilson'da hiçbir değişiklik yoktu. Onu ilk gördüğünde, büyük yeteneğini bulup ortaya çıkardığı gün nasılsa şimdi de öyleydi; oysa Francis Macomber'da büyük bir değişim olduğunu açıkça o da görüyordu.

Macomber, içindeki bu yeni kaynağı bulmanın sevinciyle doluydu. "Gelecekte olacaklar için, önceden mutlu olmanın ne olduğunu biliyor musun, sen?" diye sordu.

Wilson ona dönerek, "Bundan söz etmene gerek yok. Korktuğunu söylemek insana daha kolay gelir; ancak unutma, daha pek çok kez korkacaksın da, dedi.

"Yine de olacaklar için mutluluk duyuyorsun, değil mi?" dedi Francis Macomber.

"Evet. Mutluluk duyarsın. Ama bunun için çok fazla konuşmak iyi olmaz. Duyduklarını içinde kendine saklamalısın. Bir şeyin çok sözünü ettiğin zaman tadını kaçırıverirsin."

Margot, "İkiniz de saçma sapan konuşuyorsunuz. Birtakım savunmasız hayvanları arabayla kovaladınız, diye kahraman kesiliverdiniz, dedi.

Wilson, "Bağışlayın. Gereksiz yere saçmaladım, dedi. Tanrım! Kadın şimdiden kaygılanmaya başladı!

Macomber karısına, "Söylediklerimizi anlamıyorsan, hiç olmazsa karışma!" dedi.

Kadın, onu iyice aşağılayarak, "Birdenbire yiğitleşiverdin; hem de gereğinden çok," dedi. Ama duyduğu küçümseme bile korku doluydu, o da bir şeylerden korkuyordu.

Macomber bütün içtenliğiyle bir kahkaha patlattı: "Biliyor musun, gerçekten de öyle oldum. Gerçekten!" dedi.

Margot, sert bir biçimde, "Bunun için biraz geç kalmadın mı?" diye sorguladı. Çünkü geçirdikleri onca yıl çok uğraşmış, didinmişti. Şu anda ilişkilerinin böyle olması da tek bir kişinin suçu değildi.

"Benim için değil, dedi Macomber.

Margot ağzını açmadı. Arka koltukta susarak oturmayı sürdürdü.

Macomber Wilson'a dönerek neşeyle, "Hayvana yeterince zaman vermedik mi dersin?" diye sordu.

"Artık bakabiliriz. Yanında hiç fişek kaldı mı?"

"Tüfek taşıyıcısında olacaktı.

Wilson, başlardan birinin derisini yüzmekte olan yaşlı adama Savahilice seslendi. Adam, doğrularak cebinden bir kutu fişek çıkardı. Bunu Macomber'a getirdi. O da bunların bir bölümünü tüfeğe doldurup kalanını cebine koydu.

Wilson, "Springfield'le de vurabilirsin. Artık ona iyice alıştın. Mannlicher'ı arabada, Bayan Sahibin

yanında bırakırız. Tüfek taşıyıcı, ağır tüfeğini taşıyabilir. Ben de şu lanet gülleyi taşıyacağım. Şimdi sana azıcık bilgi vereyim," dedi. Bunu en sona saklamıştı. Çünkü Macomber'ı kaygılandırmak istemiyordu: "Yabansığırı yürürken, başını ileri sana doğru dimdik uzatır Boynuzları beyne kurşun gelmesini önler. Yapabileceğin en iyi, tek atışı yeri burnudur. Hayvanın yan tarafındaysan boynuna, ya da omuzlarına ateş edeceksin. Önündeysen bir başka şansın da göğsüne nişan almak. Bunlar bir kez yaralandıklarında insanı, çok uğraştırırlar. Onun için gelişigüzel ateş etme. En kolay isabet ettireceğin yere nişan al. Herhalde kafa derisini yüzme işi de bitti. Gidelim mi, ne dersin?"

Wilson tüfek taşıyacak adamlara seslendi. Adamlar, ellerini silerek geldiler. Yaşlı olanı arkaya geçti.

Wilson, "Bir tek Kongoni'yi alacağım. Öteki kuşları kovalamakla uğraşsın," dedi.

Açıklıktaki bataklığı ikiye bölen, kurumuş ırmağın yatağı boyunca uzanan yeşillikler arasından bir ağaç kümesine doğru, açıklık alanda ağır ağır giderlerken Macomber, yüreğinin attığını, ağzının kuruduğunu hissetti. Ancak bu kez duyduğu şey korku değil, heyecandı.

Wilson, "İşte hayvanın girdiği yer burası, dedikten sonra, tüfek taşıyıcıya Savahilice "Kan izine bak!" dedi.

Araba, bir çalı kümesine paralel duruyordu. Macomber, Wilson ve tüfek taşıyıcı arabadan indiler. Macomber arkasına dönüp, yanında silahla oturan karısına baktı. Ona elini salladı. Buna karşılık kadında, hiçbir kıpırdama olmadı.

Çalılar çok sıktı. Yer de kupkuruydu. Orta yaşlı tüfek taşıyıcı, terden sırılsıklamdı. Wilson şapkasını gözlerine kadar çekmişti. Macomber'ın önünden yü-

rürken, kırmızı ensesi görünüyordu. Birden tüfek taşıyıcı, Wilson'a Savahilice bir şeyler söyleyip, ileriye doğru koşmaya başladı.

Wilson, "Burda ölmüş! Temiz iş doğrusu, dedi. Elini uzatıp Macomber'ın elini sıktı. İki adam sevinç içinde gülümseyerek el sıkışırlarken, birden tüfek taşıyıcının çığlığını duydular. O anda, çalıların içinden, kanlar içindeki burnu ilerde, ağzı kenetlenerek öne uzanmış, kocaman kafasındaki küçük gözlerini kan bürümüş hayvanın, bir yengeç hızıyla üstlerine saldırmak üzere geldiğini gördüler. Önde duran Wilson çömelmiş ateş ediyordu. Macomber ateş ederken, Wilson'un tüfeğinden çıkan gümbürtü arasında, kendi silahının sesini duyamıyor; yalnızca hayvanın, iri boynuzlarında kurşun renkli patlamalar görüyordu. Hayvanın kafası sarsıldı. Bu kez de geniş burun deliklerine nişan aldı. Patlamalarla boynuzların yeniden sallandığını, kurşun renkli parçacıkların uçuşuna baktı. Artık Wilson'u göremiyordu. Şimdi kocaman hayvanın neredeyse burnunun dibine geldiğini, kafasıyla tüfeğinin aynı hizada olduğunu görerek, küçük acımasız gözleri seçebildiği bir noktaya ateş edebilmek için, dikkatle nişan alıyordu ki, tam bu sırada hayvanın, kafasını eğdiğini gördü. Ve birden kendi kafasının içinde, demir gibi kızgın bir patlama duydu. Bu da onun, duyup duyacağı en son şey oldu.

Wilson, hayvanı omuzlarından vurmak için yana çekilmişti. Macomber olduğu yerde kalıp burnuna nişan almış, her atışında azıcık daha yukarı isabet ettirerek, ağır boynuzları taş kırar gibi kırmış, parçalamıştı. Arabada oturan Bayan Macomber ise, 6.5'lik Mannlicher'la yabansığırına nişan alıp, kocasını tam beyninden vurmuştu.

Francis Macomber, yere serilmiş olan yaban sığırının iki metre kadar ötesinde, yüzüstü yatıyordu. Karısıyla Wilson da yanına çömelmişlerdi.

Wilson, "Onu bu yana çevirmek istemiyorum. dedi.

Kadın deliler gibi ağlıyordu.

Wilson, "Arabaya dönüyorum. Silah nerede?" diye sordu.

Kadının yüzü kasılmıştı. Başını salladı. Tüfek taşıyıcı, tüfeği yerden aldı.

"Olduğu yerde bırak" dedi Wilson. "Kazaya tanıklık etmesi için Abdullah'ı buraya getir."

Cebinden çıkardığı mendili eğilerek Francis Macomber'ın parçalanmış başının üstüne yaydı. Kanlar kuru, gevşek toprak üstünde gittikçe yayılıyordu.

Wilson, ayağa kalkarak yan üstü devrilmiş olan hayvanın seyrek kıllı göbeğinin üstündeki küme küme kenelere baktı. İçinden ister istemez, "Nefis bir aygır" tümcesi geçiverdi. "Rahat, bir metre otuz. Daha da fazlası bile olabilir." Şoförü çağırarak cesedin üstünü örtmesini ve burada beklemesini söyledi. Ardından, bir köşesinde büzülmüş ağlayan kadının bulunduğu, arabaya gitti.

Kupkuru bir sesle, "En iyisini yaptınız doğrusu. Sizi bırakabilirdi," dedi.

Kadın, "Kes!" dedi.

"Bir kaza olduğunu biliyorum. Bu kesin.

"Kes!"

"Kaygılanmanıza gerek yok. Birtakım tatsız olaylar olacak. Ancak ben, duruşmada kullanılmak üzere birkaç resim çekeceğim. Sonra tüfek taşıyıcılarla şoför de tanıklık edecekler. Hiçbir sorununuz yok, üzülmeyin.

"Kes!"

"Yapılacak pek çok şey var. Kamyonu göle yollayıp üçümüzü Nayrobi'ye götürmesi için bir uçak is-

teteceğim. Neden onu zehirlemediniz? İngiltere'de böyle yapıyorlar."

"Yeter artık! Yeter! Yeter!" Kadın hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Wilson soğuk, mavi gözleriyle kadına baktı.

"Bitti artık. Önce azıcık öfkelendim yalnızca. Çünkü kocanızı sevmeye başlamıştım.

"Lütfen! Kesin artık! Lütfen....

Wilson, "Bu daha iyi. Lütfen deyince iş, değişir. Beğendim. Susacağım artık," dedi.

DÜNYANIN BAŞKENTİ

Madrid, Paco adlı çocuklarla doludur. Paco, Francisco adının kısaltılmışıdır. Madrid'de bu adla ilgili yaygın bir de fıkra vardır. Madrid'e gelen bir baba **El Liberal** gazetesinin okuyucu mektuplarında bir duyuru yayımlatmış. Duyuruda, şöyle diyormuş:

"PACO, SALI GÜNÜ ÖĞLE SAATİNDE BENİ OTEL MONTANA'DA BUL, SENİ BAĞIŞLADIM. BABAN.

Bu duyurudan sonra, otele gelen sekiz yüze yakın genci dağıtmak için Guardia Civil'in bir bölüğünü, oraya çağırmaları gerekmiş. Gelin görün ki, Pansiyon Luarca'nın masalarını bekleyen bizim Paco'nun ne kendini bağışlayacak bir babası, ne de babanın bağışlayacağı bir suçu vardı. Paco'nun Luarca'da oda hizmetçiliği yapan iki de ablası vardı. Onlar da bu işi, daha önce Luarca'da çalışıp, dürüstlüğü ve çalışkanlığıyla kendini kanıtlayarak, köyüne de köylülerine de iyi bir ün kazandırmış olan, hemşehrilerinin yardımıyla edinmişlerdi. İşte bu ablalar, otobüs biletini yollayarak kardeşlerini, komi olarak çalışmak üzere Madrid'e getirtmişlerdi. Paco'nun köyü Extremadura'daydı. Orada yaşam koşulları akıl almaz bir ilkellikte, beslenme yetersiz, yaşamı kolaylaştıran kimi rahatlıklarsa, insanların bilgisi dışındaydı. Paco da kendini bildi bileli çok ağır koşullarda çalışmaktaydı.

Paco, dalgalı siyah saçları olan düzgün yapılı bir çocuktu. Ablalarının çok imrendiği güzel dişleriyle, pürüzsüz bir teni vardı. Her zaman da güler yüz-

lüydü. Eli ayağı çabuk, becerikli, işini iyi yapan bir çocuktu. Çok güzel ve sade birer insan olan ablalarını da çok severdi. Onun açısından inanılmaz ölçüde güzel olan Madrid'i de çok seviyordu. Parlak ışıkların, temiz keten örtülerin bulunduğu, güzel giysilerin giyildiği, mutfağında her tür yemeğin istenildiği kadar yendiği bu eşsiz, düş gibi yerde çalıştığı için de çok mutluydu.

Luarca'da yaşayıp, yemek odasında yemek yiyen insan sayısı sekizle on iki arasında değişirdi. Ancak masalara hizmet eden üç garsondan en genci olan Paco'nun gözünde en değerli olanlar, yalnızca, boğa güreşçileriydi.

İkinci sınıf matadorlar bu pansiyonda kalırlardı. Çünkü burası Calle San Jeronimo'da iyi bir yerdeydi. Yemekler eşsiz, oda ve yemek ücretleriyse çok düşüktü. Bir boğa güreşçisi içinse, varlıklı olmasa da saygın bir izlenim yaratmak çok önemliydi. Çünkü İspanya'da görünüş ve saygınlık, yürekliliğin çok önünde gelir. Boğa güreşçileri de bu nedenlerle, son pesataları eriyene dek Luarca'da kalırlardı. Bir boğa güreşçisinin daha iyi, ya da pahalı bir otele geçmek için Luarca'dan ayrıldığını tarih yazmamıştı; ikinci sınıf boğa güreşçileri hiçbir zaman birinci sınıfa geçemezlerdi. Buna karşın, Luarca'dan da aşağılara düşenler çoktu. Çünkü buraya az çok parası olan herkes gelip yerleşebilir, pansiyonu işleten kadın, birinin zor durumda olduğunu anlayana dek, istemeyen hiç kimseye hesap çıkarılmazdı.

Şu anda pansiyonda üç gerçek matadorla(*) çok iyi iki pikador ve bulunmaz bir banderillero kalıyordu. Luarca pansiyonu, pikadorlar ve banderille-

---

Boğa güreşinin sonunda boğayı öldüren kişiye **matador**; daha önce at üstünde elindeki kargıyla boğayı kışkırtana **pikador**; ucunda renkli bayraklar olan kancalı bıçakları saplayan kişilere de **banderillero** denir.

rolar için lüks sayılabilecek bir yerdi. Bunların aileleri Sevilla'da yaşadığından, kendilerinin de baharda Madrid'de kalmaları gerekirdi. Bunlar, yaklaşan güreş mevsimi için sıkı sıkıya bir sözleşmeyle bağlanmış olduklarından, iyi para kazanıyorlardı. Büyük bir olasılıkla bu üç yardımcı savaşçı, belki de bu üç matadordan daha iyi para kazanacaklardı. Matadorlardan biri hastaydı ve bunu gizlemeye çabalıyordu; ikincisi, artık eskisi kadar tutulmuyordu; üçüncüsü de tabansınız biriydi.

Tabansız, gerçek bir matador olarak işe başladığı sırada, boynuzla midesinin altında korkunç bir yara açılmadan önce, olağanüstü yiğit ve yetenekli biriydi. Bugün de o başarılı günlerinden kalan birtakım korkusuzca tavırlarını sürdürüyordu. Bu adam, akıl almaz ölçüde neşeliydi ve nedenli nedensiz kahkahalarla gülme alışkanlığı vardı. Ünlü olduğu sıralarda, eşek şakalarına pek meraklıydı. Ama artık bunları yapamıyordu. Herkes, artık onun bu duygularının köreldiğine inanmıştı. Çok akıllı, açıksözlü olan bu matador, kendine özgü bir soyluluk sergilerdi.

Hasta olan matadorsa, bunu göstermemek için çok uğraşırdı. Masadaki tüm yemeklerden birer lokma almadan edemezdi. Odasında yıkadığı pek çok mendili vardı. Son zamanlarda da matador giysilerini satmaya başlamıştı. Bunlardan birini, Noelden önce oldukça ucuza elden çıkarmıştı. Ötekini de nisanın ilk haftasında satmıştı. Bunlar çok pahalı, iyi korunmuş giysilerdi. Şimdi adamın, yalnızca tek bir giysisi kalmıştı. Hastalanmadan önce, geleceği çok parlak görülen, adından çok söz edilen bir boğa güreşçisiydi. Okuması yazması olmamasına karşın, Madrid'deki çıkışının, Belmonte'den bile daha iyi olduğunu söyleyen gazetelerin hepsini kesip saklamıştı. Küçük bir masada tek başına yemek yer, başını pek az kaldırırdı.

Bir zamanlar çok ünlü olan matador kısa boylu, kumral ve kendini beğenmiş bir adamdı. O da bir masada tek başına yemek yer, arasıra gülümser, hiçbir zaman gülmezdi. İnsanlarının pek ciddi olduğu söylenen Valladolid'den gelmiş, çok yetenekli bir matadordu. Yüreklilik ve büyük bir soğukkanlılıkla yaptığı gösterilerini ve becerilerini halka yeterince gösteremeden, boğa güreşinde tutturduğu yol eskimeye yüz tutmuştu. Artık afişlerdeki adı hiç kimseyi, boğa güreşine çekemiyordu. Kaldı ki ünü de boğanın sırtını göremeyecek kadar kısa boylu olmasından kaynaklanıyordu. Ama ortada ondan başka, kısa boylu güreşçiler de vardı. Ayrıca bu matador halkın ona olan, o büyük ilgi ve sevgisini de korumayı başaramamıştı.

Pikadorlardan biri, atmaca suratlı, kır saçlı, ince yüzlü, ince yapılı bir adamdı. İnce yapısına karşın, demir gibi kolları ve bacakları olan bu adam, hep sığırtmaç çizmeleri giyer, her gece gereğinden fazla içki içip pansiyondaki kadınlara yiyecekmiş gibi bakışlar fırlatırdı. Ötekiyse iri, esmer, yanık yüzlü, yakışıklı, Kızılderililerinki gibi kara saçları, kocaman elleri olan biriydi. Bunlardan ilkinin içkiye ve eğlenceye olan düşkünlüğü nedeniyle, yeteneğini yitirdiği söylenmekle birlikte, ikisi de çok iyi pikadorlardı. İkincisinin ayrıca, çok dikbaşlı ve dövüşken olduğu da söyleniyordu. Bu nedenle hiçbir matador, onunla bir mevsimden fazla çalışmıyordu.

Banderillero orta yaşlı, saçları ağarmış, yaşına karşın kedi gibi çevik bir adamdı. Onu masada gören, oldukça varlıklı bir işadamı sanabilirdi. Bacakları onu, bu mevsimin de sonuna götürecek denli güçlüydü. Öylesine akıllı oluşu ve deneyimliliğiyle daha uzun süre iş bulacak gibi görünüyordu. Şu anda kendisine çok güvenmesine karşın, bacaklarındaki hızın azalmasından çok korkuyordu.

Bu gece herkes, yemek salonundan erken ayrılmıştı. Salonda yalnızca atmaca yüzlü sarhoş pikadorla, İspanya'nın yalnızca festivalleriyle fuarlarında saat satan yüzü çilli satıcı kaldı. Bu adam da çok içkiliydi. Bunlardan başka salonda Galicia'dan gelmiş iki rahip vardı. Bunlar da köşedeki bir masada oturmuşlar, ötekiler gibi çok değilse bile kafayı bulacak kadar içiyorlardı. O sıralar Luarca'daki yatak ve yemek ücreti içinde şarabınki de vardı. Garsonlar da o anda satıcının, pikadorun ve en sonunda da iki rahibin masasına Valdepenas şarabı getirmişlerdi.

Üç garson odanın bir ucunda ayakta duruyorlardı. Masalarından sorumlu oldukları müşteriler oradan ayrılana dek, onların da görev başında kalmaları gerekti. Ancak iki rahibin masasından sorumlu olan garson, anarşist sendikalistlerin mitingine katılacaktı. Paco, onun masasına bakmayı kabul etmişti.

Yukarıda hasta matador, yatağında yüzüstü yatmıştı. Artık ünü kalmayan matador pencereden dışarı bakıyor, kahveye gitmeye hazırlanıyordu. Ödlek olan matador, Paco'nun ablasını odasına almıştı. Kızın gülerek istediği şeyi yapamayacağını söylemesine karşın, o isteklerini kabul etmesi için onu zorluyordu. Matador durmadan, "Haydi, küçük yabani, diyordu.

Abla, "Hayır! Neden yapayım?" diye sordu.

"İyilik olsun diye.

"Yemeğini yedin. Şimdi de beni tatlı niyetine istiyorsun.

"Yalnızca bir kez. Bunun ne zararı olabilir?

"Bırak beni. Sana söylüyorum, rahat bırak beni.

"Bu istediğim öylesine küçük bir şey ki!"

"Sana söylüyorum, rahat bırak beni!"

Aşağıdaki yemek salonunda mitingine geç kalan uzun boylu garson, "Şu kara domuzların içki içişine bir bakın!" dedi.

İkinci garson, "Böyle konuşman doğru değil. Bunlar efendi müşteriler. Çok fazla da içmiyorlar, diye yantladı.

Uzun boylu olanı, "Bence çok yerinde konuşuyorum. İspanya'nın iki tane belası var: Biri boğa, öteki de rahipler, dedi.

Uzun boylusu, "Belirli bir boğayla rahipten söz ediyorum kuşkusuz. Belirli bir gruba saldırman için, ilkin belirli bireylerle işe başlaman gerek; böylece belirli bir boğayla, belirli bir rahibi vuracaksın. Sonra da tümünü. Ortada ne boğa, ne de rahip kalacak, dedi.

Öteki, "Bu isteğini mitinge sakla, diye yanıtladı.

Uzun boylu garson, "Şu Madrid'in acımasızlığına bak! Saat on bir oldu. Bu heriflerin yemesi içmesi bitmedi, dedi.

Öteki garson, "Yalnız onda başladıklarını unutuyorsun. Sen de biliyorsun ki yemek listesi kabarık, şarap da çok ucuz. Adamlar parasını ödediler üstelik."

"Senin gibi budalalar varken, işçiler nasıl birlik olacak?"

Elli yaşlarındaki öteki garson, "Bana bak!" dedi. "Ben bütün yaşamım boyunca çalıştım. Sonuna dek de bu, böyle sürecek. Çalışmanın karşısında değilim. Çalışmak olağan bir şeydir, dedi.

"Doğru. Ama işsizlik de insanı ölüme götürüyor."

"Ben her zaman çalıştım. Haydi sen mitingine git. Beklemen gerekmez."

Uzun boylusu, "Sen iyi bir yoldaşsın. Ama hiçbir ideolojin yok, dedi.

Yaşlı olanı, **"Mejor si me falta eso que el otro"** (insan, işten yoksun olacağına, bundan yoksun olsun) dedi. "Haydi **mitingine** git!" diye de ekledi.

Paco, konuşulanları ağzını açmadan dinlemişti: Daha politikaya pek aklı ermiyordu. Ama uzun boylu adam, onun için devrimin simgesiydi. Devrim de romantik bir şeydi, ona göre. Paco, hem iyi bir katolik ve iyi bir devrimci olmak, hem de bunun gibi sürekli bir işe sahip bulunmak, aynı zamanda da boğa güreşçisi olmak isterdi.

"Sen mitingine git İgnacio. Senin masana ben bakarım, dedi.

Yaşlı garson, "İkimiz de bakarız," dedi.

Paco, "Tek kişiyi bile dolduracak iş yok. Sen mitingine git," dedi.

Uzun boylu garson, **Pues me voy!** dedi. "Sağ olun!"

Bu arada üst katta Paco'nun ablası, usta bir boğa güreşçisi gibi matadorun kollarından kurtulmayı başarmıştı. Ve artık kızgındı: "Ne aç insanlar! Beş para etmez bir boğa güreşçisisin! Üstelik korkudan ödün patlıyor. O kadar erkeksen boğa güreşinde, arenada göster bunu!"

"Sen de bir fahişe gibi konuşuyorsun.

"Fahişe de kadındır. Ayrıca, ben fahişe değilim.

"Ama olacaksın.

"Senin aracılığınla değil, ama.

Kendinden iğrenilen ve istekleri geri çevrilen matador, ödlekliğini bir anda tüm çıplaklığıyla yaşayarak, "Çekil git başımdan!" dedi.

"Başından mı gideyim? Başında kim kalmış ki? Yatağını yapmamı istemiyor musun? Bunun için para alıyorum ya.

Ablak yüzü ağlayacakmışçasına kırışmaya baş-

layan matador, "Git başımdan!" dedi. "Fahişe seni! Seni küçük, pis fahişe!"

"Matadora bak!" dedi kız kapıyı kaparken, "Matadora!"

Matador, odada yatağın üstünde tek başına kalakalmıştı. Yüzünde yine aynı ağlamaklı anlatım vardı. Arenadayken, işi bilen ilk sıradaki insanlar bu ağlamaklı yüzün birden gülümsemeye dönüşü karşısında dehşete düşerlerdi. Adam yüksek sesle, "İşte böyle!" diyordu: "İşte böyle! Böyle!"

Çok iyi olduğu günleri unutmamıştı. O günlerse çok değil, yalnızca üç yıl öncesiydi. Sesinin arenadayken tıpkı kahvedeki gibi olduğu o sıcak mayıs gününde, üstündeki yaldızlı pelerinin ağırlığını, şimdi de o günkü gibi duyuyordu. Hayvan başını eğdiğinde, geniş, sert, ayrık uçlu boynuzlarının üstünde kalan kısa kıllı, tozlu, siyah, kaslı hörgücüne, kılıcıyla nişan alıp öldürmek için, saldırışını düşündü. Elindeki kılıç sapına kadar, tereyağına batarmış gibi, nasıl da kolayca hayvanın etine dalmıştı. Elinin ayasıyla kılıcı daldırırken, sol kolunu hafifçe eğip çaprazlamış, sol omzunu ileriye vermiş, ağırlığını sol bacağına bindirmişti. Sonra ağırlık, sol ayağından kalkmıştı. Boğa, başını eğip, boynuzlarını bedenine soktuğunda ve öteki adamlar kendini çekene dek, iki kez hızlı hızlı kendisini boynuzladığında ağırlık karnının altına kaymıştı. Ve işte artık ender de olsa, öldürmeye gittiğinde, o boynuzlara bakamıyordu. Güreşe gitmeden önce, içinde neler olup bittiğini, bir fahişe nereden bilebilirdi ki? Onunla alay etmeye ne hakları vardı? Ne bilirdi onlar? Bunların tümü de fahişeydi. Onlar tek bir şeyi bilirlerdi yalnızca.

Aşağıdaki yemek salonunda pikador, rahiplere bakıp duruyordu. Onların yerinde kadın olsaydı, bu kez de ona bakardı. Kadın olmadığı zamanlarda ise yabancılara, alay ederek bakıp eğlenirdi. Ama şimdi

odada ne kadın, ne de yabancı vardı. O da eğlenerek, küstah küstah rahiplere bakıyordu. Bu sırada yüzü çilli satıcı peçetesini katlayıp gitti. Ardında, ısmarladığı son şarap şişesini yarım bırakarak dışarı çıktı. Eğer Luarca'daki hesabını kapatmış olsaydı, bu şişeyi, bitirirdi.

İki rahip, pikadorun bakışlarına aldırmadılar Bunlardan biri, "On gündür onu görmek için burada bekliyorum. Bütün gün, yanındaki odada oturuyorum; ama, benimle görüşmek istemiyor, dedi.

"Ne yapılabilir?"

"Hiç! Kim ne yapabilir ki? Kimse hükümete karşı çıkamaz ki.

"İki haftadır boşu boşuna buradayım. Bekliyor, bekliyorum. Ama kimse benimle görüşmüyor.

"Biz, bir bakıma her şeyden yoksun bırakılmış bir yerden geliyoruz. Para bitince döneriz.

"O, yalnız başına bırakılmış ülkeye. Galicia, Madrid'in umurunda mı? Zavallı bir eyaletten başka neyiz ki biz?"

"Hani insanın Rahip Basilio'nun hareketine hak vereceği geliyor.

"Yine de Basilio Alvarez'e tümüyle güvenemiyorum, ben.

"Madrid'de olunca her şeyi açık seçik anlıyorsun. İspanya'yı Madrid öldürüyor."

"Ne olurdu tek görüşseler de sonra, hayır deselerdi?"

"Olur mu hiç? Bekleyerek gebermen gerek.

"Göreceğiz. Herkes nasıl bekliyorsa, ben de beklerim.

Tam bu sırada pikador ayağa kalktı. Kır saçının süslediği atmaca suratında bir sırıtmayla rahiplerin masasının başına dikildi.

Rahibin biri ötekine, "Bu bir boğa güreşçisi" dedi.

Pikador, "Hem de en iyisinden bir güreşçi, diyerek çıkıp gitti. Üstünde gri bir ceket vardı. Beline sıkı bir kuşak sarmıştı. Çarpık bacaklarına geçirdiği dar pantolonun altındaki sığırtmaç botları, sırıtıp kasılarak yürürken yerde çatırtılar çıkarıyordu. Kişisel yeteneğiyle elde ettiği, küçücük bir dünyası vardı, onunla yaşamını sürdürüyor; geceleri de alkolün verdiği güçle, küstahlaşıyordu. Bir sigara yaktı. Holde şapkasını yana çarpıtarak, kahveye gitmek üzere çıktı.

Rahipler salonda en son kendilerinin kaldığını görerek, hemen ardından aceleyle kalktılar. Salonda Paco'yla orta yaşlı garsondan başka hiç kimse kalmamıştı. Onlar da masaları toplayıp şişeleri mutfağa götürdüler.

Mutfakta bulaşıkçı çocuk vardı. Paco'dan üç yaş büyük olan bu çocuk, çok alaycı, her şeyle eğlenen, dili uzun biriydi.

Orta yaşlı garson, Valdepenas'dan bir bardak alıp, "Al!" diye uzattı.

Oğlan, "Neden olmasın?" diyerek bardağı aldı.

"Tu, Paco?" diye sordu yaşlı garson.

Paco, "Sağ ol!" dedi. Üçü birden içtiler.

Orta yaşlı garson, "Artık gitmem gerek, dedi.

Ona, "İyi geceler," dediler.

Şimdi ikisi, yalnız kalmıştı. Paco, rahiplerden birinin kullandığı peçeteyi alıp, aşağıya doğru salladı. Ayakları yere çakılmış dimdik duruyordu. Kafasıyla mendilin hareketini izleyerek, kollarını veronika hareketiyle uyumlu olarak salladı. Dönerek sağ bacağı hafifçe önde, mendili bir kez daha gözden geçirdi. Bir yandan imgesel boğayı etkisi altına almaya çalışırken, bir yanda da ağır ağır, ancak, tam zamanında, rahat bir hamle daha yaptı. Ardından mendili belinin hizasına kaldırıp, kalçasını, imgesel boğanın saldırısına karşı geriye çekti.

Enrique adlı bulaşıkçı, dudak büküp, küçümseyerek ona bakıyordu.

"Boğa nasıl?" diye sordu.

Paco, "Çok korkusuz. Bak!" dedi.

Dimdik durarak rahat, ince ve güzel dört hamle daha yaptı.

Enrique lavaboya dayanmış, önünde önlük, şarabını içerken, "Boğadan ne haber?" dedi.

Paco, "Hava atıp duruyor," diye yanıtladı.

"Canımı sıkıyorsun.

"Niçin?"

"Bak!"

Enrique önlüğünü çıkarıp, imgesel bir boğaya karşı, dört tane eksiksiz, ağır veronika hareketi yaptı. Sonunda da imgesel boğadan uzaklaşırken, onun burnuna değdirdiği önlükle bir rebolera patlattı.

"Şuna bak! Burada oturmuş bulaşık yıkıyorum.

"Neden?"

"Korkudan. **Mideo**. Aynı korkuyu arenada olsan sen de yaşarsın.

"Hayır!" dedi Paco, "Ben korkmam.

"**Leche**! Herkes korkar. Ama bir torero boğayla baş edebilmek için, korkusunu denetleyebilir. Bir gün amatörlerin boğa güreşine gitmiştim; öylesine korktum ki elimden kaçmaktan başka bir şey gelmedi. Herkes buna çok güldü. Onun için biliyorum, sen de korkacaksın. Korku olmasaydı, İspanya'daki her ayakkabı boyacısı, boğa güreşçisi olurdu. Sen, bir köy çocuğu olarak benden daha çok korkarsın.

"Hayır!" dedi Paco.

Düşlerinde pek çok kez boğa güreşi yapmıştı. Pek çok kez düşünde kulağı oynayan, saldıran boğanın boynuzlarını, ıslak ağızlı başını eğişini görmüştü. Toynaklarını yere vura vura üstüne gelen kızgın boğa, yanından ıskalayıp geçiyor; o da pelerinini sallıyordu. Ardından hayvan yeniden, bir kez daha yeni-

den saldırıyordu. O da veronika hareketiyle dönerek, hayvanı çevresinde döndürüyor; boğanın kılları, ceketinin yaldızlı süslerine takılıyor; sonra da kayar gibi kalakalınca, halk, alkışlamaya başlıyordu. Hayır, hiç korkmazdı o. Ötekiler belki korkardı. Korksa bile bunu başaracağını biliyordu. Güveniyordu kendine. "Ben korkmam, dedi yine.

Enrique de yine, "**Leche**!" dedi.

Paco, "Bir denesek mi?" diye sordu.

"Nasıl?"

Enrique, "Bak! Boğayı düşünüyorsun; ama, boynuzlarını unutuyorsun. Boğa öyle güçlüdür ki boynuzları bıçak gibi dalar; kasatura gibi parçalar; giyotin gibi öldürür. Bak şimdi," dedi. Bir çekmeceyi açıp iki tane et bıçağı çıkardı: "Bunları bir iskemlenin bacaklarına bağlayıp iskemleyi kafamın üstüne koyarak boğa olacağım. Bıçaklar boynuz yerine geçiyor. Eğer o hamleleri yine yapabilirsen, tamam."

Paco, "Önlüğünü bir dakika verir misin? Bunu, yemek salonunda yapalım, dedi.

Birden yumuşayan Enrique, "Hayır!" dedi. "Yapma Paco!"

"Hayır, yapacağım. Korkmuyorum ben.

"Bıçaklar üstüne gelince korkarsın ama.

"Göreceğiz. Önlüğünü ver bana.

Enrique jilet gibi keskin iki bıçağı tutarak ikişer peçeteyle iskemlenin ayaklarına bağlamak için peçeteleri sıkıca düğümlerken, Paco'nun ablaları da sinemaya gidiyorlardı. "Anne Christie" filminde Greta Garbo'yu izleyeceklerdi. Rahiplerden biriyse iç çamaşırlarıyla oturmuş dua okuyordu. Öteki de üstünde gecelikle, tespih çekiyordu. Hasta olanın dışındaki boğa güreşçileri, Kafe Pornos'a gitmişlerdi. Saçları koyu renk olan iri pikador, burada bilardo oynuyordu. Kısa boylu, ciddi matador, önünde sütlü kahvesiyle, orta yaşlı banderillero ve bir başka cadı su-

ratlı meslektaşıyla birlikte oturuyordu. Saçları kırlaşmış olan içkici pikadorun önünde bir bardak cazalas konyağı duruyor; karşısındaki masada oturan korkak matadorla, kılıcı bırakıp yeniden banderillero olan bir başka matadora ve onların yanındaki yıpranmış fahişeye eğlenerek bakıyordu.

Satıcı köşe başında durmuş dostlarıyla konuşuyordu. Uzun boylu garson anarşist sendikalizm mitinginde, konuşma sırasının kendisine gelmesini bekliyordu. Orta yaşlı garson Kafe Alvarez'in terasında oturmuş küçük bir bardakla bira içiyordu. Luarca'nın sahibi olan kadın, yatağında sırtüstü yatıyordu. Bacaklarının arasında bir minder vardı. İri, şişman, iyi huylu ve çok dindar olan bu kadın, yirmi yıl önce yitirdiği kocasına her gün dua ederdi. Hasta matador başını yataktan aşağıya sarkıtmış, ağzına bir mendil dayamıştı.

Şu anda yemek salonunda Enrique, bıçakları iskemleye bağlayan son düğümleri atmış, iskemleyi havaya kaldırmıştı. Ayaklardaki bıçakları doğrulttuktan sonra, bıçaklar yukarıya gelecek biçimde iskemleyi başının üstüne yerleştirdi. Bıçaklar, şimdi başının, iki yanındaydı.

"Çok ağır," dedi. "Bak Paco! Bu çok tehlikeli. Yapmasan daha iyi olur." Çocuk terliyordu.

Paco, önlüğün birer ucunu iki eliyle kavramış, başparmak yukarıda, işaretparmağı aşağıda, önlüğü açarak duruyor, boğaya karşı hazırlanıyordu.

"Dümdüz saldır," dedi. "Boğa gibi dön. Dilediğin kadar saldır."

Enrique, "Hamleyi nasıl savuşturucağını, nereden biliyorsun? Üç hamleden sonra bir media en iyisi, dedi.

"Öyle olsun. Ama sen dosdoğru bana doğru gel. Hah, torito! Haydi gel bakalım küçük boğa!"

Enrique başını eğerek Paco'ya doğru koşmaya

başladı. Paco, bıçak tam karnının ucundayken, önlüğü sallayarak saldırıyı savuşturdu. Onun için bu yanından geçen şey, beyaz uçlu, siyah, pürüzsüz, gerçek bir boynuzdu. Enrique, yanından geçip yeniden saldıraya geçtiğinde, yine Paco'nun karşısında beliriveren o ateş saçan, her yanı kanlar içindeki sözde boğa, yanından şimşek hızıyla sıyırıp geçti. Enrique kedi gibi dönüp yeniden saldırırken Paco, pelerinini yavaşça salladı. Hayvan, yeniden üstüne doğru gelirken, sol ayağını gereğinden azıcık çok ileri attı. Ama bu kez bıçak, yanından geçip gitmedi; şarap tulumuna dalar gibi kolayca derisine saplanıverdi. Birden çeliğin çevresinden, kanlar fışkırmaya başladı. Enrique, "Ay! Ay! Dur da çekeyim! Dur, dur!" diye çığlıklar atıyordu. Paco, elinde sımsıkı tuttuğu peleriniyle, bir iskemlenin üstüne kaydı. Enrique, Paco'ya saplanan bıçağın olduğu iskemleyi çekiştirdikçe, bıçak da durmadan dönüyor, dönüyordu, Paco'nun içinde.

Artık bıçak çıkmıştı; Paco giderek büyüyen kan havuzunun ortasında, yerde oturuyordu.

Enrique, "Yaranın üstüne peçeteyi koy ve orada sımsıkı tut!" dedi. "Sıkı sıkı bastır! Gidip doktor çağıracağım! Kanın aktığı yere bastır!"

"Lastik bir kap gerekli, dedi Paco. Arenada böyle bir şeyin kullanıldığını görmüştü.

Enrique bir yandan ağlıyor, bir yandan da "Şimdi dönerim. Amacım yalnızca sana, işin tehlikesini göstermekti, diyordu.

Sesi çok uzaklardaymış gibi gelen Paco, "Üzülme. Yalnızca doktoru getir," dedi.

Arenada insanı yerden kaldırıp, onun yanısıra koşarak ameliyata götürürlerdi. Atardamar ameliyat odasına ulaşmadan boşalırsa rahip çağrılırdı.

Paco peçeteyi karnının altında tutarken, "Rahibe de haber sal," dedi. Başına gelenlere bir türlü inanamıyordu.

Enrique Carrera, San Jeronimo'da gece boyunca açık olan ilkyardım istasyonuna doğru koşmaya başladı. Odada tek başına kalan Paco, önce otururyorken birdenbire doğrulmak istedi, sonra yere yığıldı. Sonunda, dolu bir küvetten tıpa çekildiğinde boşalıveren kirli sular gibi, canının içinden akıp gitmekte olduğunu anladı. Kendini çok güçsüz buluyor, korkuyordu. Tanrı'ya pişmanlığını dile getirmeye çalıştı. Duaya nasıl başlayacağı aklındaydı, elinden geldiğince hızlı hızlı "Ah, ulu Tanrım, tüm varlığımla sevdiğim sana karşı suç işlediğim için bağışla..." derken, birden karşı koyulmaz bir bitkinlikle yüzüstü düştü. Her şey çabucak olup bitivermişti. Yaralı bir karın atardamarının boşalma hızı, akıl almaz bir şeydir.

İlkyardım istasyonunun doktoruyla, Enrique'yi kolundan tutan polis, merdivenleri tırmanırlarken; Paco'nun ablaları, Gran Via sinemasında filmi izliyorlardı. Bu film, onları büyük bir düş kırıklığına uğratmıştı. Daha önceki filmlerde büyük bir lüks ve görkem içinde görmeye alıştıkları Greta Garbo, burada yoksulluk ve düşkünlük içinde gösteriliyordu. Öteki izleyiciler de filmi beğenmemişlerdi. Islık çalıp ayaklarını yere vurarak, bu hoşnutsuzluklarını belli ediyorlardı. Kaza sırasında pansiyondakilerin büyük bölümü daha önce yaptıkları işi sürdürüyorlar; yalnızca iki rahip dualarını bitirmiş uykuya hazırlanıyorlardı. Kır saçlı pikador, yıpranmış iki fahişenin olduğu masaya, içkisiyle birlikte gelmişti. Biraz sonra da bunlardan birini alıp, çıktı. Bu, sinirleri bozuk, korkak matadorun içki ısmarladığı kadındı.

Paco'cuk, bunlardan hiçbirini bilmediği gibi, bu insanların bir sonraki gün, ya da daha ilerki günlerde de ne yapacağını, artık bilemeyecekti. Bu insanların nasıl yaşadığını, yaşamlarının nasıl son bulduğunu da bilemeyecekti. Dahası, bir gün tüm in-

sanların sonlarının gelebileceğini de bir türlü aklına getirmezdi. İspanyol özdeyişlerinde söylendiği gibi, düşler içinde öldü. Bütün düşlerini, umutlarını yitirecek, sonunda da pişman olacak kadar bile yaşayamadı.

Tüm Madrid'i bir hafta boyunca düş kırıklığına uğratan Garbo filmine bozulacak kadar bile, zamanı olmadı.

KÖPRÜDEKİ YAŞLI ADAM

Gözünde metal çerçeveli gözlükler, üstünde tozlu giysiler olan yaşlı bir adam, yolun kıyısında oturuyordu. Karşısında, ırmak üstüne dubalarla kurulmuş, bir köprü vardı. Üstünden arabalar, kamyonlar, kadın, erkek, çoluk, çocuk hep birlikte geçiyorlardı. Katırların çektiği arabalar köprüye giden yokuşu zar zor tırmanıyor, askerler tekerleklerin arasındaki çubuklara asılıp, itekliyorlardı. Yukarı tırmanan kamyonlardan ayak bileklerine kadar toza batmış, yorgun köylüler iniyordu. Yaşlı adamsa, kıpırdamadan oturmaktaydı; artık bir adım bile atamayacak denli yorgundu.

Köprüyü geçmek, öte yandaki düşmanının nereden ilerlediğini araştırmak, benim görevimdi. İşimi yapıp, köprüden geri dönüyordum. Artık köprüdeki araba ve insan sayısı iyice azalmıştı. Ama yaşlı adam hâlâ orada oturuyordu.

"Nerden geliyorsun?" diye sordum, ona.

"San Carlos'tan, diyerek gülümsedi.

Adam, oranın yerlisiydi. Onun için, oranın adını anmak bile hoşuna gitmiş, gülümsemişti.

"Orada hayvanlara bakıyordum, diye açıkladı.

Ne demek istediğini pek anlayamadan, "Yaa!" dedim.

"Evet. Ben, orada hayvanlara bakmak için, kaldım. San Carlos ilçesini en son terk eden benim," dedi.

Adam, çobana pek benzemiyordu. Siyah, tozlu

giysilerine, tozdan bozarmış yüzüne, metal çerçeveli gözlüklerine bakarak, "Ne tür hayvanlardı bunlar?" diye sordum.

"Her türlüsü vardı, diyerek başını salladı. "Onlardan ayrılmam gerekti.

Ebro Deltası, Afrika'ya benzeyen bir yerdi. Çevreme ve köprüye bakarak düşmanın ne zaman görüneceğini düşündüm. Adına, düşmanla yüzyüze gelme denen, gizemli olayın belirtisi olacak ilk sesleri duymaya çalışıyordum. Yaşlı adam da kıpırdamadan olduğu yerde oturuyordu.

"Ne tür hayvanlardı?" diye yeniden sordum.

"Üç tür hayvan bir aradaydı, diye açıkladı. "İki keçi, bir kedi ve dört çift güvercin.

"Ve bunları bırakman gerekti, öyle mi?" diye sordum.

"Öyle. Toplar yüzünden. Yüzbaşı bana, top atışları yüzünden benim de gitmem gerektiğini söyledi.

"Ailen yok mu?" diye sorarken yamaçtan aceleyle inen son birkaç arabanın göründüğü köprüye bakıyordum.

"Hayır. Yalnızca hayvanlarım var. Elbette kedimin başının çaresine bakacağı kesin; ama ötekilere ne olur, bilmiyorum.

"Siyasal görüşün nedir?"

"Siyasal görüşüm filan yok. Yetmiş altı yaşındayım ben. Buraya kadar on iki kilometre yol yürüdüm. Öyle sanıyorum ki artık yürüyemeyeceğim de.

"Burası beklemek için iyi bir yer değil. Tortosa'ya giden yoldaki arabalara binsen daha iyi edersin, dedim.

"Azıcık daha bekleyip sonra giderim. Arabalar nereye gidiyor?"

"Barcelona'ya.

"Oralarda hiç kimseyi tanımıyorum, ben. Yine de çok sağ ol. Gerçekten sağ ol!

Adam bana, yorgun, boş bakışlarla baktı. Ardından kaygısını biriyle paylaşmak istercesine, Hiç kuşkum yok, kedi kendini kurtarır Kedi konusunda gevezelik etmenin bir gereği yok. Ama ya ötekiler? Ötekilere ne olur dersin?"

"Sanırım onlara da bir şey gelmez.

"Öyle mi dersin?"

"Neden gelsin?" derken, öte yandaki yamaca bakıyordum. Arabalar gözden yok olmuştu.

"Ama bana, toplar yüzünden oradan ayrılmam söylenmişken, bu hayvanlar topların altında ne yapar?"

"Güvercinlerin kafesini açık bırakmadın mı?" diye sordum.

"Evet.

"Öyleyse uçabilirler.

"A, elbette uçarlar. Ama ya ötekiler? En iyisi ötekileri hiç düşünmemek, dedi.

"Eğer dinlendiysen, ben gidiyorum. Ayağa kalkıp yürümeye çalış," dedim.

"Sağ ol!" diyerek ayağa kalktı. Ardından sağa sola doğru sendeleyince yeniden tozların içine oturdu.

Boş boş, "Ben yalnızca hayvanlara bakıyordum," derken, beni, artık görmüyor gibiydi. "Ben yalnızca hayvanlara bakıyordum.

Onun için bir şey yapılamazdı. Bugün Paskalyaydı. Faşistler Ebro'ya doğru ilerliyordu. Bulutlarla kaplı, gri bir gök vardı. Bu havada uçakları havalanamazdı. Yaşlı adamın, şanslı olduğu tek nokta bu ve bir de kedilerin kendi başlarının çaresine bakabileceğiydi.

FIRTINADAN SONRA

Doğrusunu isterseniz, önemli bir neden de yoktu ya, ilkin itişip kakışmaya, ardından da yumruklarla dövüşmeye başladık. Ben yere düşünce, o göğsümün üstüne oturarak, öldürmek istercesine boğazımı sıkmaya başladı. Bu arada, ben de ona vurmak için, bıçağımı cebimden çıkarmaya çalışıyordum. Herkes çok sarhoş olduğu için, kimse onu, üstümden almadı. Beni boğmaya çalışırken, bir yandan kafamı yere vuruyordu. Bu sırada bıçağı çıkarıp açtım; kolunun orta yerindeki kası bıçakla kestiğimde beni bıraktı. Artık isteseydi de kavgayı sürdüremezdi. Yuvarlanarak yaralı kolunu tuta tuta çığlıklar atmaya başlayınca,

"İğrenç adam, beni boğmak mı istiyorsun?" dedim.

Onu öldürebilirdim. Bir hafta yutkunamadım. Boğazımı çok kötü örselemişti.

Bundan sonra oradan ayrıldım. Yanında bir sürü adam vardı. Bunlardan birkaçı peşimden geldiyse de ben, bir ara sokaktan saparak rıhtıma indim. Burada karşılaştığım biri, sokakta birinin öldürüldüğünü söyledi. "Öldüren kimmiş?" diye sordum. O da "Kimin öldürdüğünü bilmiyorum. Ama öldüğü kesin, diye yanıtladı. Ortalık karanlıktı. Sokaklar su içindeydi. Kentte, camların çoğu kırılmış, hiç ışık görünmüyor, kayıkların tümü de kıyıya çekilmiş du-

ruyordu. Ağaçlar köklerinden ayrılmış; her şey, yerle bir olmuştu. Bir sandal bularak denize açılıp, kendi teknemi buldum. Bir kadın vardı içinde. Durumu iyiydi, ama iyice ıslanmıştı. Suyu boşaltarak, kadını tekneden dışarı attım. Gerçi ay çıkmıştı ama, çok bulut vardı gökte ve fırtına sürüyordu. Gün ışıdığında Doğu Limanından ayrıldım.

Kardeşim, o ne fırtınaydı öyle? Hiç böyle deniz görmemiştim ve denize açılan ilk tekne de benimkiydi. Deniz, öylesine beyazdı ki, gümüş gibiydi. Doğu Limanından Güneybatı Mercan Adasına doğru gelirken kıyıyı göremiyordu insan. Sahilin orta yerinde fırtınadan derin bir oluk oluşmuştu. Ağaçlar tümüyle havaya uçmuş, yerlerinde derin çukurlar açılmıştı. Her şey tebeşir beyazlığındaki suyun üstünde yüzüyordu; dallar, ağaçlar, ölü kuşlar, her şey suyun üstündeydi. Mercan adalarının içine dünyanın bütün pelikanları ve uçan yaratıkları sığınmıştı. Fırtınanın geleceğini önceden sezerek buraya gelmiş olmalıydılar.

O günü Güneybatı Mercan Adasında yatarak geçirdim. Peşimden gelen giden yoktu. Denizde bir tek benim teknem vardı. O sırada denizin üstünde yüzen bir direk görerek, bir teknenin batmakta olduğunu anladım. Araya araya tekneyi buldum. Üç direkli teknenin parçaları da suyun üstünde yüzüyordu. Çok derinde olduğu için dalıp bir şey alamadım. Geriye dönüp başka şeyler aramaya başladım. Denizi tarıyordum. Çünkü bir şeyler bulmam gerekti. Üç direkli tekneyi bıraktığım, sığ yere döndüm. Bir şey bulamayınca uzun uzun dolaştım. Bataklık bölgeye yaklaştığımda, artık, hiçbir şey bulamayacağımı bildiğim için geri döndüm. Rebecca Işığına yaklaşırken, binlerce kuşun bir şeyin üstünde kümelendiğini gördüm. Bu kuş bulutunun bulunduğu yere doğru, ne olduğunu anlamak için gittim.

Yaklaşırken, direğe benzer bir şeyin suyun yüzüne çıktığını gördüm. Kuşlar, ben gelirken uçuverdiler, şimdi hepsi başımın çevresindeydiler. Üstünde bir çeşit direk sallanan **kocaman bir karaltı** suyun içinde duruyordu. İyice yaklaştığımda suyun altında bir gemi olduğunu anladım. Dünya kadar kocaman bir gemiydi bu ve suyun içinde öylece duruyordu. Teknemle üstünü taramaya başladım. Bir tarafına yatmıştı. Arkası da iyice derine gömülmüştü. Lombar kapakları sıkı sıkı kapanmıştı. Suyun içinden, camları parıldıyordu. Bu, bugüne değin gördüğüm, en büyük gemiydi. Bir yandan baştan başa gözden geçirirken, bir yandan da yanında demir atarak güvertede bir filika buldum. Bunu denize indirdim. Her yanım kuşlarla doluydu.

Sünger avı için kullandığımız su saatini ellerim titrediği için zar zor tutuyordum. Bütün lombar kapakları kapalı olduğundan içi çok iyi görülüyordu. Ama sanki bir yanı da açılmış gibiydi. Çünkü oradan sürekli olarak dışarı bir şeyler çıkıyordu. Ne olduğunu anlayamadığım şeylerdi; kuşlar işte bunların peşindeydi. Doğrusu, hiç bu kadar çok kuşu bir arada görmemiştim. Hepsi de çevremde deliler gibi, çığlıklar atarak, uçuşuyorlardı.

Her şeyi olduğu gibi görebiliyordum. Geminin yuvarlaklığına, suyun altında bir mil kadar görünen uzunluğuna, gövdesine baktım. Gemi, beyaz, pürüzsüz bir kumun üstünde yatıyordu. Gördüğüm de ya pruva direği, ya da yana yatarken dışarı çıkan halatlarıydı. Geminin pruvası çok derinde değildi. Pruvada geminin adının yazılı olduğu yerde dururken başım, suyun üstünde kalıyordu. Ama en yakın lombar deliği, üç metre kadar derindeydi. Bir direği kullanarak bunu, kırmaya çalıştımsa da başaramadım. Camları çok kalındı. Tekneye dönerek. oradan bir ingilizanahtarı alıp direğin ucuna takarak, cama

doğru salladım. Yine de kırılmıyordu. İşte orada öylece durmuş, her şeyiyle tastamam olan bir gemiyi ilk bulan insan olarak ona bakıyor; ne yazık ki, içine giremiyordum. Belki de içindekiler beş, altı milyon dolar bile edebilirdi.

Geminin içinde saklı serveti düşündükçe, kendimden geçiyordum. Lombar deliğinin içinde bir şeyler görünüyordu, ama camın ardından ne olduğunu seçemiyordum. Elimdeki direkle bir şey yapamayacağım açıktı. Onun için geminin kıçında giysilerimi çıkarıp, birkaç derin soluk alarak, elimde ingilizanahtarıyla suya daldım. Lombar deliğinin önünde birkaç saniye durmayı başardım. Burada bir kadın gözüme çarptı. Kadının saçları, suda yüzüyordu. Kadını görünce, elimdekiyle cama iki kez sertçe vurdum. Camdan çıkan çat sesini işittiysem de cam, kırılmadı. Bu arada yeniden yukarı çıkmam gerekti.

Küçük sandala tutunup derin derin soluk aldım; arkasından birkaç derin soluk daha aldıktan sonra, yeniden daldım. Aşağıya inince lombar köşesini sıkıca kavrayıp ingilizanahtarını var gücümle salladım. Camın ardından, suda yüzen kadını iyice görüyordum. Saçları başının altından bağlanmış, suda yüzüyordu. Bir elinin parmaklarındaki yüzükleri de görebiliyordum. Lombar deliğinin hemen yanındaydı. Cama iki kez daha vurdum, ama çatlatmayı bile başaramadım. Yukarı çıkarken soluğum iyice kesilmişti.

Bir kez daha indiğimde, yalnızca, bir camı çatlatabildim. Yukarı çıktığımdaysa, burnum kanıyordu. Geminin pruvasında adının yazılı olduğu yerde yalınayak durdum. Kafamı dışarı çıkarıp azıcık dinlendim. Sandala tırmanıp başımın ağrısının geçmesini bekledim. Bu arada da su saatine bakıyordum. Ama burnum, öylesine kanıyordu ki, su saatini yıkamam

gerekti. Sandalda sırtüstü uzanıp elimi burnuma bastırarak, kanı dindirmeye çalıştım. Kafamı yaslamış öylece yatarken, başımın üstünde ve çevremde milyonlarca kuş uçuyordu.

Kanamam durunca, ingilizanahtarından daha ağır bir şey bulmak için kendi tekneme gittim. Ama hiçbir şey bulamadım. Sünger çengeli bile yoktu. Geriye döndüğümde sular daha da durulmuştu. Her şeyin o beyaz kumun üstünde yüzüp durduğunu görüyordum. Çevrede köpekbalığı var mı, diye iyice bakındım; ama yoktu. Bu suda köpekbalığını, çok uzaktan bile görebilirdiniz. Sandalda bir çapa vardı. Bunu kesip, gemiden denize atlarken yanıma aldım. Çapanın ağırlığı beni derinlere çekiyordu. Lombar deliklerini de geçerek, geminin yan yatmış olan dibine kadar indim. İnerken gemiye tutunmaya çalışmış, başaramamıştım. Dibe gelince elimden bıraktığım çapanın küt, diye yere vurarak çıkardığı sesi işittim. Yeniden suyun üstüne çıkmam, yıllarca sürmüş gibi geldi, bana. Sandal akıntıyla uzaklaşmaktaydı. Benim de bu arada burnum yeniden kanamaya başlamıştı. Bu halimle sandala dek yüzdüm. Yüzerken, çevrede köpekbalığı olmadığı için seviniyordum; ama çok, çok yorulmuştum.

Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Sandalda bir süre yattıktan sonra, yeniden suya daldım. Öğle saatleri geride kalmaya başlamıştı. İngilizanahtarıyla yaptığım dalış da başarılı olmamıştı. Anahtar çok hafifti. Elimde büyükçe bir çekiç, ya da işe yarayacak daha ağır başka bir şey olmadan, dalmanın hiçbir yararı yoktu. Dibe inince, anahtarı, yeniden lombara çarptım. Lombarın camına birkaç kez hızlı hızlı vurdum. Bu arada ingilizanahtarı elimden düşerek gemi boyunca kayıp, batarak kumun içinde yok oldu. Artık yapacak bir şey yoktu, ingilizanahtarını da çapayı da yitirmiştim. Yukarı çıkıp tekneme gittim.

Sandalla uğraşamayacak denli yorgundum. Güneş de oldukça alçalmıştı. Her yanım kuş doluydu. Gemiyi bırakmaya karar verdim. Sandalı yedeğe alarak, Güneybatı Mercan Adasına doğru yollandım. Önümde, ardımda kuşlar hâlâ uçuyordu. Çok yorulmuştum.

Geceleyin fırtına çıktı. Bu fırtına bir hafta kadar sürdü. Gemiye ulaşmak olanaksızdı. Bu arada da bana kolunu parçaladığım adamın yaşadığını, ama kolunun kötü durumda olduğunu bildirdiler. Kente döndüğümde benden, beş yüz dolar ödenti kestiler. Orada bulunanlardan birkaçı benim dostumdu. Bunlar ötekinin bana, elinde bir baltayla saldırdığını söyledikleri için, başım derde girmedi. Bu arada gemiye yeniden döndüğümüzde, ne yazık ki Yunanlılar bunu, soyup soğana çevirmişlerdi. Kasayı dinamitle çıkarmışlardı. Kim bilir, ne kadar para bulmuşlardı? Gemide altın vardı. Tümünü de bu adamlar almıştı. Gemiyi bulan bendim ve bir kuruş geçmemişti elime.

Şu olanlara bakın! Kasırga çıktığında geminin Havana Limanının hemen dışında olduğunu söylediler. Ya limana geri dönememiş, ya da gemidekiler kaptanın, bu şansı denemesine izin vermemiş olmalıydılar. Söylendiğine göre kaptan, bunu denemek istemiş. Ama kaptanın istediği olmayınca gemi, karanlıkta Rebecca'yla Tortugas arasındaki körfezden geçmeye çalışırken batak kuma saplanmıştı. Belki dümeni de kırılmıştı. Ayrıca dümenle hiç uğraşmamış da olabilirlerdi. Her neyse, batak kuma saplandıklarını anlayamadıkları açıktı. Gemi kuma saplanınca, kaptan, geminin yana yatmaması için, denge tanklarını açmalarını söylemiş olmalıydı. Ama kuma saplandıkları için, tankları açtıklarında gemi ilkin kıçından başlayarak devrilmişti. Geminin dört yüz elli yolcusuyla personeli vardı. Ben gemiyi bulduğumda

bunlar gemide olmalıydılar. Gemi, toprağa bindirdiği anda tankları açtıklarından da, saplanarak yana yatmasına yol açmışlardı. Ardından kazan patlamış, geminin birtakım yerleri parçalanmıştı. Yine de başına köpekbalıklarının üşüşmemesi çok garipti. Çevresinde hemen hemen hiç balık da yoktu. Olsaydı, duru, beyaz kumda gözüme çarpardı.

Oysa şimdi, binlerce balık vardı. Bunlar en büyüğünden, hani balıklarıydı. Geminin büyük bölümü şu anda kuma gömülüydü ve bunlar da onun içinde yaşıyorlardı. Oldukça büyük balıklardı, bunlar. Öyleki kimileri yüz elli, iki yüz kilo gelebilirdi. Neyse, bir ara çıkıp bunlardan da avlarız artık. Geminin olduğu yerden Rebecca'nın ışıkları görünüyordu. Batık geminin üstüne bir şamandıra geçirildi. Şimdi körfezin bir köşesinde, batak kumun bitiminde duruyor. Yüz metrelik bir farkla, gemi şansını yitirmişti. Fırtınadan, karanlık ve yağmurdan Rebecca'yı görememişlerdi. Demek ki böylesi durumlara alışık değillerdi. Anlaşılan kaptan da fırtınanın önünden hızla geçmeyi bilmiyordu. Söylenenlere bakılırsa, bunların belli bir güzergâhları vardı, pusulayla otomatiğe takmış gidiyorlardı. Büyük bir olasılıkla, o fırtınada nerede olduklarını anlayamadılar, oysa nerede olduklarını bilselerdi kurtulabilirlerdi. Kim bilir, belki de dümeni yitirdiler. O körfeze girmeselerdi, Meksiko'ya dek bu bataktan başka saplanacakları bir yer de yoktu. Ama o rüzgâr ve yağmurda kaptan ötekilere tankları açmalarını söylediğinde, bir şeyler olmuş gibi görünüyor. Kaldı ki o fırtınayla yağmurda, hiç kimse güvertede duramazdı. Herkes, aşağıda olmalıydı. İçeride büyük bir karışıklık olmuştu ki böylesine hızla kuma gömülmüşlerdi. Ben, ingilizanahtarının, kuma nasıl gömüldüğünü görmüştüm. Kaptan, bu suları bilmiyorsa, batak kumun içinde olduklarını da kavrayamazdı. Adam, buranın yalnızca kayalık olmadı-

ğını anlamıştı. Olanları kaptan köprüsünden izlemiş olmalıydı. Gemi, kuma oturduğundaysa, artık durumu, anlamıştı. Acaba bu iş, ne kadar sürede olmuştu? İkinci kaptan, kaptanla o anda birlikte miydi? Ne dersiniz, bu ikisi kaptan köprüsünde mi kaldılar? Yoksa dışarı mı çıktılar? Bunların cesetlerini bulan olmadı. Hiç kimsenin cesedi bulunamadı. Yüzen tek bir ceset bile yoktu ortada. Emniyet kemeriyle uzun süre yüzmeleri gerekmiş olabilirdi; sanırım bunlardan takmışlardı. Anlaşılan Yunanlılar, içerdeki her şeyi silip süpürmüşlerdi. İlkin kuşlar, ardından ben, sonra da Yunanlılar; kuşlar bile, bu gemiden benden daha çok yararlandılar.

TEMİZ VE AYDINLIK BİR YER

Geç olmuştu; ağaçtaki yaprakların elektrik ışığında oluşturduğu gölgelerin altında oturan yaşlı adamın dışında, kahvede kimse kalmamıştı. Bu sokak, gün boyunca toz içinde olurdu. Ama gece olunca çiyler, tozları örterdi. Yaşlı adam sağır olduğu için, geceleyin her şeyin sakinliğe, sessizliğe gömüldüğü geç saatlere dek, burada oturmaktan hoşlanırdı. Kahvenin iki garsonu, yaşlı adamın azıcık kafayı bulduğunu anlamışlardı. Adamın iyi bir müşteri olduğunu, ama ölçüyü kaçırdığında para ödemeden kalkacağını da çok iyi biliyorlardı. Bu yüzden gözlerini ondan hiç ayırmadılar.

Garsonlardan biri, "Geçen hafta kendini öldürmeye kalktı, dedi.

"Neden?"

"Umutsuzluktan.

"Neden umutsuzmuş?"

"Hiçbir nedeni yok.

"Hiçbir nedeni olmadığını, sen nereden biliyorsun?"

"Adamın bir dolu parası var."

Garsonlar, kahvenin kapısına yakın olan duvara bitişik bir masada, esintiyle yaprakları hafifçe kımıldayan ağacın gölgesinde oturan yaşlı adamdan başka, hiç kimsenin bulunmadığı terasa baktılar. Bir

kızla bir asker sokaktan geçti. Sokak ışıkları, adamın yakasındaki pirinçten numaraların üstünde parıldadı. Kızın başı açıktı. Adamın yanı sıra aceleyle yürüyordu.

"Muhafızlar bunu enseleyecek," dedi garsonun biri.

Öteki, "Peşinde olduğu şeyi elde ettikten sonra ne önemi var?" diye yanıtladı.

"Bir an önce şu sokaktan çıkıp gitse iyi olur. Muhafızlara enselenecek. Daha beş dakika önce buradan geçtiler."

Gölgeden oturan yaşlı adam, bardağıyla önündeki tabağa vurdu. Genç olan garson, onun yanına gitti.

"Ne istiyorsunuz?"

Yaşlı adam ona bakarak, "Bir konyak daha, dedi.

Garson, "Sarhoş olacaksınız," dedi. Yaşlı adam yalnızca bakmakla yetindi. Garson masadan ayrıldı.

Meslektaşına, "Geceyi burada geçirecek. Benimse uykum geldi. Saat üçten önce yatağa girdiğim olmadı. Ne olurdu sanki, geçen hafta kendini öldürebilseydi?" dedi.

Garson, kahvedeki bir dolaptan konyakla tabağı çıkararak yaşlı adamın masasına gitti. Tabağı masaya koydu. Bardağa da ağzına kadar içki doldurdu.

"Geçen hafta ölmüş olacaktınız," dedi. Sağır adam parmağıyla göstererek, "daha" dedi. Garson konyağı bardağa olduğu gibi boşaltınca taşan içki tabağa döküldü. Yaşlı adam, "Sağ ol!" dedi. Garson şişeyi kahvenin arka yanına götürdü. Sonra gelip öteki garsonun yanına oturdu.

"Artık sarhoş oldu.

"Her gece sarhoş değil mi?"

"Neden kendini öldürmek istemiş?"

"Nereden bileyim?"

"Nasıl öldürmeye çalışmış?"

"Kendini bir iple tavana asmış."

"Kim kurtarmış?"

"Yeğeni.

"Neden yapmışlar bunu?"

"Günaha girmesinden korkmuşlar."

"Ne kadar parası var bunun?"

"Çok."

"Seksen yaşında kadar olmalı.

"Ben de seksen olduğunu sanıyorum.

"Ne olur kalkıp evine gitse? Saat üçten önce yatağa giremiyorum. Bu saatte yatılır mı hiç?"

"Geç saatlere dek oturmayı sevdiği için burada."

"Yapayalnız olduğu için burada. Ben yalnız değilim. Evimde, yatağımda beni bekleyen bir karım var."

"Onun da bir zamanlar karısı vardı.

"Karısının, şimdi ona bir yararı olmazdı.

"Bilemezsin. Bir karısı olsa daha iyi olurdu.

"Ona yeğeni bakıyor."

"Biliyorum. Adamı onun kurtardığını söyledin ya.

"Böyle yaşlanmak istemem. Yaşlı bir adam herkes için çekilmezdir."

"Her zaman değil. Bu adam temiz. İçkisini içerken çevresine döküp saçmıyor. Şu anda sarhoş, ama, yine derlitoplu. Şuna bir bak."

"Ona bakmak istemiyorum. Keşkę evine dönse artık. Çalışmak zorunda olanları taktığı yok.

Yaşlı adam gözlüklerinin ardından, önce meydanlığa sonra da garsonlara baktı.

"Bardağını göstererek, "Bir içki daha, dedi. Acelesi olan garson yanına geldi.

Budalaların, sarhoşların ya da yabancılarla konuşurken yaptığı gibi, "Bitti!" derken, konuşma kurallarını unutarak, "Bu gece artık içki yok. Kapatıyoruz," dedi.

Yaşlı adam, "Bir tane daha, dedi.

"Yok! Bitti!" Garson başını sallayarak masanın bir ucunu bezle sildi.

Yaşlı adam, tabaktaki hesaba dikkatle bakarak ayağa kalktı. Cebinden deri bir cüzdan çıkarıp içkilerin parasını öderken, yarım peseta da bahşiş bıraktı.

Bu yok yaşlı adamın, sallanmakla birlikte, soyluluğunu elden bırakmadan gidişini garsonlar izlediler.

Acelesi olmayan garson, "Neden kalıp içki içmesine engel oldun?" diye sordu. Kepenkleri kaparlarken, "Daha saat iki buçuk bile olmadı, diye ekledi.

"Eve gidip yatmak istiyorum.

"Bir saatin ne önemi var?"

"Bir saat onun için değil ama, benim için önemli.

"Bir saat bir saattir."

"Sen de yaşlı bir adam gibi konuşuyorsun. Bir şişe içki alıp evinde içemez mi?"

"Aynı şey değil ama.

Karısı olan garson, "Doğru, aynı şey değil," diye ona katıldı. Amacı, haksızlık etmek değildi. Onun derdi, bir an önce evine gitmekti.

"Ya sen? Alıştığın saatten önce eve gitmeye korkmuyor musun?"

"Sen benimle dalga mı geçiyorsun?"

"Hayır be adam, şaka yapıyorum yalnızca.

Metal kepenkleri yere kadar çekip ayağa kalkan aceleci garson, "Hayır!" dedi. "Ben kendime güveniyorum. Güvenliyim ben.

"Gençliğin, kendine güvenin ve bir işin var, dedi yaşlısı. "Her şey senin."

"Senin ne eksiğin var ki?"

"İşimin dışında hiçbir şeyim yok.

"Bende olanların hepsine, sen de sahipsin.

"Nerde! Benim hiçbir zaman güvenim olmadı, dahası, genç de değilim.

"Haydi, saçmalamayı bırak artık. Kitleyelim şurayı.

Yaşlı olanı, "Ben de kahvede geç saatlere dek kalmayı sevenlerdenim. Yatmak istemeyenlerle, gece ışığına gereksinenlerle birlikte olmak istiyorum, dedi.

"Bense evime gidip yatmak istiyorum.

"Biz ikimiz birbirimizden çok farklıyız, dedi yaşlısı. Artık eve gitmek üzere giyinmişti. "Gençlikle güven, ikisi birlikte çok güzel şeylerdir, ama, aramızdaki fark, yalnızca, bunlardan gelmiyor. Her gece kahveyi kapatırken isteksiz olmam, bir başkasının da benim gibi burada olmayı isteyebileceğini düşünmemden."

"Be adam, bütün gece açık olan bodegalar var."

"Anlamıyorsun. Burası tertemiz ve hoş bir kahve. Üstelik aydınlık da. Işıklandırma öylesine güzel ki, şu anda ışıklar, yapraklara yansıyor."

Genç garson, "İyi geceler!" dedi.

Öteki de, "İyi geceler!" diye yanıtladı. Işıkları söndürürken, bu söyleşiyi, tek başına sürdürdü. Aydınlık çok önemli, ama kahvenin temiz ve hoş bir yer olması da gerek. Müziğe bile gerek duymazsın. Kesinlikle müzik istemezsin. Bu saatlerde, açık olan yerler yalnızca barlardır. Ama oralarda, insana pek değer vermezler. Neden korkuyordu? Duyduğu ne

korku, ne de kaygıydı. Tanıdığı hiçbir duyguya benzemiyordu. Anlamsız, bomboş düşünüyordu. Herhangi bir adam gibi. Gereksindiği yalnızca ışıkla belirli bir temizlik ve düzendi. Kimileri bunun içinde yaşar da bunu, bilmezdi. Ama o biliyordu. **Nada y pues nada y nada y pues nada*** Nadanın içindeki nadamız, nada senin krallığının adı. Sen nadadaki gibi, nada içinde nada olacaksın. Bize günlük nadamızı ver, nadalarımızı nadala, Biz de kendi nadalarımızı nadalayalım. Bizi nadaya nadalama. Ama bizi nadadan yarat: Pues nada. Hiçlikten bütünlük doğurma. Hiçlik seninle. Gülümseyerek kahve makinesinin çeliği parlayan bir barın önünde durdu.

Barmen "Evet?" diye sordu.

"Nada!"

Barmen, "Otro loco mas" diyerek arkasını döndü.

Garson, "Küçük bir bardak olsun, dedi.

Barmen, istediğini bir bardağa boşalttı.

Garson, "Işık çok parlak ve tatlı; ama bu bar iyi parlatılmamış," dedi.

Barmen, garsona baktı. Ama gecenin bu saatinde tartışmak istemediği için sustu.

"Bir copita daha ister misin?" diye sordu.

Garson, "İstemem sağ ol!" diyerek bardan çıktı. Barlarla, bodegaları sevmiyordu. Temiz, aydınlık bir kafe bambaşka bir şeydi. Artık, başka şeyler düşünmeden evindeki odasına gidecekti. Yatağına uzanacak ve ancak gün ışırken uykuya dalacaktı. Kendi kendine, olsa olsu bu uykusuzluk hastalığıdır, dedi. Birçoklarında vardı bu hastalık, kim bilir

* Nada: hiçlik (Çev.)

DÜNYANIN IŞIĞI

Barmen, içeri girdiğimizi görünce, başını kaldırdı. Sonra da uzanıp, parasız yemeklerin bulunduğu iki kâsenin üstünü, cam kapaklarla örttü

"Bana bir bira ver," dedim. Bira şişesini alıp kapağını açtı. Eline bira bardağını aldı. Ben parayı barın üstüne koyarken, o da bana bardağı uzattı. Tom'a "Sen ne istiyorsun?" dedi.

Tom,"Bira" diye yanıtladı.

Barmen bir bira alıp açtı. Tom'un parayı uzattığını görünce birasını verdi.

Tom, "Ne oluyor?" diye sordu.

Barmen ona yanıt vermedi. Başımızın üstünden içeri giren bir başkasına bakarak, "Sen ne istiyorsun?" diye sordu

Adam, "Çavdar viskisi, diye yanıtladı. Barmen, içki şişesi, boş bir bardak ve suyla dolu bir başka bardak çıkardı.

Tom uzanıp,parasız yemeğin bulunduğu tabağın cam kapağını kaldırdı. Tabakta domuz budu konservesi vardı. Yanında da bunları tutmak için, ucunda çatallar olan makasa benzeyen tahtadan bir nesne duruyordu.

Barmen "Olamaz!" diyerek camı, yeniden tabağın üstüne kapadı. Tom, çatallı tahta makası eline aldı. Barmen,"Onu yerine koy!" dedi

Tom, "Sen yerini bilirsin," diye yanıtladı.

Barmen bir elini barın altına uzatırken gözlerini

de bize dikmişti. Ben, barın üstüne elli sent koyarken, o da doğruldu.

"Sen ne içiyordun?" diye sordu.

"Bira, dedim. Barmen de birayı vermeden önce, iki tabağın da kapağını kaldırdı.

Tom, "Bu Allahın cezası domuz eti kokuyor, diyerek ağzındakini yere tükürdü. Barmen ağzını açmadı. Çavdar viskisini içen adam, parasını ödeyip ardına bakmadan çıkıp gitti.

Barmen, "Kokan sensin. Senin gibi serserilerin tümü de kokuyor, dedi.

Tom bana dönerek, "Bize serseri diyor," dedi

"Bana bak, çıkalım buradan, dedim.

Barmen, "Sizin gibi serserilerin burada işi yok, dedi.

"Çıkıyoruz dedik ya! Sen söylemesen de gidiyorduk!" diye yanıtladım.

Tom, "Ama döneceğiz, dedi.

Barmen ona dönüp "Yanılıyorsunuz, dedi.

Tom, bana dönerek,"Ona yanıldığını söylesene, dedi.

"Haydi! Gidelim!"

Dışarıda hava güzel ve karanlıktı.

Tom, "Burası Allahın cezası bir yer!" dedi.

"Nasıl bir yer olduğunu ben de anlayamadım. Gel istasyona doğru gidelim, dedim.

Bu kentin bir ucundan gelmiş, öteki ucundan çıkıyorduk. Sokaklar tabaklanmış deri kokuyordu. Her yanda büyük talaş tepeleri vardı. Bara girerken, hava, kararmaya başlamıştı. Şimdiyse hava, iyice kararmış ve soğumuştu. Kirli su birikintileri de donmaya yüz tutmuştu.

İstasyonda trenin gelmesini bekleyen beş fahişeyle, altı beyaz adam, dört de Kızıldereli vardı. İstasyonun bu kalabalık odası sobadan ısınmış, sigara izmaritlerinin kokusu her yanı sarmıştı. İçeri girdiği-

mizde hiç kimse konuşmuyordu. Bilet gişesi de kapanmıştı.

Orada oturanlardan biri, "Kapıyı kapasanıza be!" diye söylendi.

Dönüp bunu söyleyen adama baktım. Beyaz adamlardan biriydi bu. Üstünde dubleli bir pantolla lastik çizme ve ötekilerinki gibi keçe gibi kalın tüylü bir gömlek vardı. Ama ötekiler gibi başında şapka yoktu. Elleri de yüzü gibi beyaz ve inceydi.

"Şu kapıyı kapamayacak mısınız?"

"Elbette kapayacağım, diyerek kapattım.

"Sağ ol!" dedi. Ötekilerden biri alaylı alaylı güldü.

Bana, "Bir aşçıyla hiç dolaştın mı?" diye sordu.

"Hayır!"

Aşçıya bakarak, "Bununla dolaşabilirsin. Çok hoşlanır," dedi.

Aşçı dudaklarını gerdirerek başını çevirdi.

Adam, "Ellerine limon suyu sürer. Bulaşığa filan da sokmaz. Görmedin mi, nasıl da beyaz!" dedi.

Fahişelerden biri yüksek sesle güldü. Bu, bugüne değin gördüğüm en iri kadın ve en iri fahişeydi. Üstünde de kımıldadıkça rengi değişen ipek giysilerden biri vardı. Öteki iki fahişe de çok iriydiler. Ama bu, rahat yüz elli kilo vardı. Kadına bakınca gözlerinize inanamıyordunuz. Üçü de aynı türden rengi değişen ipek giysiler içindeydiler. Sırada yan yana oturuyorlardı. Öteki ikisiyse, saçları oksijen sarısı, fahişelere özgü görünüşleri olan kadınlardı.

Adam, "Şu ellerine bak!" diyerek aşçıya başını salladı. Fahişe, kahkahalarla sarsılmaya başladı.

Aşçı, hızla kadına dönerek, "Seni iğrenç et yığını!" diye çıkıştı.

Kadın sarsılarak gülmeyi sürdürüyordu.

"Amana Tanrım!" Sesi çok tatlıydı. "Ah benim ulu Tanrım!"

Öteki, iki iri fahişe, pek akkıllıya benzemiyordu. Onun için de aptal bir görünüşleri vardı. Yine de bu kadın kadar, iri sayılırlardı. İkisi de en az, yüzer kiloydu. Kadınların öteki ikisiyse zayıftı.

Konuşan adamla, aşçıdan başka, iki bıçkıcı daha vardı içeride. Bunlardan biri, ilgiyle konuşanları dinliyordu ve utangaç birine benziyordu. Ötekiyse, bir şeyler söylemeye hazırlanıyor gibiydi. Bunların yanı sıra odada, iki de İsveçli vardı. İki Kızılderili sıranın öteki ucunda oturuyor, birisi de duvara yaslanmış ayakta duruyordu.

Bir şeyler söylemeye hazırlanan adam, bana dönerek, çok alçak bir sesle "Saman yığınına tırmanmış gibi olursun bunlarla, dedi.

Bu sözler üstüne bir kahkaha patlatıp, söyleneni Tom'a ilettim.

"İnan, böylesi bir yerde ilk kez bulunuyorum, dedi, "Şu üçüne bak bir!" Bu arada aşçı konuşmaya başladı.

"Çocuklar, kaç yaşındasınız?"

Tom, "Ben, doksan sekiz; bu da altmış dokuz," dedi.

İri fahişe kahkahadan sarsılarak "hah, hah, ha!" diye güldü. Gerçekten çok tatlı bir sesi vardı. Öteki fahişeler gülümsemeden oturuyorlardı.

Aşçı, "Adam gibi konuşsan olmuyor mu? Arkadaş olmaya çalışıyorduk, dedi.

"On yedi ve on dokuz yaşlarındayız," dedim.

Tom bana dönerek, "Sana ne oluyor?" diye sordu.

"Bir şey yok!"

İri fahişe, "Bana Alice diyebilirsiniz," dedi. Ve yeniden sarsılmaya başladı.

Tom, "Adın bu mu?" diye sordu.

"Elbette, dedi. "Alice değil mi benim adım?" derken, aşçının yanındaki adama dönmüştü.

Aşçı, "Eh, adının Alice olması gerekti zaten, dedi.

Alice, "Bu benim gerçek adım, diye yanıtladı.

Tom, "Öteki kızların adları ne?" diye sordu.

Alice, "Hazel ve Ethel, dedi. Hazel'le Ethel gülümsediler. Çok akıllı yaratıklar değillerdi.

Sarışınlardan birine, "Senin adın ne?" diye sordum.

"Frances, diye yanıtladı. "Frances Wilson! Sana ne?"

Ötekine dönüp, "Ya senin adın?" diye sordum.

"Sululuk yapma," dedi.

Konuşan adam, "Ne var bunda? Dostluk etmeye çalışıyor. Dost olmak istemiyor musun?" dedi.

Oksijen sarışını, "Hayır!" dedi. "Seninle değil.

Adam, "Bunun öfkesi burnunda. Bildiğimiz, öfkesi burnunda insanlardan biri bu, dedi.

Sarışın, öteki sarışına bakarak başını salladı.

"Allahın cezası örümcek kafalılar!" dedi.

Alice yeniden gülmeye, sarsılmaya başladı.

Aşçı, "Gülecek bir şey yok. Gülünç olsa da olmasa da her şeye gülüyorsun. Hey, delikanlılar, yolunuz nereye?" diye sordu.

Tom, "Ya sen nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Aşçı, "Ben Cadillac'a gitmek istiyorum. Oraya hiç gittiniz mi? Kız kardeşim orada, dedi.

Pantolonu dubleli adam, "Kendisi kız bunun, dedi.

Aşçı, "Konuşma biçimini değiştirir misin? Doğru dürüst konuşamaz mıyız?" dedi.

Utangaç adam, "Cadillac, Steve Ketchel'ın geldiği ve Ad Wolgast'ın memleketi olan yerdir, dedi.

Sarışınlardan biri bu ad kendisine bir şeyi çağrıştırmış olacak ki, yüksek sesle "Steve Ketchel, Ste-

ve Ketchel, diye söylendi. "Adamı öz babası vurarak öldürdü. Tanrı sizi inandırsın, öz babası. Artık, Steve Ketchel gibi adamlara rastlamak çok zor.

Aşçı, "Adı Stanley Ketchel değil miydi?" diye sordu.

Sarışın, "Çeneni kapasana sen! Sen Steve'i nereden bileceksin? Stanley'miş. Adı Stanley değildi. Steve Ketchel, gelmiş geçmiş en güzel, en eksizsiz adamdı. Steve Ketchel kadar temiz, namuslu ve güzel birine hiç rastlamadım. Böyle birisi bir daha dünyaya gelmemiştir. Bir kaplan çevikliğinde yürürdü. Dünyadaki en eliaçık, en gönlü zengin adamdı.

Adamlardan biri, "Onu tanır mıydın?" diye sordu.

"Tanır mıymışım! Tanır mıydım? Sevmiş miydim? Buna bana mı soruyorsun? Onu, sizin kimseyi tanıyamayacağınız kadar iyi tanır, sizin Tanrı'yı sevdiğiniz gibi severdim. Steve Ketchel, gelmiş geçmiş en büyük, en eksiksiz, en temiz, en güzel adamdı. Öz babası da onu, bir köpek vurur gibi vurdu.

"Onunla sahilde mi birlikteydin?"

"Hayır. Daha önceden birlikteydik. Hayatta sevdiğim tek erkek oydu.

Bütün bunları gösteri yaparmışçasına söyleyen oksijen sarışınına herkes, şimdi büyük bir saygıyla bakıyordu. Ama Alice, yeniden sarsılmaya başlamıştı. Yanında oturduğum için ben de sarsıldığını hissediyordum.

Aşçı, "Keşke onunla evlenseydin, dedi.

Oksijen sarışını, "Mesleğinde ilerlemesine engel olmak istemedim. İşlerini bozabilirdim. Onun bir karıya gereksinimi yoktu. Ah Tanrım, amma da erkekti!" dedi.

Aşçı, "Olaya böyle bakmak çok güzel. Ama, Jack Johnson onu nakavt etmemiş miydi?" diye sordu.

Oksijenli kadın, "O bir hileydi. O iri hayvan, Steve'i apansız yakaladı. Ayrıca da Steve, o kocaman, kara orospu çocuğunu, yere yıkmıştı. O zencinin onu, nakavt etmesi şanstan.

Bilet gişesi açılınca üç Kızılderili o yana gittiler.

Oksijen sarışını, "Aslında Steve onu yere attı. O sırada da bana gülümsemek için başını çevirdi, dedi.

Odadan birisi, "Sahildeyken yanında olmadığını söylemiştin, sanıyorum, dedi.

"Oraya dövüşü izlemeye gitmiştim. Steve, bana gülümsemek için, başını çevirmişti. O siyah orospu çocuğu da bundan yararlanıp üstüne atladı. Steve onun gibi yüz tane siyah piçin hakkından gelebilirdi.

Bıçkıcı, "Çok büyük bir boksçuydu, dedi.

"Tanrı da biliyor öyleydi" dedi sarışın. "Tanrı biliyor, artık onun gibi boksçu yok. Tanrı gibiydi o. Nasıl da bembeyaz, temiz ve güzeldi! Kaplan gibi, yıldırım gibi hızlı ve uyumlu hareketleri vardı.

Tom, "Boks filmlerini görmüştüm, dedi. Hepimiz de çok etkilenmiştik. Alice, tepeden tırnağa titriyordu. Başımı çevirip baktığımda, ağladığını gördüm. Kızılderililer, gara çıkmışlardı.

Oksijenli, "O bütün kocalardan daha çok kocaydı. Biz Tanrı'nın önünde evliydik. Şimdi de ben onunum. Hep de öyle olacağım. Bütünüyle onunum ben. Bedenimi alabilirler. Ama ruhum, Steve Ketchel'ın. Tanrı biliyor, o benim tek erkeğimdi, dedi.

Herkes, bu sözlerden çok etkilenmişti. Bu anlatılanlar hem acıklı, hem de garipti. Bu arada titreyip duran Alice, araya girdi. Alçak sesle, "Sen pis bir yalancısın, dedi. "Sen, Steve Ketchel'ı, hiç tanımadın.

Oksijenli, burnunu havaya kaldırarak, "Bunu neye dayanarak söylüyorsun?" dedi.

Alice, "Söylüyorum, çünkü gerçek bu. Burada Steve Ketchel'ı tanıyan bir ben varım; Mancelonalıyım, ben. Onu, oradan tanıyorum. Gerçek bu. Sen de bu gerçeği biliyorsun. Söylediklerim gerçek değilse, Tanrı çarpsın," dedi.

Oksijenli, "Beni de çarpsın, dedi.

"Söylediğim gerçek. Gerçek işte! Sen de bunu biliyorsun. Uydurmuyorum ben. Bana söyledikleri şimdi de aklımda.

Oksijenli gönül rahatlığı içinde, "Ne söylemiş?" diye sordu.

Alice ağlıyordu. Ağlarken tüm bedeni sarsıldığı için güçlükle konuşuyordu: "Bana, 'Sen çok güzel bir parçasın Alice, dedi. Kelimesi kelimesine bunları söyledi bana."

Oksijenli, "Yalan söylüyorsun!" dedi.

Alice, "Doğru söylüyorum. Aynen bunları söyledi, dedi.

Oksijenli, kendini beğinmişliğini sürdürerek, "Yalan işte!" dedi.

"Doğru, doğru, doğru! İsa ve Meryem tanıktır ki doğru!"

Oksijenli, mutlu bir sesle, "Steve, bunu, söylemiş olamaz. O, böyle konuşmazdı, dedi.

Alice güzel sesiyle, "Doğru söylüyorum. Sen ister inan, ister inanma. Önemi yok!" Artık ağlamıyordu. Oldukça rahatlamıştı.

Oksijenli, "Steve'in bunları söylemesi olanaksız!" diye kestirip attı.

Alice, "Söyledi işte!" diyerek gülümsedi. "Ne zaman söylediğini de çok iyi anımsıyorum. **Gerçekten** de söylediği gibi, çok güzel bir parçaydım. Şu anda da senden daha iyi bir parçayım. Seni yaşlı, içi geçmiş kocakarı seni!"

Oksijenli, "Haydi oradan, irin yığını! Beni aşağılayamazsın sen. Benim de anılarım var."

Alice, o tatlı güzel sesiyle, "Senin gerçek olan tek anın, C.M.'e başlarken tüplerini aldırmış olman. Arta kalan her şeyi, gazetelerde okudun. Ben temizim. Sen de bunu biliyorsun. İri olsam da beni erkekler beğeniyor. Bunu sen de bilirsin; ayrıca ben, hiç yalan söylemem. Sen, bunu da çok iyi bilirsin," dedi.

Oksijenli, "Beni anılarımla baş başa bırak. Gerçek, güzel anılarımla, dedi.

Alice bir ona, bir bize baktı. Ardından gülümsediğinde, bugüne değin böylesine güzel bir yüz görmediğimi düşündüm. Güzel bir yüzü, düzgün bir teni, tatlı bir sesi vardı. Tatlı ve gerçekten dostça davranan biriydi. Ama Tanrım, o ne irilikti öyle? Üç kadını toplasan ancak, bunun kadar ederdi. Tom benim ona baktığımı görerek, "Haydi, gidelim artık!" dedi.

Alice, "Hoşça kalın!" dedi. Gerçekten çok tatlı bir sesti, bu.

"Hoşça kal!" dedim ben de.

Aşçı, "Nereye gidiyorsunuz çocuklar?" diye sordu.

Tom, "Sizin gittiğiniz yerin tam tersine, dedi.

TANRI İYİLİĞİNİZİ VERSİN BEYLER!

O günlerde uzaklıklar, şimdikinden çok farklıydı. Şimdi kökü kazınmış olan o pislikler, o zaman tepeler gibi yığılır, çevreye dağılırdı. Kansas City, tıpkı Constantinople gibiydi. İnanamazsınız, biliyorum. Aslında hiç kimse de inanmıyor; ama dediklerim doğru. Bir akşamüstüydü ve kar yağıyordu. Akşamın ilk saatlerinde, oto satıcısının ışıl ışıl yanan vitrininde bir yarış arabası vardı. Üstü tümüyle gümüşle kaplanmış arabanın, motor kapağında Dans Argent yazıyordu. Sanıyorum bu, gümüş dans ya da gümüş dansçı gibi bir anlama geliyordu. Hangisi olduğuna tam karar veremedim. Ama bu arabayı görmek ve bir yabancı dili anlamış olduğumu bilmek, beni pek sevindirmişti. Bunları düşünerek, karlarda yürümeye başladım. Noel ve Şükran Gününde parasız hindi verilen Woolf Brothers salonundan çıkmış, kentin sisine, yapılarıyla sokaklarına bakan, tepedeki kent hastanesine gidiyordum. Hastanenin girişinde Doktor Fischer ve Doktor Wilcox adlı ambülans doktorları, birisi bir masanın önünde, öteki de duvara yaslı bir sandalyede oturuyorlardı.

Doktor Fischer ince, külrengi sarı saçları olan, ince dudaklı, sürekli alayla bakan, kumarbazlarınki gibi elleri olan bir adamdı. Kısa boylu ve esmer olan Doktor Wilcox'un elinde içi indekslerle dolu bir kitap vardı. **Genç Doktorun Dostu ve Kılavuzu** adlı kitap, herhangi bir konuda belirtilerin ve tedavi-

lerin nasıl olacağını söylüyordu. Kitapta ayrıca bir de çapraz indeks bulunuyordu. Bu ta belirtilere bakıldığında, tanıları veriyordu. Doktor Fischer ilerki baskılarda çapraz indeksin daha da geliştirilmesi gerektiğini söylüyordu. Ona göre, yapılan tedavilere bakıldığında, hastalıklarla birlikte belirtilerin de verilmesi gerekliydi ve yine ona göre, "Bu, belleğe yardımcı olur"du,

Doktor, bu kitap konusunda, çok duyarlıydı. Ama onsuz da yapamıyordu. Yumuşak deriyle kaplı kitap, paltosunun cebine sığıyordu. Bunu, bir profesörün önerisi üstüne almıştı. Profesörü, ona, şöyle demişti: "Wilcox, senin doktorlukla hiç ilgin yok. Sana, doktor diploması verilmemesi için de tüm yetkimi kullandım. Yazık ki şimdi bu saygın mesleğin bir üyesi olduğuna göre, insanlık adına sana, **Genç Doktorun Dostu ve Kılavuzu**'nu almanı ve kullanmanı öneriyorum. Doktor Wilcox, bunu kullanmayı öğren!"

Doktor Wilcox hiçbir şey söylememiş, ama, aynı gün deri kaplı kılavuzu da almıştı.

Sigara, iyodoform, asit fenik ve aşırı ısınmış radyatörlerden çıkan kokunun sindiği giriş salonuna girdiğimde Doktor Fischer, "Evet Horace," diyordu.

"Beyler!" dedim.

Doktor Fischer, "Sahnede işler nasıl?" diye sordu. Konuşurken kullandığı sözcükler hep abartılıydı. Bu da bana oldukça ilginç gelirdi.

"Woolf'da parasız hindi vardı, dedim.

"Sen de yedin mi?"

"Hem de nasıl!"

"Herkes orada mıydı?"

"Tam kadro. Tümü de gelmişti.

"Noel gecesi neşeli geçti mi?"

"Çok değil.

"Burada da Doktor Wilcox pek havaya girmedi, dedi Doktor Fischer. Doktor Wilcox bir ona, bir de bana baktı.

"Bir içkiye ne dersin?" diye sordu.

"İstemem, sağ ol!"

Doktor Wilcox, "Nasıl istersen, dedi.

Doktor Fischer, "Horace! dedi. "Sana Horace dememin bir sakıncası yok ya?"

"Yok.

"Aslan Horace. Elimizdeki hasta çok ilginçti değil mi?"

"Ne demezsin?"

"Dün buradaki delikanlıyı biliyor musun?"

"Hangisini?"

"Hadım olmaya çalışanı.

"Evet!" Delikanlı, oraya geldiğinde ben de gördüm. On altı yaşlarında bir çocuktu. Başında şapka yoktu. Çok heyecanlı, korkulu ama kararlıydı. Kalın dudaklı, kıvırcık saçlı, iri yapılı biriydi.

Doktor Wilcox ona, "Neyin var oğul?" diye sordu.

Çocuk, "Hadım olmak istiyorum, dedi.

Doktor Fischer, "Neden?" diye sordu.

"Dualar ettim, elimden geleni yaptım. Ama değişen bir şey yok."

"Değişecek olan ne?"

"O korkunç cinsel istek.

"Ne korkunç cinsel isteği?"

"Yani çok kötü oluyorum. Elimde değil. Gece boyu olmasın, diye dua ediyorum.

Doktor Fischer, "Yani ne oluyor?" diye sordu.

Çocuk da ona anlattı. Doktor Fischer, "Dinle oğlum, senin hiçbir hastalığın yok. Böyle olman doğal. Bunda hiçbir kötülük yok," dedi.

"Var, var! Günah işliyor, temizliğimi bozuyorum. Ulu Tanrı'mız ve kurtarıcımız İsa'ya karşı günaha giriyorum.

Doktor Fischer, "Yanılıyorsun. Bu çok doğal bir şey. Elbette böyle olacaksın. İleride de ne kadar şanslı olduğunu anlayacaksın, dedi.

"Ah, anlamıyorsunuz ama!"

Doktor Fischer, "Şimdi beni dinle, diyerek çocuğa birtakım şeyler anlattı.

"Hayır bunları duymak istemiyorum. Beni, buna, zorlayamazsınız."

Doktor Fischer, "Ne olur, dinle, dedi.

Doktor Wilcox çocuğa, "Sen lanet bir budalasın, dedi.

Oğlan, "O halde, istediğimi yapmayacaksınız, öyle mi?" diye sordu.

Doktor Fischer, "Sen, bana baksana. Kimse seni hadım etmez. Bedeninde hiçbir bozukluk yok. Çok sağlıklı bir bedenin var. Onun için bunu, düşünmemelisin bile. Eğer dindarsan şunu unutma; yakındığın şey günah değil, kutsal kitabın gereklerini yerine getirmenin aracı," dedi.

Oğlan, "Bunun olmasının önüne geçemiyorum. Gece gündüz dua ediyorum. Bu bir günah. Sürekli olarak günaha giriyorum, dedi.

Doktor Wilcox, "Haydi git de... dedi.

Çocuk, Doktor Wilcox'a saygıyla "Böyle konuştuğunuz için sizi dinlemiyorum," dedi. Ardından Doktor Fischer'e dönerek, "Ne olur yapsanız?" diye sordu.

Doktor Fischer, "Yapamam. Sana söyledim oğlum, dedi.

Doktor Wilcox, "Çıkartın şunu buradan!" dedi.

Bunlar bir gün önce, saat beşte oldu.

"Sonra ne oldu?" diye sordum.

Doktor Fischer, "Bu sabaha karşı saat birde bir çocuk, jiletle yaralanmış olarak buraya getirildi, dedi.

"Hadım mı etmiş?"

"Hayır. Hadımın ne olduğunu bilmiyordu.

Doktor Wilcox, "Ölebilir," dedi.

"Neden?"

"Kan kaybından.

"Sayın meslektaşım Doktor Wilcox nöbetteydi. Bu kitapta, böyle bir olayda ne yapılacağını bulamadı.

Doktor Wilcox, "Böyle konuşamazsın!" dedi.

Doktor Fischer, "Kötü bir niyetim yoktu Doktor, dedi. Bunları söylerken, iyilik etmek isteği duymasına karşın, federal yasalara saygısı olması nedeniyle başını derde sokan ellerine baktı: "Horace, beni, yalnız çok dostça konuştuğum zamanlar destekler. Genç adam uzvunu kesmiş, Horace.

Doktor Wilcox, "Beni zor durumda bırakmazsan sevinirim. Bunu yapman için de bir neden yok, dedi.

"Seni mi zor durumda bırakıyorum Doktor! Hem de **Kurtarıcımız** İsa'nın yaş gününde?

Wilcox, **"Kurtarıcımız** mı? Sen Yahudi değil miydin?" diye sordu.

"Öyleyim. Öyleyim işte. Hep unutuyorum. Bu konuda hiç düşünmedim sayılır. Aklıma getirdiğin iyi oldu. **Kurtarıcınız**. Doğru. Sizin **Kurtarıcınız**. Kuşkusuz **sizin** kurtarıcınız.... ve bu da bir Paskalya öncesi Pazar gününün zorlaması...

Doktor Wilcox, "Gereğinden fazla akıllısın, dedi.

"Oldukça iyi bir tanı bu, Doktor. Ben hep gereğinden fazla akıllıyım. Özellikle bu yörede fazlasıyla akıllı olduğumu bilirler. Artık bunu da görmezlikten geliver, Horace. Ayrıca sende bu konuda fazla bir yetenek de görmüyorum. Ama arada bir, bir ışık parlıyor işte. Yalnız yaptığın tanı çok iyiydi. Bunun için kitaba bakman bile gerekmedi."

Doktor Wilcox, "Cehennemin dibine git!" dedi.

"Zamanı gelince Doktor, zamanı gelince. Böyle bir yer varsa oraya da bir bakacağım elbet. Aslında şöyle bir göz de atmıştım oraya. Ama atmaktan ileri gitmedi doğrusu. Baktığım anda da başımı çevirdim. Ve Horace, efendi bir Doktor onu, buraya getirdiğinde bu genç adamı, ne söyledi biliyor musun? Ah, ben sizin yapmanızı istemiştim. Kaç kez yalvarmıştım, dedi.

Doktor Wilcox, "Üstelik Noel'de, dedi.

Doktor Fischer, "Noel olmasının fazla bir önemi yok," dedi.

Doktor Wilcox, "Belki senin için yoktur," diye yanıtladı.

Doktor Fischer, "Horace ne dediğini işittin mi? İşittin mi ha? Bamtelime basmak için en zayıf noktamı yakaladı, bundan yararlanmaya çalışıyor," dedi.

Doktor Wilcox, "Sen gereğinden çok açıkgözsün, diye yanıt verdi, ona.

Adam, "İşte böyle, dedi. "Tamam mı?"

Kız, "Hayır" dedi. "Yapamam!"

"Yapmam, demek istiyorsun.

"Kız, "Yapamam demek istiyorum, dedi.

"Yapmam, demek istiyorsun.

Kız, "Öyle olsun. Bildiğin gilbi yap, dedi.

"Bildiğim gibi olmuyor ama. Ah, ne olurdu, öyle olsaydı."

Kız, "Uzun bir süre öyleydi," dedi.

Günün erken saatleriydi. Kahvede barmenle, bu ikisinden başka kimse yoktu. Köşedeki bir masada baş başa oturmaktaydılar. Yaz sonuydu; ikisi de güneşten iyice yanmışlardı. Onun için Paris'teki öteki insanlardan çok farklı görünüyorlardı. Kız tüvit bir tayyör giymişti. Güneş yanığı düzgün bir teni vardı. Sarı saçları, kısa kesilmişti. Alnından geriye doğru çok güzel bir biçimde kıvrılıyordu. Adam kıza baktı.

"O kadını öldüreceğim!" dedi.

Kız, "Ne olur yapma!" dedi. Çok güzel, incecik elleri vardı. Adam bu ellere baktı. Çok güzel, kahverengi ve inceciktiler.

"Öldüreceğim. Tanrı adına andiçerim ki, öldüreceğim.

"Bu, seni mutlu etmeyecek ki!"

"Başka bir olaya karışsan olmaz mıydı? Bundan başka bulanacak çamur bulamadın mı?"

"Bulamadım anlaşılan. Ne yapacaksın?"

"Söyledim ya!"

"Hayır! Gerçekten ne yapacağını soruyorum.

Adam, "Bilmiyorum, dedi. Kız, adama bakıp, elini uzattı: "Zavallı Phil." Adam yeniden kızın ellerine baktı. Ama uzanıp dokunmadı.

"Sağ ol! Gerekmez."

"Üzgün olduğumu söylemenin bir yararı yok mu?"

"Hayır!"

"Durumu, sana anlatmamın da mı yok?"

"Duymamayı yeğlerim.

"Seni çok seviyorum.

"Evet, belli oluyor!"

Kız, "Anlamadığın için çok üzgünüm, dedi.

"Anlıyorum. Sorun da bu ya! Anlıyorum!"

Kız, "Evet anlıyorsun. Bu da işleri büsbütün çıkmaza sokuyor," dedi.

Adam kıza bakarak, "Elbette. Hep anlayacağım. Gece gündüz. Özellikle de gece. Anlayacağım. Bundan kuşkun olmasın.

"Üzgünüm.

"Eğer bir erkek olsaydı...

"Öyle söyleme. Erkek olamazdı. Bunu biliyorsun. Bana güvenmiyor musun?"

"Amma da gülünç. Sana güvenmek! Bu çok gülünç.

"Üzgünüm. Bir tek bunu söyleyebiliyorum. Ama birbirimizi anladıktan sonra, anlamamış gibi davranmanın anlamı yok."

"Sanırım yok.

"Dilersen geri gelirim.

"Hayır. Seni artık istemiyorum.

Ardından bir süre, ikisi de suskunluğa gömüldü.

Kız, "Seni sevdiğime inanmıyorsun, değil mi?" diye sordu.

Adam, "Boş yere konuşmayalım, dedi.

"Gerçekten seni sevdiğime inanmıyor musun?"

"Neden kanıtlamıyorsun öyleyse?"

"Önceleri böyle davranmazdın. Hiçbir zaman, hiçbir şeyi kanıtlamamı istemezdin. Bu, hiç de ince bir davranış değil.

"Sen komik bir kızsın.

"Sen değilsin ama. Sen esaslı bir adamsın. Seni bırakıp gitmek, beni çok üzüyor."

"Gitmen gerekiyor demek ki.

"Evet. Gerekiyor ve sen de bunu biliyorsun.

Adam, hiçbir şey söylemedi. Kız, ona bakıp yeniden elini uzattı. Barmen, barın öteki ucunda oturuyordu. Adamın yüzü de ceketi de beyazdı. Barmen, bu ikisini tanıyor ve güzel bir çift olduklarını düşünüyordu. Adam, burada ayrılan birçok güzel çift ve güzellikleri uzun sürmeyen birçok yeni çift, görmüştü. Ama şu anda kafasındaki bu değil; atlardı. Yarım saat sonra sokağın başına birini yollayıp, atın kazanıp kazanmadığını öğrenecekti.

Kız, "Ne olur, izin versen de artık gitsem?" dedi.

"Ne yapacağımı sanıyorsun ki?"

İki kişi kapıdan içeri girip, bara doğru yürüdüler.

Barmen, "Baş üstüne, diyerek, onların siparişlerini aldı.

"Sana gerçeği söylediğim için beni bağışlayamaz mısın?"

"Hayır!" dedi adam.

"Birlikte olduğumuz sürece paylaştığımız, yaptığımız şeylerin, bizim, birbirimize karşı daha anlayışlı olmamızı gerektirdiğini düşünmüyor musun?"

Genç adam acı acı, "Kusur, korkak davranışlardan kaynaklanan bir canavardır. Bu kusurun görülmesi de gerekmez. Onu içimizde barındırırız," dedi. Sözcüklerin hepsini anımsayamıyordu. "Tam aktaramıyorum, dedi.

Kız, "Kusur demesek. Hoş olmuyor, dedi.

"Sapıklık öyleyse.

Müşterilerden biri barmene, "James, çok iyi görünüyorsun, diye seslendi.

Barmen, "Sen de öyle, diye yanıtladı.

Öteki müşteri, "James arkadaş. Sen daha iyisin!" dedi.

"Korkunç kilo alıyorum, dedi James.

İlk müşteri, "Konyak koymayı unutma James, dedi.

Barmen, "Elbette. Bana güvenin, dedi.

Barda oturan müşteriler, masadakilere bakıp yeniden barmene döndüler. Barmene doğru oturmak daha rahattı.

Kız, "Böyle sözler kullanmasan iyi olurdu. Bunu söylemen gerekmiyor, dedi.

"Ne ad vereyim isterdin?"

"Ad vermen gerekmez. Hiçbir şey söylemesen de olur.

"Ama adı bu.

"Hayır! Biz ikimiz her şeye açıktık. Bunu biliyordun. Bundan da en iyi sen yararlandın.

"Bunu başıma kakman gerekmez.

"Ancak böyle anlıyorsun.

"Tamam!" dedi adam, "Tamam!"

"Söylediklerin doğru değil. Biliyorum. Yanlış. Ama ben geri döneceğim. Sana döneceğimi söyledim. Şu anda da geri gelebilirim.

"Hayır, geri gelmeyeceksin.

"Geleceğim.

"Hayır, gelmeyeceksin. Bana gelmeyeceksin.

"Görürsün, dedi kız.

Adam, "Doğru, dedi. "İşin felaketi de burda ya. Sanırım geleceksin.

"Elbette.

"Git öyleyse.

"Gerçekten mi?" Kız adama inanamıyordu, ama gözlerinden mutluluk okunuyordu.

Adam, "Git derken kendi sesi, kendi kulağına bile çok yabancı geldi. Kızın ağzının, elmacık kemiklerinin bitimine, gözlerine, alnında uzayan saçlarına, kulağının ucuna, boynuna baktı.

"Gerçekten mi? Ah, sen öyle tatlısın ki! Bana karşı o denli iyisin ki!"

"Geri gelince de bana olanları anlat, dedi, adam. Sesi çok garip çıkıyordu. Kendisi bile, bu sesi tanıyamadı. Kız hızla başını kaldırıp, ona baktı. Adamda garip bir kararlılık vardı.

Kız ciddi bir sesle, "Gitmemi gerçekten istiyor musun?" diye sordu.

Adam ciddi bir sesle, "Evet! Şimdi!" dedi. Sesi değişmiş, ağzı kurumuştu: "Şimdi!" dedi.

Kız, ayağa kalkarak hızla uzaklaştı. Dönüp adama bakmadı bile. Adam, onun gidişini izledi. Kıza gitmesini söylemeden önceki adam değildi artık. Masadan kalkıp, elindeki iki hesap pusulasıyla bara doğru gitti.

Barmene, "Ben farklı biriyim James. Senin bende gördüğün adamdan çok değişiğim, dedi.

James, "Efendim?" dedi.

Yanık tenli adam, "James, kusur çok garip bir şeydir," diyerek kapının dışına doğru baktı. Kız sokakta yürüyordu. Bu arada, bardaki camekânda kendisini gördü. Gerçekten çok değişmişti. Bardaki iki adam, ona yer açmak için, kaydılar.

James, "Bunda haklısınız bayım, dedi.

Genç adamın, rahatça oturabilmesi için öteki ikisi, azıcık daha kaydılar. Adam, barın aynasından kendisine baktı: "Farklı bir adam olduğumu söyledim ya James," dedi. Aynadaki görüntüsü, sözlerini doğruluyordu.

James, "Çok iyi görünüyorsunuz efendim. Yazı çok iyi geçirmiş olmalısınız," dedi.

HİÇ OLAMAYACAĞINIZ GİBİ

Saldırı, tarlaları geçerek çökmüş yoldan ve bir grup çiftlik evinden makineli tüfek ateşiyle desteklenmiş, kasabada, hiçbir direnişle karşılaşmadan ırmağın kıyısına ulaşmıştı. Nicholas Adams parçalanmış bozuk yoldan bisikletle geliyordu. Yol çok bozulduğu zaman inip bisikletini iteklemek zorunda kalan Adams, ölülerin ne durumda olduğunu gördü.

Tarlaların uzun çalıları arasında, cepleri tersyüz edilmiş, başlarına sinekler üşüşmüş, tek tek ya da kümeler halindeki cesetlerin üstlerine kâğıtlar saçılmıştı.

Yol kenerında, kimi kez de yol üstünde çalılarla tahılların arasında şunlar vardı: İşler yolundayken getirilmiş bir sahra mutfağı; dana derisinden çantalar içinde birçok kumanya; dizi dizi bombalar, miğferler, tüfekler, birkaç dipçik, pisliğe gömülü süngüler, bunlar pek az işe yaramıştı; yine miğferler, tüfekler, siper malzemeleri, cephane kutuları, mermileri çevreye saçılmış tabancalar, sağlık gereçleri, gaz maskeleri, boş maske kutuları, mermileri içinden başaltılmış küçük, üç ayaklı bir makineli tüfek, kutulardan çıkan kayışlar, bir yana yatmış boş su soğutma kapları, bir topun ucu, garip biçimlerde yatan insanlar ve onların çevresindeki otlarda da yine o garip garip kâğıtlar

Sonra, dua kitaplarıyla bir üniversite yıllığındaki gibi neşeyle tek sıra poz veren makineli tüfekçilerin

grup olarak çekilmiş resimleri vardı; bunlar şimdi otların içinde şişmiş, kamburlaşmış bir biçimde yatıyorlardı. Sonra, Avusturyalı bir askerin bir kadını yatağa düşürüşünü gösteren, propaganda kartları vardı. Figürler, izlenimci bir yaklaşımla çizilmişti. Çok çekici bir resimdi. Doğrusu, sesini kesmek için kadının eteklerinin başına geçirildiği, kimi kez de askerin kadının başında oturduğu gerçek ırza geçme sahneleriyle hiçbir ilgisi yoktu. Saldırıdan az önce basıldığı anlaşılan, bunun gibi, birçok kışkırtıcı kart daha vardı. Bunlar da kirli fotoğrafların arasına yayılmıştı. Yine bunların arasında, köy fotoğrafçılarının çektiği genç köylü kızlarının kimi kez de çocukların resimleri vardı. Bir de mektuplar, mektuplar. Ölülerin çevresinde hep, bir sürü kâğıt olurdu. Bu saldırıdan arta kalanlar da bunlardı, işte.

Bunlar yeni ölmüştü; insanlar da bunların, ceplerinden başka bir şeyleriyle ilgilenmemişlerdi. Bizim ölülerimiz, ya da ölüleri de bizim diye düşünenler, şaşılacak kadar az sayıdaydı. Bunların da paltoları açılmış, cepleri tersyüz edilmişti. Duruş biçimlerinde saldırının nasıl olduğu ve başarısı anlaşılıyordu. Sıcak hava, bunları şişirmiş; hangi yandan oldukları bile birbirine karışmıştı.

Sonunda kasaba, çöken bir yolun bir yanından korunmuş olmalıydı. Ama buraya düşen Avusturyalı, birkaç tane ya vardı ya yoktu. Sokakta yalnızca üç ceset vardı. Bunlar da koşarken vurulmuş olmalıydı. Kasabanın evleri bombardımanla yıkılmıştı. Sokak alçı, kireç molozları, kırılmış kirişler, kırık kiremitler, zehirli gazdan kimi sarı çeperli deliklerle doluydu. Molozların içine, mermi parçaları, şarapnel topları saçılmıştı. Kasabada hiç kimse yoktu.

Nick Adams, yemyeşil olmuş yerlerden geçerken, güneşin metallere değdiği yerlerde ve yaprakla-

rın üstünde ısı dumanlarının çıktığını ayrımsayarak, yolun solundaki dut ağaçlarının ardına gizlenmiş tüfekleri görmüştü. Ama Fornaci'den bur yana da hiç kimseye rastlamamıştı. Tümüyle terk edilmiş kasabada şaşkın şaşkın dolaştı. Ardından ırmağın altındaki alçak yola girdi. Kasabanın çıkışında, eğimli bir yoldan inilen açık, çıplak bir alan vardı. Buraya gelince, ırmağın yumuşak uzantısını, karşı yamaçtaki hafif eğimi ve Avusturyalıların açtığı beyazlanmış çukurlarda, güneşin altında kavrulmuş çamurları gördü. Son gördüğünden bu yana, her yer, çok verimli ve yemyeşildi. Tarihsel bir yer olması bu aşağı ırmağı, değiştirmemişti.

Tabur, yamacın solundaydı. Yamacın üstünde, içlerinde birkaç kişi olan, bir dizi çukur vardı. Nick makineli tüfeklerin yerleştirildiğini; sinyal roketlerinin kafesleri içinde olduğunu gördü. Çukurlardaki adamlar uyuyorlardı. Ona ilişen olmadı. Nick yürümesini sürdürdü. Çamurlu yamaçtaki bir kıvrımı dönünce, tabancasını kendisine doğrultmuş, kırmızı sakalları uzamış, gözleri kan çanağına dönmüş bir teğmenle burun buruna geldi.

"Kimsin?"

Nick kim olduğunu söyledi.

Nick, ona, üçüncü ordunun mührünü, kimliği ve resminin bulunduğu belgeyi göterdi. Adam, bunları, elinden aldı.

"Bu, bende kalacak."

Nick, "Hayır, kalmayacak. Belgemi geri ver. Tabancanı da indir, kılıfına koy, haydi!" dedi.

"Senin kim olduğunu nereden bileyim?"

"Belgeden anlarsın.

"Ya belge sahteyse? O kartı bana ver."

Nick gülerek, "Budalalık etme. Beni bölük komutanına götür, dedi.

"Seni müfreze karargâhına göndermem gerekiyor.

Nick, "Öyle olsun. Bak, sana ne soracağım. Yüzbaşı Paravicini'yi tanıyor musun? Mimar olan ve İngilizce konuşan ince bıyıklı, uzun boylu biri," dedi.

"Sen tanıyor musun?"

"Biraz.

"Hangi bölüğün komutanı?"

"İkincinin.

"Müfrezeye komutanlık yapıyor.

Nick, "İyi!" dedi. Para'nın başına bir şey gelmediğine sevinmişti: "Müfrezeye gidelim!"

Nick, kasabadan ayrıldıktan sonra, üç şarapnel evlerin üstünde patlamıştı. Ondan sonra, başka bir bombardıman sesi gelmedi. Ama bu subayın suratı, bombardıman görmüş gibi, aynı gerginliği sürdürüyordu. Sesi de pek doğal çıkmıyordu. Nick, adamın tabancasından huylanmaktaydı.

"Şunu kılıfına sok. Onlarla aranda koskoca bir ırmak var," dedi.

Yüzbaşı, "Senin casus olduğunu anlarsam vururum, dedi.

"Bırak şimdi. Müfrezeye gidelim. Bu subay, onu sinirlendiriyordu.

Şu anda binbaşı olan, ince, İngiliz gibi görünen Yüzbaşı Paravicini'ye, Nick, müfreze karargâhı olan sığınağın ardındaki masadan selam verince, yerinden kalktı.

"Selam!" dedi "Seni tanıyamadım. O üniformanın içinde ne işin var."

"Beni bunun içine soktular.

"Seni gördüğüme çok sevindem Nicolo.

"Ben de. İyi bir saldırı yaptık. Gerçekten. Çok iyi bir ataktı. Sana göstereceğim. Bak!"

Haritada saldırının nasıl yapıldığını gösterdi.

Nick, "Fornaci'den geliyorum. Nasıl olduğunu görür gibiyim. Çok iyiymiş, dedi.

"Olağanüstüydü. Tümüyle olağanüstü! Alaya mı bağlısın?"

"Hayır! Ortalarda dolaşıp onlara üniformamı göstermem gerekiyor.

"Amma da garip!"

"Eğer bir Amerikalı üniforması görürlerse, ardından başkalarının geldiğine inanmaları gerekiyor."

"Ama Amerikan üniforması olduğunu nereden bilecekler?"

"Sen söyleyeceksin.

"Ha... Anladım. Yanına bir onbaşı vereyim de savunma hatlarını gez."

Nick, "Kötü bir politikacı gibi, dedi.

"Sivil giysilerle daha çarpıcı olursun, sivil giyinsen daha iyi olurdu?"

Nick, "Kafamda da fötr şapka mı olacak yani, dedi.

"Ya da çok tüylü bir şapka.

Nick, "Ceplerimin sigara, posta kartı ve benzeri şeylerle dolu olması gerek. Bir de çikolata dolu bir torba. Bunları güzel sözler söyleyip omuzlara vurarak dağıtmalıyım. Ama ne sigara, ne posta kartı, ne de çikolata vardı. Onun için sen yine de gidip dolaş dediler."

"Sanıyorum seni görmek askerleri çok yüreklendirecektir. Bundan kuşkum yok.

"Keşke kuşkun olsaydı. Bu durum, beni, yeterince üzüyor zaten. En önemlisi, sana bir şişe konyak getirmem gerekirdi.

Para, ilk kez gülümseyerek sarı dişlerini ortaya çıkardı: "Ne güzel konuşuyorsun! Azıcık likör ister misin?"

"Nick, "Yok, sağ ol!" dedi.

"İçinde eter yok.

"Yine de bir tadına bakayım.

Nick birden her şeyi bütünüyle anımsadı.

"Biliyor musun? Kamyonlarla geri dönmekten söz etmeye başlayana dek, senin sarhoş olduğunu anlamadım.

Nick, "Her saldırıda kafayı çekiyordum, dedi.

Para, "Ben bunu yapamam işte. İlk kez gösteride içmiştim. Ama bu bile beni hasta etti. Deli gibi de susadım, dedi.

"Senin buna gereksinimin yok."

"Saldırılarda, sen, benden çok daha yüreklisin.

Nick, "Değilim. Nasıl olduğumu biliyorum. Onun için de kafayı bulmayı yeğliyorum. Bundan da utanmıyorum," dedi.

"Seni hiç sarhoş görmedim.

Nick, "Öyle mi? Hiç mi görmedin? Mestre'den Portogrande'ye gittiğimiz gece, uyumak istiyordum; battaniye niyetine bisiklet kullanıp, çeneme kadar çektiğimi unuttun mu?" dedi.

"O sırada savunma hattında değildik.

Nick, "Nasıl olduğumu artık konuşmasak! Öyle iyi bildiğim bir konu ki, bunun üstünde de hiç konuşmak istemiyorum, dedi.

Paravicini, "Bir süre burada kalabilirsin. Dilersen azıcık uyu. Bombardımanda buna bir zarar vermediler. Dışarısı şu anda çok sıcak. Pek çıkılacak gibi değil, dedi.

"Acele etmeye gerek yok sanırım.

"Nasılsın gerçekten?"

"İyiyim. Hem de çok iyi.

"Bırak şimdi. Gerçekten nasılsın diye soruyorum.

"Fena değilim. Işık olmadan uyuyamıyorum. Şimdilik tek sıkıntım bu.

"Ben söylemiştim, cerrahi müdahale gerekir diye. Doktor değilim, ama biliyorum.

"Eh işte, onlar da kendi kendine geçmesi daha iyi dediler. Ne oluyor yahu? Aklımı kaçırmış gibi mi görünüyorum?"

"Aksine. Çok iyi görünüyorsun.

Nick, "Bir kez sana, kaçık belgesi verdiler mi hayatın kayıyor. Artık hiç kimse sana güvenmiyor," dedi.

Paravicini, "Nicolo, ben azıcık dinlenmek istiyorum. Bu, bizim bildiğimiz müfreze karargâhlarından değil. Burada, dışarıya çıkarılmayı bekleyip duruyoruz. Şu anda dışarısı da çok sıcak. Dışarı çıkmamalısın... budalalık olur. Şu ranzayı kullan," dedi.

Nick, "Şöyle biraz uzansam iyi olur," diye yanıtladı.

Nick, ranzaya uzandı. Şu anda duyduklarına çok bozuluyordu. Bunu, Yüzbaşı Paravicini'nin anlaması daha da kötüydü. Burası, 1899 sınıfının, müfreze sığınağından çok daha küçüktü. Çok ortada olan sığınakta, saldırıdan önceki bombardıman sırasında Nick, bir sinir krizi geçirdi. Para'nın hiçbir şey olmayacağını göstermek için, onu, iki kez dışarı çıkarması gerekti. Nick de konuşmamak için ağzına çene kayışı geçirmişti. Bu kayış yokken, çenesini kapayamayacağı biliniyordu. Her şey'in şu rezil topların başının altından çıktığı da biliniyordu. Ağlaması durmazsa, düşünecek başka bir şeyi olsun diye burnuna bir yumruk! Birini vurabilirim. Ama artık çok geç. Onlar daha da kötü olurlar o zaman. Burnunu kırarlar. Yalnızca dört dakikamız var. Şu budalanın burnunu kırıp dışarı fırlatmalı! Acaba bunu yinelerler mi? Yinelemezlerse ikisini vur. Ötekilere de aynen.

böyle saldır. Arkalarında dur çavuş. Önden yürüyüp arkanı boş bırakmanın bir anlamı yok. Ötekileri dışarıya çıkart. Lanet toplar! Tamam, tamam! Bir şey yok. Ardından sakin sakin o saate bakıyor. "Savoia!" Onu bulacak zaman yok. Sığınağa girdikten sonra, kendininkini yitirdi. Sakin olmalıydı. Bundan sonra, harekete geçmişlerdi. O bayırı tırmanırken kafayı çekmemişti. Kendini sakinleştirmemişti. Anlaşılıyor ki geri dönmelerinden sonra, teleferik kulübesi yakılmıştı. Kimi yaralılar dört gün sonra inebilmişler, kimileri inememişti. Ama biz yukarı çıktık, geri geldik ve aşağıya indik. Biz hep aşağıya ineriz. Ve işte olmadık bir biçimde kafasında tüylerle Gaby Deslys vardı. Bir yıl önce, la la la bebeğim, tüylü, tüysüz büyük Gaby'yi tanımanın çok hoş bir şey olduğunu söyledin bana. Benim adım Harry Pilcer. Taksilerin bir köşesinden inip tepenin yükseklerine çıkardık. Her gece Sacrè Coeur kilisesiyle, sabun köpüğü içinde beyaz bulutlu düşler görürken, o tepeyi de görürdü. Kız, kimi kez oradaydı; kimi kez de bir başka erkekleydi. Bunu hiç anlayamıyordu. Ama o gecelerde ırmak olduğundan daha genişti ve daha hızlı akıyordu. Fossalta'nın dışında söğütlerle çevrili, küçük sarı bir ev vardı. Evin bitişiğinde de bir ahır. Yanından bir kanal geçerdi. Bin kez oraya gitmiş, ama o kanalı görmemiştik. Ama işte orada, tepe kadar gerçek bir biçimde duruyordu. Ama korkuyordu onu görünce. Bu ev onun için, her şeyden daha anlamlıydı. Her gece de onu görüyordu. Gerçi istediği de buydu; ama, kayık kanaldaki söğüt kerestelerinin üstünde sakin sakin durduğu zaman daha bir korkuyordu. Ama yamaçları bu ırmağınkine benzemiyordu. Portogrande'deki gibi çok alçaktı. Orada onları, tüfeklerini havaya kaldırmış, ıslak yerde sürünerek gelirken görmüşlerdi. Ardından onlarla birlikte suya yuvarlanmışlardı. Bunu kim istedi? Bu denli

karışık olmasaydı her şeyi izlerdi elbette. Nerede olduğunu bilebilmek için, her şeyi böylesine ayrıntıyla anımsıyordu. Ama işte şimdi;.Para, müfrezeye komutanlık eder, kendisi de şu lanet Amerikan üniformasıyla müfrezedeki ranzada yatarken, kafası birden karıştı, yine. Kalkıp çevresine bakındı; hepsi ona bakıyordu. Para dışarı çıkmıştı. Yeniden yattı.

Paris bölümü daha önce geldi. Bundan ürkmedi. Ama kızın bir başkasıyla gittiği, aynı şoförü iki kez kullanacakları korkusu, içine işledi. Durumun korkunçluğu bundandı. Cephede olmanın ürküntüsü hiç olmadı. Artık cepheyi hiç görmüyordu. Ama onu korkutan ve bir türlü kurtulamadığı şey, o sarı evle, ırmağın genişliğinin farklı olmasıydı. Şimdi yeniden ırmaktaydı. Aynı kasabanın içinden geçmişti. Ama ev yerinde yoktu. Irmak da öyle değildi. Öyleyse neden, her gece nereye gidiyordu? Tehlike neydi? Ve neden her gece ter içinde, bombardımanda hiç yaşamadığı bir korkuyla uyanıyordu? Neden, bu evle, uzun ahır ve kanaldı; neden buydu?

Dikilip bacaklarını dikkatle aşağıya doğru salladı. Ne zaman uzunca bir süre dimdik tutsa sertleşiyorlardı; kapının yanındaki emir subayının, sinyalcilerin ve iki habercinin kendisine baktıklarını görerek kumaş kaplı siper miğferini giydi.

"Yanımda çikolata, posta kartı ve sigara olmayışına üzülüyorum. Yİne de üstümde üniforma var," dedi.

Emir subayı, "Yüzbaşı hemen geliyor, dedi. Bu orduda emir subayı, yetkili biri değildi.

Nick onlara, "Üniforma aslına çok uygun değil. Ama ne olduğu anlaşılıyor. Yakında burada, milyonlarca Amerikalı olacak," dedi.

Emir subayı, "Amerikalıları buralara kadar yollarlar mı dersiniz?" diye sordu.

"Kesinlikle evet. Düşün ki şu Amerikalılar, benim iki katım büyüklükte, sağlıklı, temiz yürekli, geceleri uyuyan, hiç yaralanmamış, hiç solukları kesilmemiş, kafaları hiç eğilmemiş, hiç korkuyu yaşamamış, içki içmeyen, geride bıraktıkları kızlara bağlı adamlar. Hiç huysuzluk etmeyen, eşsiz heriflerdir. Göreceksiniz."

Emir subayı, "Siz İtalyan mısınız?" diye sordu.

"Hayır, Amerikalıyım. Üniformama baksana. Bunu, Spagnolini dikti. Ama aslına pek uygun değil.

"Kuzeyden mi, yoksa güneyden misiniz?"

"Kuzeydenim." İşte yeniden geri geliyordu kriz. Az sonra sakinleşirdi.

"Ama, İtalyanca konuşuyorsunuz."

"Neden olmasın? İtalyanca konuşmamın, sizce bir sakıncası mı var? Benim İtalyanca konuşmaya hakkım yok mu?"

"Üstünüzde İtalyan madalyaları var."

"Bir tek kurdelelerle kâğıtlar öyle. Madalyalar daha sonra takıldı. Bunları insanlara saklasınlar, diye verirler; insanlar da çekip giderler. Ya da bavullarının arasında yitirirler. Milano'da madalya satıyorlar. Yenilerini oradan bile alabilirsin. Cephede yeterince kalırsan senin de madalyaların olur."

Emir subayı azıcık dikleşerek, "Ben Eritre davasının eski bir subayıyım. Tripoli'de savaştım, dedi.

Nick elini uzatarak, "Seninle tanıştığıma sevindim. Zorlu günler geçirmiş olmalısın. Kurdelelerinden anlamıştım. Hiç Carso'ya gittin mi?" dedi.

"Bu savaş için silah altına alındım. Sınıfım çok eskiydi."

Nick, "Bir zamanlar yaş sınırının altındaydım. Ama şimdi düzelmem için beni savaşın dışına attılar, dedi.

"Öyleyse, neden şimdi buradasınız?"

"Amerikan üniformasını gezdiriyorum. Çok göze çarpıcı bulmuyor musun, onu? Yakası azıcık dar; ama kısa zamanda, böyle üniformalar giymiş, akıl almaz sayıda insanın, çekirgeler gibi ortaya çıktığını göreceksiniz.. Biliyor musun, Amerika'da ağustosböceği dediğimiz hayvan, gerçekte çekirgedir. Gerçek ağustosböceği küçük, yeşil ve oldukça zayıftır. Yine de şu anda aklıma bir türlü gelmeyen, belirli bir biçimde kesik sesler çıkaran yedi yaşındaki çekirge ya da kikadayla karıştırmamalı. Bulmaya çalışıyorum ama bir türlü aklıma gelmiyor. Sesini duyuyor gibiyim. Sonra gidiyor. Konuşmayı burada kesersem, beni bağışlar mısınız?"

Emir subayı habercilerden birine, "Gidip Yüzbaşıyı bulmaya çalış, dedi. Nick'e dönüp "Savaşta yara aldınız sanıyorum, efendim, dedi.

Nick, "Birçok yerimden hem de. Eğer yaralarla ilgileniyorsan sana çok ilginçlerini gösterebilirim. Ancak yine de ağustosböceklerinden söz etmeyi yeğlerim. Bizim ağustosböceği dediklerimiz, gerçekte, çekirgedir. Bu böcekler, bir ara, yaşamımda çok büyük bir rol oynadı. İlginizi çekebilir. Ben konuşurken, sen de bu arada üniformaya bakabilirsin, dedi.

Emir subayı dışarı çıkan haberciye eliyle bir işaret yaptı.

"Gözünü üniformaya dik. Bunu Spagnolini yaptı, biliyorsun. Oradaki sinyalcilere dönüp, "Sizler de bakabilirsiniz, dedi. "Şu anda hiçbir rütbem yok, Amerikan koruması altındayız. Bakın, bakın! Dilerseniz gözünüzü hiç ayırmayın. Ben de size Amerikan çekirgesini anlatayım. Biz her zaman için, kumral adı verileni yeğlerdik. Suda en çok yaşayanlar bunlardır. Balıklar da bunları sever. Uçabilen daha büyük türleri çıngıraklıyılanınki gibi kuru bir ses çı-

karır. Parlak parlak kanatları vardır. Kimileri parlak kırmızı, kimileri siyah benekli sarıdır. Ama suya sokulunca kanatları paramparça olur. Yem olarak çok gürültü çıkarırırlar. Öte yandan kumral olanları şişman, kısa, etli yaratıklardır. Gerçi siz beylerden hiçbirinin, hiçbir zaman, bunları kullanacağını sanmıyorum ama, size bunları kullanmanızı öneririm. Yalnız özellikle söylemek isterim ki, ellerinizle ya da şapkanızla vurarak toplayacağınız böcekler, bir günlük balık avına yetmez. Bu akıl almaz bir saçmalık ve zaman kaybıdır. Yine söylüyorum beyler, böyle yaparsanız hiçbir işe yaramazlar. Doğrusu, şu, hafif silahlar kullanan her genç subaya, bir yetkili olarak benim anlatmam.gereken, bir balık ağının ya da bildiğimiz sivrisinek ağının kullanılmasıdır. İki subay bu ağı, ayrı ayrı uçlardan tutacak, ya da birer ucundan tutacak diyelim. Eğilip ağın bir ucunu bir elde, öteki ucunu öteki elde tutup rüzgâra doğru koşacak. Rüzgârla uçan çekirgeler, ağın içine girip yakalanacak. İnanın, böyle yapıldığında bir sürü çekirge yakalamak işten bile değil. Benim görüşüme göre, hiçbir subay çekirgeleri avlamaya yetmeyen boyda bir ağ kullanmamalıdır. Umarım durumu size, açıkça anlatabildim beyler. Soru sormak isteyen var mı? Anlamadığınız bir şey varsa, lütfen sorun. Haydi! Soru soran yok mu? Öyleyse bu konuşmamı bir sözle kapamak istiyorum. Baylar, büyük asker Sir Henry Wilson şöyle diyor: Beyler ya yönetmeli, ya yönetilmelisiniz. Yeniden söylüyorum. Beyler, akılda tutmanızı istediğim tek bir şey var. Bu odadan ayrılırken aklınızda tek bir şey bulunmalı. Beyler ya yönetmeli, ya yönetilmelisiniz. Bu kadar beyler. İyi günler."

Kumaş kaplı miğferini başından çıkarıp yeniden giydi. Eğilerek sığınağın alçak kapısından geçti. Yanındaki iki haberciyle Para, çöken yol boyunca gel-

mekteydi. Güneş çok yakıcı olduğundan Nick, miğferi çıkardı.

"Şunları ıslatmanın bir yolu olmalı. Ben bunu ırmakta ıslatacağım, diyerek ırmaktan yana yürümeye başladı.

Paravicini, "Nicolo! Nereye gidiyorsun?" diye seslendi.

Nick onun yanına gelerek, "Aslında gitmem gerekmiyor, dedi. Miğfer elindeydi. "Kuru ya da yaş aynı şey. Berbat miğferler bunlar. Sen kendininkini her zaman başına takıyor musun?"

Para, "Her zaman. Saçlarımı yok etmeye başladı. Haydi benimle içeriye gel, dedi.

İçeride Para, ona, oturmasını söyledi.

Nick, "Biliyor musun, bunlar kesinlikle bir işe yaramıyor, dedi. "İlk elimize geçtiklerinde işe yarıyor gibiydiler. Ama bunları, öyle çok içleri beyinle dolu olarak gördüm ki!"

Para, "Nicolo, sanırım geri dönmen gerek. Yanında o mallar olmadan hatlara gelmesen daha iyiydi. Burada yapacağın hiçbir şey yok. Yanında bir şey olmadan dolansan da insanlar, başına toplanacak. Bu da bombardımana çanak açacak. Bunu istemiyorum, dedi.

Nick, "Bunun budalaca bir fikir olduğunu biliyorum. Bu, benim fikrim de değil. Tugayın burada olduğunu işitince, seni ya da bir başka tanıdığımı görürüm, diye düşündüm. Keşke Zenzon ya da San Dona'ya gitseydim. O köprüyü yeniden görmek için San Dona'ya gitmek isterdim, dedi.

Yüzbaşı Paravicini, "Böyle amaçsızca dolaşmanı istemiyorum, dedi.

Nick, "Öyle olsun!" dedi. İşte yeniden içinde, bir şeyler kıpırdamaya başlamıştı.

"Anlıyor musun?"

"Elbette. İçinden geleni bastırmaya çalışıyordu.

"Bu türden bir şey, gece yapılmalı.

Nick, "Elbette, dedi. Artık önüne geçemeyeceğini biliyordu.

"Biliyorsun, müfrezenin komutanlığını yapıyorum, dedi.

Nick, "Neden olmasın?" dedi. İşte, artık olan olmuştu: "Okuman yazman var, öyle değil mi?"

Para yumuşak bir sesle, "Evet!" dedi.

"Buradaki sorun, kumanda edeceğin müfrezenin çok küçük olması. Yeniden güçlenildiği anda seni takviye edeceklerdir. Ölüleri neden gömmüyorlar? Onları gördüm. Yeniden görmek de istemem. Görebildiğim kadarıyla, onları her an gömebilirler. Sizin için de daha iyi olur. Tümünüz de rezil bir biçimde hastalanacaksınız."

"Bisikletini nerede bıraktın?"

"En uçtaki evin içine koydum.

"Orada güvencede midir sence?"

Nick, "Kaygılanma. Birazdan gideceğim, dedi.

"Azıcık dinlensene Nicolo.

"Tamam.

Gözlerini kapadı. Sakallı bir adam silahının gerisinden ona bakıyordu. Adam sakin bir biçimde tetiğe bastı. Birden beyaz bir parlaklık ve dizlerinde sopa yemişçesine bir acı içinde kaldı. Dizlerinin üstüne düşmüş, boğulur gibi öksürürken adamlar geçip gittiler. Adamlar giderken sarı evi, ahırı ve daha geniş ve duru gibi duran ırmağı gördü. "Tanrım!" dedi. "Gitsem iyi olacak.

Ayağa kalktı.

"Para, ben gidiyorum, dedi. "Öğleden sonra yola çıkacağım. Mal gelirse bu gece buraya getiri-

rim. Gelmezse, getirecek bir şey olana dek bekler, geldiğinde de yine gece getiririm.

Yüzbaşı Paravicini, "Bisikletle gitmek için daha çok sıcak, dedi.

"Kaygılanma. Bir süre iyi olabilirim. Bir ara dağıttım, ama geçti. Giderek iyileşiyorum. Ne zaman kriz geleceğini biliyorum. Çünkü o zaman çok konuşmaya başlıyorum.

"Seninle birlikte bir haberci yollayacağım.

"Yollaman gerekmez. Yolu biliyorum.

"Yakında dönecek misin?"

"Kesinlikle.

"Bırak da seninle...

"Hayır," dedi Nick. "Güven gösterisine gerek yok.

"Öyleyse hoşça kal!"

Nick de "Hoşça kal!" dedi. Bisikleti bıraktığı yere doğru, çökmüş yoldan yürümeye başladı. Kanalı geçtikten sonra, yol gölgelenecekti. Orada iki yanda, bombardıman yememiş olan ağaçlar vardı. O zamanlar, kar gözlerinin içine girerken, işte burada Terza Savoia alayının yanından yürüyüp geçmişlerdi. Atların soluk almalarıyla havada dumanlar oluşmuştu. Yoo, bu başka bir yerde olmuştu. Neresiydi orası?

NİCk kendi kendine, "En iyisi o lanet bisikleti alayım. Fornaci'ye giden yolu yitirmek istemiyorum, dedi.

BİR EŞCİNSELİN ANNESİ

Babası öldüğünde daha küçücük bir çocuktu. Yöneticisi de onu sonsuza dek gömdü. Başka bir deyişle arsayı geçici olarak elinde tuttu. Ama annesi öldüğünde yönetici, ilişkilerinin her zaman sıkı fıkı olamayabileceğini düşündü. Bu ikisi sevgiliydiler; bilmiyor musun, o bir eşcinseldi. Elbette öyle. Onun için, kadını, yalnızca beş yıl için, gömdü.

Sonra, Meksiko'dan İspanya'ya geldiğinde ilk uyarıyı aldı. Buna göre beş yıl bitmişti. Annesini, mezarında tutmak istiyorsa, gerekeni yapmalıydı. Sürekli bir mezar da yalnızca yirmi dolar ediyordu. O sırada kasa bendeydi. Paco'ya bırak bununla ben uğraşayım, dedim. Ama o, bunu, kendisi yapmak istiyordu. Hem de zaman yitirmeden. Bu, onun annesiydi. Gerekeni de kendisi yapmak istiyordu.

Ardından bir hafta geçince, ikinci uyarıyı aldı. Bunu ona okuyarak, ilgilenip ilgilenmediğini sordum.

"Hayır, ilgilenmedim, dedi.

"Bırak ben yapayım, dedim. "Kasabadaki paradan yaparım."

Hayır, dedi. Kimse ona ne yapması gerektiğini söyleyemezdi. Zamanı olunca kendi yapacaktı. "Gereğinden önce, para harcamanın anlamı var mı?"

"Öyle olsun!" dedim. "Ama ilgilenmeyi unutma. Bu sırada, para için yaptığı bir güreşin dışında,

her birinden dört bin pezo alacağı altı güreşlik bir sözleşmesi daha vardı. Sermayeden başka on beş bin doları aşkın para yapmıştı. Eli sıkıydı işte.

Bir hafta sonra üçüncü uyarı geldi. Bunu da ona okudum. Uyarıda, önümüzdeki cumartesiye dek annesinin mezar parasını ödemezse mezarın açılacağını; annesinin kemiklerinin de öteki kemik yığınları arasına atılacağı bildiriliyordu. Paco, o gün öğleden sonra, bununla ilgileneceğini söyleyip kente indi.

Ona, "Neden bırakmıyorsun ben ilgileneyim?" diye sordum.

"İşime burnunu sokma. Bu benim işim. Onun için kendim yapacağım.

"Dediğin gibi olsun. Madem senin işin, kendin yap!"

Her zaman cebinde yüz, ya da daha çok pezo taşımasına karşın, kasadan para alıp bu işin peşine düşeceğini söyledi. Cebinde parayla da çıkınca artık, bu işle ilgileneceğini düşündüm.

Bir hafta sonra bir uyarı daha geldi. Son uyarılarına bir tepki almadıklarını, annesinin cesedinin kemik yığınları arasına atıldığını bildiriyorlardı. Herkesin kemiklerinin bulunduğu bir yere.

Ona, "Tanrım! Bu parayı ödeyeceğini söyleyip kasadan para aldın. Şimdi annene ne yapıldığını görüyor musun? Tanrım! Aklım almıyor! Herkesin kemiklerinin arasında anneninki! Neden benim ilgilenmeme izin vermedin? Daha ilk uyarıda harekete geçerdim, dedim.

"Seni ilgilendirmez. O **benim** annemdi.

"**Beni** ilgilendirmezdi. Ama **seni** ilgilendirirdi. Anasına bunu yaptıran adamdan her şey beklenir! Hiçbir ana, bunu hak etmez!"

"O benim annem. Şimdi benim için daha da değerli. Şimdi onun belirli bir yerde gömülü olduğunu düşünerek üzülmeyeceğim. Artık o benim içimde, her yanımda. Kuşlarla çiçekler gibi. Artık hep benimle birlikte olacak."

Bu sırada, çevresindeki kadınlara para saçarak erkek rolü oynamaya, insanları kandırmaya çalışıyordu. Ama bunun, onu, tanıyanlar üstünde bir etkisi olmadı. Bana, altı yüz pezonun üstünde borcu vardı. Ödemeye de hiç niyetli değildi. "Neden şimdi istiyorsun?" diyordu. "Bana güvenmiyor musun? Dost değil miyiz?"

"Bunun dostlukla, güvenle bir ilgisi yok. Sen yokken hesapları, kendi cebimden ödedim. O para bana hemen gerekli. Sen de bana, bunu, ödemek zorundasın.

"Şimdi param yok.

"Paran var. Şu anda kasada bu para var. İstesen ödersin.

"O parayı başka bir yerde kullanacağım. Parayı nerelere kullanmam gerektiğini sen bilemezsin.

"Sen İspanya'dayken, gelen tüm faturaları ödemekle beni görevlendirdin. Tüm ev giderlerini ben ödeyecektim. Burada yokken beş para yollamadın. Ben de cebimden altı yüz pezonun üstünde para ödedim. Şu anda o para benim için çok gerekli. Sen de ödeyeceksin.

"Yakında öderim, dedi. "Şu anda paraya çok gereksinimim var."

"Ne için?"

"Kendi işlerim için.

"Neden bana borcunun, bir bölümünü olsun ödemiyorsun?"

"Ödeyemem. O paraya çok gereksinimim var. Ama yakında öderim."

İspanya'da yalnızca iki kez güreşe çıkmıştı; ancak ne mal olduğunu, çabucak anladıklarından orada tutunamamıştı. Oysa yedi tane güreş giysisi diktirmişti. Öyle adamdı ki, bunları çok kötü bir biçimde bavula koyduğu için, geri dönerken dördü deniz suyundan paramparça olmuştu. Bunları, artık giyemezdi.

Ona, "İnanılmaz bir şey! İspanya'ya dek gidiyorsun, mevsim boyu orada kalıyorsun. Yalnızca iki kez güreşe çıkıyorsun! Yanındaki tüm parayı giysilere harcıyor, sonra tuzlu suda bunları, giyilmeyecek duruma sokuyorsun. Neden bana borcunu ödemiyorsun? Öde de gideyim, dedim.

"Ben, senin burada olmanı istiyorum. Sana para da ödeyeceğim. Ama şu anda çok sıkışığım, dedi.

"Öyle mi? Annene mezar yaptırmak için sıkıştın değil mi?" dedim.

"Anneme olanlardan hoşnutum. Sen bunu anlayamazsın.

"Tanrı'ya şükürler olsun ki anlayamıyorum. Ya bana borcunu ödersin, ya da paramı kasadan alırım.

"Kasayı ben tutacağım, dedi.

"Hayır tutmayacaksın!"

Aynı gün akşamüstü, kendi memleketlisi olan beş parasız bir serseriyle geri geldi. "Bu, benim köylüm. Annesi hasta olduğu için ona acele para gerek, dedi. Adama bakınca, bu adamın onun tanıdığı biri olmadığını, bir serseri olduğunu hemen anlıyordunuz. Ama adam, kendi köyündendi. O da köylülerinin gözünde eliaçık, büyük bir matador görünümünde olmak istiyordu.

"Ona kasadan elli pezo ver.

"Bana verecek paran olmadığını yeni söyledin. Şimdi bu serseriye elli pezo vermemi istiyorsun.

"O benim köylüm. Dahası, çok sıkıntıda.

"Seni fahişe!" diyerek kasanın anahtarını, ona uzattım: "Parayı kendin al. Ben kente gidiyorum.

"Kızma ne olur. Sana paranı ödeyeceğim.

Kente gitmek için arabayı çıkardım. Bu araba da onundu. Ama benim, kendisinden daha iyi araba kullandığımı biliyordu. Her şeyi ondan daha iyi yapardım. Onun, okuması yazması bile yoktu. Şimdi biriyle [illegible]rüşüp ona, borcunu ödetmenin bir yolunu ar[illegible]ktım. O sırada, o da yanıma geldi: "Seninle [illegible] paranı ödeyeceğim. Biz iyi dostuz. Kavga et[illegible]enin bir anlamı yok."

Kente giderken arabayı ben sürüyordum. Tam kente girerken cebinden yirmi pezo çıkardı.

"İşte paran!" dedi.

"Seni anasını yadsıyan fahişe!" diyerek parayı ne yapması gerektiğini söyledim. "Bir serseriye elli pezo veriyor, bana borcun altı yüzken, yirmi pezo ödemeye kalkıyorsun. Senden bir kuruş almayacağım. Onu ne yapacağını da seni iyi bilirsin!"

Arabadan beş parasız indim. O gece nerede uyuyacağımı bile bilmiyordum. Daha sonra bir arkadaşımla birlikte gidip, ondan, eşyalarımı aldım. Bu yıla değin onunla, hiç konuşmadım. Bir akşam, Madrid'de Gran Via üstündeki Callao sinemasına üç arkadaşıyla birlikte giderken, ona rastladım. Bana elini uzattı.

"Selam eski dostum Roger," dedi. "Nasılsın? Herkes benim aleyhime konuştuğunu söylüyor. Benim hakkımda bir sürü yalan söylüyormuşsun.

"Söylediğim tek şey, senin hiçbir zaman bir ananın olmadığı. İspanyolcada bir adama söylenebilecek en ağır sövgülerden birisidir bu.

"Doğru!" dedi. "Zavallı annem ben çok küçükken öldüğü için, hiç annem olmadı gibi bir şey. Bu çok acı!"

İşte örnek bir eşcinsel! Bunlara dokunamazsın. Onlara hiç ama, hiçbir şey dokunamaz. Yalnızca kendileri, ya da gösteriş için para harcarlar. Ama hiçbir zaman borçlarını ödemezler. Kolaysa bunlardan birine ödetmeye kalk. Gran Via'da üç dostunun önünde, onun için ne düşündüğümü yüzüne söyledim.

Ama bugün bile karşılaştığımızda bana, dostmuşuz gibi davranır. Böyle bir adamın kanı nasıldır acaba?

BİR OKUYUCU YAZIYOR

Yatak odasındaki masada, gazeteyi önüne açmış oturuyordu. Arada bir de yağarken, daha damlarda eriyen karı görmek için, pencereden dışarıya bakıyordu. Bu mektubu yeniden gözden geçirmeksizin, ya da eklemeler yapmaksızın, hiç ara vermeden yazdı.

Roanoke, Virginia
6 Şubat 1933

Sayın Doktor Bey,

Danışacak güvenilir bir kimsem olmadığı, anneme ve babama da sormayı hiçbir biçimde göze alamayacağım, karar vermem gereken çok önemli bir konuda bana akıl vermeniz için, size yazıyorum. İşte bunun için bu mektubu yazdım. Sizinle yüzyüze görüşmem gerekmediğinden, sırrımı da rahatça açabilirim. Şimdi durum şu: 1929'da ABD ordusundan bir adamla evlendim. Aynı yıl onu Şanghay'a, Çin'e yolladılar (orada üç yıl kaldı) ve döndü (birkaç ay önce terhis olmuştu); buradan da, annesinin Arkansas Helena'daki evine gitti. Bana oraya gelmem için mektup yazdı; oraya gittiğimde, düzenli olarak iğne olduğunu gördüm. Doğal olarak da hastalığının ne olduğunu sordum. Bana söylediği hastalığın ne olduğunu bilmediğim için, doğru dürüst söyleyemiyorum. Ancak, "Sifulus"a benzer bir sözcüktü (Ne de-

mek istediğimi anlıyor musunuz?), yeniden onunla yaşamanın bana zarar verip vermeyeceğini söyler misiniz? Çin'den döneli onunla yakın ilişkiye girmedim. Doktorun işi bitince, hiçbir şeyi kalmayacağını söylüyor (Sizce, bu doğru mu?). Babamın sık sık, bu hastalığa yakalananların kendilerini artık ölü olarak kabul etmeleri gerektiği yolunda sözler ettiğini de anımsıyorum (Babama inanıyorum. Oysa, daha çok kocama inanmak istiyorum). Ne olur, bana ne yapmam gerektiğini söyleyin (Ne olur). Babası Çin'deyken dünyaya gelen bir kızım var.

Size şimdiden teşekkür eder, öğütlerinizi beklerim.

Buraya da adını yazmıştı.

Kendi kendine, belki bana ne yapmam gerektiğini söyler dedi. Belki söyleyebilir. Gazetedeki fotoğraf, söyleyebileceğini gösteriyor. Çok akıllı duruyor. Her gün birilerine akıl veriyor. Bilmesi gerek. Doğru olanı yapmak istiyorum. Ne var ki, çok uzun bir zaman geçti. Çok uzun. Bu da uzun zaman önce oldu. Tanrım, ne uzun bir zaman! Nereye gönderilirse, gitmesi gerektiğini, biliyorum. Ama bunu, nasıl kaptığını anlamıyorum. Ah Tanrım, ne olur kapmasaydı! Bunu kapmak için, ne yaptığı, umurumda değil. Sanki, bunu yapması gerekmiyormuş gibi, bir duygu içindeyim. Ne yapacağımı bilmiyorum. Ah Tanrım, hiç hasta olmasaydı! Neden hastalık kapması gerekti ki?

İSVİÇRE'YE SELAM

Birinci Bölüm

Bay Wheeler'ın Montreux'deki Durumu

İstasyondaki kahve, sıcak ve aydınlıktı. Masaların tahtaları silinmekten parlıyordu. İskemleler oymalıydı, oturacak yerleri rahattı. Duvarda ve odanın öte yanındaki barda, yine oymalı tahta bir saat vardı. Pencereden dışarıda yağan kar görünüyordu.

İki istasyon hamalı, saatin altındaki masada oturmuş yeni şarap içiyorlardı. İçeri giren bir başka hamal, Simplon Orient Ekspresi'nin Saint Maurice'e bir saat geç geleceğini bildirdi. Bunları söyleyip çıktı. Kadın garson, Bay Wheeler'ın masasına geldi.

"Ekspres bir saat gecikiyor bayım. Size kahve getireyim mi?" dedi.

"Uykumu engellemeyeceğini düşünüyorsanız getirin."

"Efendim?"

Bay Wheeler, "Getirin, getirin, dedi.

"Sağ olun!"

Kadın mutfaktan kahveyi almış getirirken Bay Wheeler, istasyonun aydınlık garına düşen karlara baktı.

Garsona, "İngilizcenin dışında konuştuğunuz bir başka dil var mı?" diye sordu.

"Evet bayım, Almanca, Fransızca ve lehçeleri konuşurum.

"Bir şey içmek, ya da yemek ister miydiniz?"

"Hayır bayım. Kahvede müşterilerle bir şey içmemiz yasaktır."

"Bir sigara alır mısınız?"

"Hayır bayım. Sigara içmiyorum.

Bay Wheeler, "Ne yapalım?" dedi. Yeniden pencereden dışarıya bakarak kahvesini içerken bir sigara yaktı.

"Fräulein" diye seslendi. Garson geldi.

"Ne istemiştiniz?"

"Seni!"

"Bana böylesi şakalar yapmamalısınız."

"Şaka yapmıyorum.

"Öyleyse böyle konuşmamalısınız."

Bay Wheeler, "Tartışacak zamanım yok, dedi. "Tren kırk dakika sonra burada. Benimle yukarıya gelirsen sana yüz frank öderim.

"Böyle şeyler söylememelisiniz efendim. Hamala sizinle konuşmasını söleyeceğim.

"Ben hamal istemiyorum. Ne polis, ne de sigara satan oğlanlardan birini istiyorum. Benim istediğim sensin."

"Böyle konuşmayı sürdürürseniz buradan gitmeniz gerekir. Burada oturup böyle konuşamazsınız!"

"Neden sen gitmiyorsun öyleyse? Sen gidersen ben de böyle konuşamam.

Garson yanından uzaklaştı. Bay Wheeler, onun, hamallarla konuşup konuşmadığına baktı. Hayır, konuşmuyordu.

"Matmazel!" diye seslendi. Garson yeniden geldi. "Bana bir şişe Sion lütfen.

"Peki efendim.

Bay Wheeler kızın dışarı çıkışını, sonra şişeyi masaya koyuşunu izledi. Başını kaldırıp saate baktı.

"Sana iki yüz frank veririm, dedi.

"Ne olur, böyle şeyler söylemeyin.

"İki yüz frank büyük paradır."

"Benimle böyle konuşamazsınız!" Kızın İngilizcesi bozulmaya başlamıştı. Bay Wheeler, ona, ilgiyle baktı.

"İki yüz frank.

"Korkunçsunuz."

"Öyleyse neden yanımdan uzaklaşmıyorsun? Burada olmazsan böyle konuşamam.

Garson masadan ayrılıp bara gitti. Bay Wheeler, şarap içerek kendi kendine bir süre gülümsedi.

"Matmazel!" diye seslendi. Garson yeniden geldi.

"Bir şey mi istiyorsunuz?"

"Hem de nasıl! Sana üç yüz frank vereceğim.

"Korkunçsunuz."

"Üç yüz İsviçre frangı.

Kız uzaklaşırken arkasından baktı. Bir hamal kapıyı açıp içeri girdi. Bay Wheeler'ın bavullarına bakan adamdı.

Fransızca olarak, "Tren geliyor bayım, dedi. Bay Wheeler ayağa kalktı.

"Matmazel!" diye seslendi. Kız masaya geldi. "Şarap ne kadar?"

"Yedi frank."

Bay Wheeler sekiz frangı sayıp masaya bıraktı. Paltosunu giyip, hamalın ardından kar yağan perona doğru yürüdü.

"Au revoir Matmazel" dedi. Kız sesini çıkarma-

dan, onun gidişine baktı. Ne kadar çirkin, diye düşündü. Çirkin ve korkunç. Böyle bir şey için yüz frank ha! Bunu birçok kereler parasız yaptım. Dahası, burada gidecek yer yok. Aklı başında biri olsaydı gidilecek yer olmadığını da bilirdi. Ne zaman, ne de yer var. Bunun için üç yüz frank ha! Şu Amerikalılar da bir garip!

Yanında çantalarıyla taş peronda duran Bay Wheeler, ne kadar ucuz diye düşündü. Yemeğin dışında bir şişe şarap için yedi frank, bahşiş için bir frank vermişti. Belki yetmiş beş santim bıraksa, daha iyi olurdu. Bahşiş yetmiş beş santim olsaydı, şu anda içi daha rahat olurdu. Bir İsviçre frangı, beş Fransız frangı eder. Bay Wheeler Paris'e gidiyordu. Para konusunda çok titizdi. Kadınlara da aldırdığı yoktu. Bu istasyona, daha önce de gelmişti. Çıkılacak bir oda olmadığını da biliyordu. Bay Wheeler işini, hiç mi hiç, şansa bırakmazdı.

İkinci Bölüm

Bay Johnson Vevey'de Konuşuyor

İstasyondaki kahve, sıcak ve aydınlıktı. Masalar silinmekten parlıyordu. Kimilerinin üstünde kırmızı ve beyaz çizgili örtüler vardı. Kimilerinde ise, mavi ve beyaz çizgili örtüler seriliydi. Bütün masalarda, içinde parlak kâğıt torbalara doldurulmuş gevrekler bulunan sepetler duruyordu. İskemleler oymalıydı. Ama rahattı. Duvarda bir saat, odanın bir ucunda

çinkodan bir bar vardı ve dışarıda kar yağıyordu. İki istasyon hamalı saatin altındaki masada oturmuş yeni şarap içiyorlardı. İçeri giren bir başka hamal Simplon Orient Ekspresi'nin Saint Maurice'e bir saat geç geleceğini bildirdi. Kadın garson, Bay Johnson'ın masasına geldi.

"Ekspres bir saat gecikiyor bayım. Size kahve getireyim mi?" dedi.

"Sizi yormayacaksam.

Garson, "Efendim?" dedi.

"Olur, içerim.

"Sağ olun!"

Kadın mutfaktan kahveyi almış getirirken, Bay Johnson, istasyonun aydınlık garına düşen karlara baktı.

Garsona, "İngilizcenin dışında konuştuğunuz bir başka dil var mı?" diye sordu.

"Evet! Almanca, Fransızca ve lehçeleri konuşurum.

"Bir şey içmek ister miydiniz?"

"Hayır bayım. Kahvede müşterilerle bir şey içmemiz yasaktır."

"Bir sigara alır mısınız?"

"Hayır bayım." Kız güldü. "Sigara içmiyorum.

"Ben de. Kötü bir alışkanlık aslında.

Kız uzaklaşınca Johnson, bir sigara yakarak kahvesini içti. Duvardaki saat, ona çeyrek vardı. Kendi saatiyse azıcık koşuyordu. Trenin on buçukta gelmesi gerekirken, bir saatlik gecikmeyle ancak on bir buçukta burada olacaktı. Johnson garsonu çağırdı.

"Sinyorina!"

"Ne istemiştiniz?"

"Benimle birlikte olur muydunuz?" Kız, kızardı.

"Hayır efendim.

"Kötü bir şey kasdestmiyorum. Vevey'in gece yaşamını görmek için gelmez misiniz? Dilerseniz bir kız arkadaşınızı da alırız."

"Çalışmam gerek. Görevliyim.

"Biliyorum. Ama yerinize biri bakamaz mı? İç savaşta öyle yaparlardı."

"Hayır bayım. Burada bulunmam gerekiyor."

"İngilizceyi nerede öğrendiniz?"

"Berlitz okulunda bayım.

"Anlatın bana. Berlitzliler nasıldı? Çılgınlık yaparlar mıydı? Hani şu okşama, sevişme gibi şeylerden? Ya çapkınları? Scoot Fitzgerald'la hiç karşılaştınız mı?"

"Efendim?"

"Demek istiyorum ki, sizin için yaşamınızın en güzel bölümü üniversite günleriniz miydi? Geçen güz Berlitz'de ne tür takımlar vardı?"

"Şaka ediyorsunuz, sanırım.

"Azıcık. Sen çok iyi bir kızsın. Benimle birlikte olmaz mısın?"

"Hayır bayım. Size bir şey getirmemi ister miydiniz?"

"Evet. Bana şarap listesini getirir misin?"

"Olur efendim.

Johnson elindeki şarap listesiyle üç hamalın masasına gitti. Üç adam, başlarını kaldırıp ona baktılar. Yaşlıca adamlardı, bunlar.

"Wollen Sie trinken?"[1] diye sordu. İçlerinden biri gülümseyerek başını salladı.

---

1) İçki içmek ister misiniz?

"Qui monsieur."[2]

"Fransızca biliyor musunuz?

"Qui monsieur."

"Ne içelim? **Connais vous des champagnes?"**[3]

"Non, monsieur,"

Johnson, **"Faut les connaître,"**[4] dedi. Kıza, "Fräulein!" diye seslendi: "Şampanya istiyoruz.

"İstediğiniz bir marka var mı, bayım?"

Johnson, "En iyisinden olsun. Hamallara, **"Laquelle est le best?"**[5] diye sordu.

İlk konuşan hamal, **"Le mellieur?"**[6] diye sordu.

"Kuşkusuz."

Hamal, cebinden altın çerçeveli gözlüklerini çıkarıp listeye baktı. Parmağını dört tane isimle, fiyatın daktiloyla yazıldığı listede gezdirdi.

"Sportsman, dedi. "En iyisi Sportsman.

Johnson öteki hamallara, "Siz de bu seçime katılıyor musunuz baylar?" diye sordu. Bunlardan biri başını salladı. Öteki Fransızca olarak, "Bunları içmedim, ama Sportsman'in adını duydum... İyi bir şaraptır," dedi.

Johnson garsona, "Bir şişe Sportsman" dedi. Şarap listesindeki fiyatlara baktı: On bir İsviçre frangıydı. "İki Sportsman olsun. Sportsman'i öneren hamala, "Burada sizinle oturmamın bir sakıncası var mı?" diye sordu.

"Lütfen oturun. Bunu söylerken hamal, ona,

---

2) Olur bayım.
3) Şampanya ister misiniz?
4) Siz bilirsiniz.
5) Hangisi en iyisi?
6) En iyisi mi?

gülümsüyordu. Bu sırada gözlüklerini de katlamış, kılıfına koyuyordu.

"Bugün beyefendinin yaş günü mü?"

"Hayır. Bir **fête**[7] söz konusu değil. Karım beni boşamaya karar verdi."

Hamal, "Yaa! Umarım boşamaz," dedi. Öteki hamal başını salladı. Üçüncü hamal azıcık sağır gibi duruyordu.

Johnson, "Kuşkusuz, bu herkesin başına gelebilir. Bir dişçiye ilk kez gitmek, ya da bir kızla ilk kez birlikteyken işlerin kötü gitmesi gibi şeyler. Ama canım sıkılıyor doğrusu, dedi.

Hamalların en yaşlısı, "Bunu anlamak çok kolay. Ben anlıyorum," dedi.

Johson, "Beyler, içinizde karısından boşanmış olan yok mu?" diye sordu. Artık saçma sapan konuşmayı bırakmış, güzel bir Fransızcayla konuşuyordu.

Sportsman'i ısmarlayan hamal, "Hayır! Buralarda fazla boşanma olmaz. Gerçi boşanan beyler yok değil. Ama sayıları az," dedi.

Johnson, "Bizde ise durum farklı. Neredeyse herkes boşanıyor," dedi.

Hamal, "Doğru, diye ona katıldı, "gazetede okumuştum.

Johnson konuşmasını sürdürerek, "Ben herkese göre azıcık geriyim. İlk kez boşanıyorum. Yaşım da otuz beş, dedi.

Hamal, "**Mais vous êtes encore jeune**"[8] dedi.

Durumu öteki ikisine de açıkladı: **"Monsieur**

---

7) Kutlama.
8) Ama hâlâ gençsiniz.

n'a que trente-cinq ans"[9] Adamlar, başlarını salladılar. Birisi, "Çok genç," dedi.

Hamal, "Bu gerçekten ilk boşanmanız mı?" diye sordu.

"Kesinlikle. Lütfen şarabı açın Matmazel.

"Boşanma pahalı mı oluyor?"

"On bin frank."

"İsviçre parası mı?"

"Hayır, Fransız parası.

"Ah, evet. İki bin İsviçre frangı. Yine de pahalı bir iş."

"Öyle!"

"Peki, insanlar neden boşanmak ister?"

"Karşı taraf istediği için."

"Karşı taraf niye bunu istesin?"

"Bir başkasıyla evlenmek için.

"Ama bu, budalaca bir şey."

Johnson, "Size katılıyorum, dedi. Garson kız dört bardağı da doldurdu. Dördü de bardakları kaldırdılar.

Johnson, "Prosit!" dedi.

Hamal, **"A vorte sante,**[10] bayım" dedi. Öteki ikisi de "Salut" dediler. Şampanya pembe elma şarabı tadındaydı.

Johnson, "İsviçre'de hep bir başka dille mi yanıt verilir?" diye sordu.

Hamal, "Hayır, Fransızca daha çok yerleşmiş bir dildir. Dahası, burası İsviçre'nin Romand[11] bölümü," dedi.

"Ama Almanca konuşuyorsunuz.

---

9) Bu bey yalnızca otuz beş yaşında.
10) Sağlığınıza!
11) Fransızca konuşulan bölümü.

"Evet. Benim geldiğim yerde Almanca konuşulur!"

"Anlıyorum. Hiç boşanmadığınızı söylüyorsunuz değil mi?"

"Evet. Hiç boşanmadım. Boşanmak çok pahalı. Kaldı ki, ben de hiç evlenmedim."

Johnson, "Haa! Ya bu baylar?" diye sordu.

"Onlar evli.

Johnson adamlardan birine, "Evli olmak hoşunuza gidiyor mu?" diye sordu.

"Ne?"

"Evli olmak iyi bir şey mi?"

"Qui, C'est normale."[12]

Johnson, "Çok doğru, dedi. **"Et vouz monsieur?"**[13]

Öteki hamal, **"Ça va"**[14] dedi.

Johnson, **"Pour moi, ça ne va pas,"**[15] dedi.

İlk hamal, "Beyefendi boşanıyor da" diye açıkladı.

İkinci hamal, "Yaa!" dedi.

Üçüncüsü, "Haaa!" dedi.

"Anlaşılan konu kapandı. Benim dertlerim sizi ilgilendirmiyor." Bunu ilk hamala söyledi.

Adam, "Ama bu doğru değil," diye yanıtladı.

"Neyse. Başka şeylerden söz edelim.

"Nasıl isterseniz."

"Nelerden söz edelim?"

"Spor yapıyor musunuz?"

Johnson, "Hayır. Ama karım yapar," dedi.

"Eğlenmek için ne yaparsınız?"

---

12) Evet. Doğal.
13) Ya siz beyin?
14) İyi.
15) Bu benim için geçerli değil.

"Ben yazarım.

"Bu iş iyi para getirir mi?"

"Hayır. Ama sonradan ünlü olduğunda getirir."

"İlginç bir iş midir?"

Johnson, "Değildir. Üzgünüm beyler, ama artık gitmeliyim. Öteki şişeyi siz içer misiniz lütfen?" dedi.

"Ama daha trenin gelmesine kırk beş dakika var!"

Johnson, "Biliyorum, dedi. Garson yanına gelince, yemekle şarapların parasını ödedi.

Kız, "Çıkıyor musunuz efendim?" diye sordu.

Johnson, "Evet. Azıcık yürüyeceğim. Çantamı da burada bırakacağım, dedi.

Paltosunu, şapkasını giyip atkısını boynuna doladı. Dışarıda kar yağışı artmıştı. Pencereden içeriye baktığında masada oturan üç hamalı gördü.

Garson, açık olan şarap şişesinde kalan son şarabı bardaklarına döküyordu. Ardından açılmamış şarabı bara götürdü. Johnson, böylece adam başına üç frank kazandılar, diye aklından geçirdi. Garın aşağısına doğru yürümeye başladı. Kahvedeyken bundan söz etmenin, amacını ortaya koymak anlamına geleceğini düşünmüştü. Bundan söz etmek ayıp olurdu.

Üçüncü Bölüm

Territet'de Bir Üye Oğlu

Territet'de istasyonda bulunan kahve, gereğinden çok sıcaktı. Işıklar parlak, masalar da cilalan-

maktan pırıl pırıldı. Masaların üstünde parlak parlak kâğıtlara sarılmış gevreklerle, tahtada iz bırakmamaları için karton altlıkları olan bira bardakları vardı. İskemleler oymalıydı. Oturacak yerleri de oldukça rahattı. Duvarda bir saat, odanın bir ucunda bir bar vardı. Pencereden karın yağdığı görülüyordu. Saatin altındaki bir masada, kahve içerek akşam gazetesini okuyan bir adam oturuyordu. Bir garson içeri gelerek, Simplon Orient Ekspresi'nin Saint Maurice'e bir saat geç geleceğini söyledi. Kadın garson, Bay Harris'in masasına geldi. Bay Harris akşam yemeğini yeni bitirmişti.

"Ekspres bir saat gecikiyor bayım. Size kahve getireyim mi?" diye sordu.

"Dilerseniz."

"Efendim?"

"Getirin, getirin.

"Sağ olun.

Kızın mutfaktan getirdiği kahveye, Bay Harris, şeker attı. Tanelerini kaşığıyla karıştırırken, istasyonun aydınlık garınâ düşen karlara baktı.

Garsona, "İngilizce dışında konuştuğunuz bir başka dil var mı?" diye sordu.

"Evet, bayım. Almanca, Fransızca ve lehçeleri konuşurum."

"En çok hangisini seviyorsunuz?"

"Tümü de aynı sayılır bayım. Birini ötekinden daha çok seviyorum diyemem."

"Bir içki ya da kahve içer miydiniz?"

"Hayır bayım. Müşterilerle bir şey içmek yasaktır.

"Bir sigara da mı almazsınız?"

"Hayır bayım. Kız güldü. "Sigara içmiyorum bayım.

"Ben de. David Belasco'yla aynı kanıda değilim.

"Efendim?"

"Belasco. David Belasco. Onu anında ayırt edebilirsiniz. Çünkü yakası hep arkaya kaymıştır. Ama onunla aynı kanıda değilim. O da öldü ya."

"Bana izin verir misiniz gideyim, bayım?"

Harris, "Elbette, dedi. Sandalyesine yaslanıp pencereden dışarıya baktı. Odanın öte yanındaki yaşlı adam, gazetesini katlamıştı. Bay Harris'e şöyle bir bakıp kahve fincanını ve tabağını alarak onun masasına geldi.

İngilizce olarak, "Umarım rahatsız etmiyorum. Ama size bakınca, Ulusal Coğrafya Topluluğunun[16] bir üyesi olabileceğinizi düşündüm, dedi.

Harris "Ne olur oturun," dedi. Adam oturdu.

"Bir kahve daha içmez misiniz? Ya da bir içki?"

"Sağ olun!"

"Benimle kirş içmez misiniz?"

"Olabilir. Ama ben ısmarlayacağım.

Harris, "Kesinlikle olmaz," diyerek garsonu çağırdı. Yaşlı bey, iç cebinden deri kaplı bir not defteri çıkardı. Bir lastik bandı masanın üstüne koydu. Bunun içinde birçok kâğıt vardı. Birini alarak Harris'e uzattı.

"Bu benim üyelik kartım, Amerika'dan Frederick J. Roussel'ı tanıyor musunuz?"

"Ne yazık ki hayır."

"Çok ünlü olduğunu biliyorum.

"Nerelidir? Birleşik Devletler'in hangi yanından olduğunu biliyor musunuz?"

---

16) National Geographic: ABD'de çıkan, dünyanın her yanından görüntülerin ağırlıklı olduğu ünlü bir inceleme dergisi (Çev.).

"Elbette Washington'dan. Topluluğun merkezi orada değil mi?"

"Öyle olmalı.

"Öyle olmalı diyorsunuz. Kesin olarak bilmiyor musunuz?"

"Çok uzun zaman geçti.

"Öyleyse siz üye değilsiniz?"

"Değilim. Ama babam üye. Çok uzun bir süredir üye."

"Öyleyse Frederick J. Roussel'ı tanırdı. Roussel topluluğun yöneticilerinden biridir."

"Beni üyeliğe aday gösteren de odur."

"Çok sevindim.

"Sizin üye olmayışınıza üzüldüm. Ama babanız kanalıyla aday olabilirsiniz."

"Sanırım olabilirim. Dönünce bunu yapmalıyım.

"Size bunu yapmanızı gerçekten öneririm. Dergiyi okuyorsunuz, değil mi?

"Elbette.

"Kuzey Amerika'daki hayvanların renkli resimlerinin olduğu sayıyı gördünüz mü?"

"Evet. Paris'teki evimde duruyor."

"Alaska'nın yanardağlarını gösteren sayıyı?"

"Eşsiz bir şeydi.

"Ben de çok hoşlandım. George Shiras Üç'ün yabanıl hayvan fotoğrafları ne güzeldi, değil mi?"

"Müthiş kıyaktılar ya!"

"Efendim?"

"Çok güzeldiler. Dostum Shiras...

"Dostum mu dediniz?"

Harris, "Biz eski dostuz, dedi.

"Anlıyorum. Demek George Shiras Üç'ü tanıyorsunuz? Çok ilginç biri olmalı."

"Öyledir. Tanıdığım en ilginç insanlardandır."

"Peki, George Shiras İki'yi de tanıyor musunuz? O da ilginç biri midir?"

"Ah, hayır. O, onun gibi değildir."

"Ben onun da çok ilginç biri olduğunu düşünmüştüm."

"Size garip gelecek ama, o denli ilginç değildir. Çoğu kez neden böyle diye düşünmüşümdür."

Yaşlı adam, "Allah Allah!" O ailede herkesin ilginç olacağını sanırdım, dedi.

Harris, "Büyük Sahra fotoğrafını anımsıyor musunuz?" diye sordu.

"Büyük Sahra mı? Bu neredeyse on beş yıl önceydi."

"Doğru. Babamın en gözde resimlerinden biriydi.

"Fotoğrafların yenilerini pek beğenmiyor demek?"

"Beğeniyor sanırım. Ama o, Büyük Sahra fotoğrafını çok sevmişti.

"Gerçekten eşsizdi. Ama bana göre, sanatsal değeri, bilimsel değerinin çok çok üstünde."

Harris, "Bilemiyorum. Kumlar havaya kalkmış, develi Arap Mekke'ye doğru secdeye kapanmıştı.

"Bense Arabın ayakta, deveyi tuttuğunu anımsıyorum.

Harris, "Doğru söylüyorsunuz. Benim aklım Albay Lawrence'ın kitabına takıldı, dedi.

"Sanırım Lawrence'ın kitabı Arabistan'dan söz ediyor."

"Bütünüyle. Onu aklıma getiren, o Arap oldu.

"Çok ilginç bir genç olmalı.

"Öyle olmalı.

"Şimdi ne yaptığını biliyor musunuz?"

"Kraliyet Hava Kuvvetlerinde.

"Neden bu işi yapıyor?"

"Hoşuna gidiyor da ondan.

"Onun Ulusal Coğrafya Topluluğuna üye olup olmadığını biliyor musunuz?"

"Bilmem ki!"

"Nasıl da iyi bir üye olurdu. Tam onların istediği türden bir üye olurdu. Onu, Topluluğa almaktan hoşlanacaklarını düşünürseniz, ben de aday gösteririm."

"Hoşlanırlar sanırım.

"Bugüne değin Vevey'den bir bilim adamını ve Lauzanne'den bir meslektaşımı aday gösterdim. İkisi de seçildiler. Sanırım Albay Lawrance'ı da aday gösterirsem çok sevinirler."

Harris, "Bu, çok iyi fikir. Bu kahveye sık sık gelir misiniz?"

"Akşam yemeklerinden sonra, kahve içmeye gelirim."

"Şu anda üniversitede misiniz?"

"Uzun süredir çalışmıyorum.

Harris, "Ben tren bekliyorum yalnızca. Paris'e gidecek, Havre limanından ABD'ye giden gemiye bineceğim, dedi.

"Ben Amerika'ya hiç gitmedim. Ama gitmeyi çok isterdim. Belki bir gün Topluluğun bir toplantısına katılırım. Babanızı tanımak isterdim.

"Kuşkum yok, o da bunu, çok isterdi. Ama ne yazık ki geçen yıl öldü. Çok garip ama, kendini vurdu.

"İnanın çok üzüldüm. Kuşkusuz ölmesi, hem bilim dünyası için, hem de ailesi için büyük bir kayıp olmuştur."

"Bilim dünyası bu yokluğu çok iyi sindirdi.

Harris, "Kartımı buyurun. Onun adının baş harfleri E.D. değil, E.J.'ydi. Sizi tanımayı isterdi. Bundan kuşkum yok, dedi.

Yaşlı bey," Ne iyi olurdu!" diyerek not defterinden çıkardığı bir kartı ona uzattı. Kart şöyleydi:

Tıp ve Bilim Doktoru Sigismund Wyer
Ulusal Coğrafya Topluluğu Üyesi
Washington, D.C., U.S.A.

Harris, "Bunu büyük bir özenle saklayacağım, dedi.

BİR GÜNLÜK BEKLEYİŞ

Biz daha yataklarımızdayken, odaya girip pencereleri kapadı. Hasta gibi görünüyordu. Bütün vücudu titriyor; bembeyaz bir suratla, acı çekiyormuşçasına güçlükle adım atarak yürüyordu.

"Neyin var Schatz?"

"Başım ağrıyor."

"Hayır, hayır! İyiyim ben.

"Sen beni dinle. Giyinip yanına geleceğim."

Ancak aşağıya indiğimde dokuz yaşındaki çocuğun çok hasta bir durumda, giyinmiş olarak sıkıntıyla ateşin karşısında oturduğunu gördüm. Elimi, alnına koyduğumda ateşi olduğunu anladım.

"Yatağa gir. Hastasın sen, dedim.

"Bir şeyim yok," diye yanıtladı.

Doktor gelince, çocuğun ateşine baktı.

"Ne kadar?" diye sordum.

"Yüz iki derece.

Aşağıya indiğimizde doktor, ayrı ayrı renkli kapsüllerde üç türlü ilaçla kullanma reçetesini bıraktı. Biri ateşi düşürmek, ikincisi müshili önlemek, üçüncüsü de asitlenmenin önüne geçmek içindi. Grip mikrobunun ancak asitli ortamlarda geliştiğini de belirtti. Doktor, gribi çok iyi tanıyor gibiydi. Bize ateş yüz dört derecenin üstüne çıkmadıkça, kaygılanacak bir şey olmadığını söyledi. Bu, soğuk algınlığı-

nın hafif bir türüydü. Zatürreeden kaçındığımız sürece, önemli bir şey olmazdı.

Odaya dönünce, oğlanın ateşini, bir köşeye yazdım. Ardından da ilaçların verileceği saatleri not ettim.

"Sana bir şeyler okumamı ister misin?"

Çocuk, "Sen istersen oku, dedi. Yüzü bembeyazdı. Gözlerinin altı kararmıştı. Yatakta öylece yatarken dünyayla ilgisini koparmış gibiydi.

Ona Howard Piye'ın Kitabı'nı okudum. Ama okuduklarımı dinlemediği açıktı.

"Kendini nasıl hissediyorsun Schatz?" diye sordum.

"Bir değişiklik yok," dedi.

Yatağın köşesinde oturup biraz da kendim için okudum. Çocuğa ikinci kapsülünü vermek için, zaman geçiriyordum. Aslında uykuya dalması çok doğaldı. Ancak, kitaptan başımı kaldırdığımda, yatağın ayak ucuna doğru tuhaf tuhaf baktığını gördüm.

"Neden uyumaya çalışmıyorsun. İlaç zamanında seni uyandırırım."

"Uyanık kalsam daha iyi."

Bir süre sonra bana, "Baba, seni rahatsız ediyorsam, benimle kalman gerekmez," dedi.

"Rahatsız olmuyorum.

"Hayır, hayır! Demek istiyorum ki, seni rahatsız edecekse burada kalman gerekmez."

Azıcık sersemlemiş olmalıydı. Ona gerekli kapsülleri verdikten sonra, on birde, bir süre için yanından ayrıldım.

Parlak, soğuk bir gündü. Yerler donmuş karla kaplıydı. Sanki tüm çıplak ağaçlar, çalılar, buzla cilalanmış gibiydi. Küçük İrlanda setterini, buzlu yolda azıcık yürüyüşe çıkardım. Ama buzlu yüzeyde dur-

mak da yürümek de güç olduğu için, küçük köpek, kayıp yuvarlandı. Ben de iki kez düştüm; hatta birinde kayarken tabancamı da düşürdüm.

Çalılık bir yamaçta bir bıldırcın sürüsüne rastladık. Bunlar yamacın üstüne doğru uçarken ikisini vurdum. Kimileri ağaçların üstündeydi. Ama çoğu, çalı kümelerinin arasında duruyordu. Onun için ateş etmeden önce buzla kaplı çalılar arasında birkaç kez zıplamak gerekiyordu. Onları buzlu çalılar arasından vurmak çok güçtü. Ben de beşini kaçırıp ikisini vurabildim. Eve yakın bir yerde bıldırcına rastladığım için, sevinerek döndüm. Başka günlerde de bir sürü bıldırcın bulabileceğim için, çok sevinçliydim.

Eve gidince oğlanın, hiç kimseyi odaya sokmadığını öğrendim.

"Giremezsiniz" demiş. "Hastalığım size de geçebilir.

Odasına girince, onu nasıl bıraktımsa öyle buldum. Yüzü bembeyazdı, Ateşten, yanakları kızarmıştı. Önceki gibi, yine, gözlerini yatağın ucuna dikmişti.

Gidip ateşini aldım.

"Ne kadar?"

"Yüz derece kadar, dedim. Aslında yüz iki derece, nokta dörttü.

"İki yüz dereceydi, dedi.

"Kim söyledi?"

"Doktor."

"Ateşinde bir şey yok, dedim. "Kaygılanacak da bir şey yok.

"Kaygılanmıyorum, ama düşünmemek de elimde değil."

"Bence bir sorun yok, dedim. Bunu söylerken de tam karşıma bakıyordum. Belli ki kafasını bir şeye takmıştı.

"Şunu suyla yut.

"Bir işe yarar mı dersin?"

"Elbette!"

Yeniden yanına oturup, Korsan kitabını okumaya başladım. Ama beni dinlemediğini görünce sustum.

"Ne zaman öleceğim sence?" diye sordu.

"Ne?"

"Ölmem ne kadar alır?"

"Ölecek değilsin sen. Ne oluyor sana?"

"Ah, öleceğim. Doktorun yüz dediğini duydum.

"İnsanlar yüz iki derece ateşten ölmüyor. Aptal aptal konuşma.

"Ölüyorlar, biliyorum. Fransa'da oğlanlar bana kırk dört derecenin insanı öldürdüğünü söylemişlerdi. Benim ateşim yüz iki.

Sabahın dokuzundan bu yana, ölümü bekliyordu.

"Zavallı Schatz. Zavallı. Bu, millerle kilometreler arasındaki farktır. Ölecek değilsin. O derecede otuz yedi doğaldır. Bunda ise doksan sekiz, dedim.

"Kesinlikle öyle. Millerle kilometreler gibi, dedim. "Arabada yetmiş mil yapınca bunun kilometre karşılığı farklı ya!"

Ağır ağır, yatağın ucuna dikilmiş gözleri rahatladı. Kasılması da geçti. Sonuç olarak ertesi gün gevşedi. Hiç önemi olmayan şeylere kolayca ağlıyordu.

WYOMING ŞARABI

Wyoming'de çok sıcak bir öğleden sonra yaşanıyordu. Oldukça uzaktaki dağların tepelerinin karla kaplı olduğu görülüyordu. Ama bu dağlar, hiç gölge yapmıyordu. Ovadaki tarlalar sararmış; yol, gelip geçen arabalardan toza bulanmıştı. Kasabanın bitimindeki küçük küçük tahta evler güneşin altında kavrulmaktaydı. Fontan'ın arka bahçesinde bir ağacın gölgelediği bir masada oturmuştum. Madam Fontan, kilerden soğuk bira getirdi. Anayoldan gelmekte olan araba, önümüzdeki yola girip, tam önümüzde durdu. Arabadan çıkan iki adam, bahçe kapısına doğru geldiler. Ben de şişeleri masanın altına koydum. Madam Fontan, ayağa kalktı.

Adamlardan biri, tahta perdenin ardından, "Sam nerede?" diye sordu.

"Burada değil. Madene gitti.

"Biranız var mı?"

"Yok. Bu on şişeydi. Tümü de bitti.

"O ne içiyor?"

"Bu son şişe. Tümü de bitti."

"Haydı bize bira ver. Beni biliyorsun.

"Yok. Bu son şişeydi. Tümü de bitti.

Adamlardan biri, "Haydi gel, gerçek bira bulabileceğimiz bir yere gidelim, dedi. İkisi de arabalarına doğru yürümeye başladılar. Biri, sallanarak düşecekmiş gibi yürüyordu. Araba, çalışmadan önce bir-

kaç kez sarsıldı, sonra da yola koyulup gözden uzaklaştı.

Madam Fontan, "Hiçbir sorun yok, ne oluyor? Birayı masanın üstüne koyun. Yerden alıp içmeniz gerekmez, dedi.

"Kim olduklarını bilmiyorum.

"Sarhoş bunlar. İşte sorun da bundan kaynaklanıyor. Şimdi bir başka yere gider, burada içtiklerini söylerler. Ya da tümüyle unuturlar, dedi. Kadın, Fransızca konuşuyordu, ama sözcüklerin ve tümcelerin çoğu İngilizceydi. Fransızcayı da araya sıkıştırıyordu.

"Fontan nerede?"

"Il fait de la vendange. Ah Tanrım, **il est** deli oluyor **pour le vin.**"[1]

"Ama siz birayı seviyorsunuz değil mi?"

"Qui, j'aime la bière, mais Fontan, il est, deli oluyor **pour le vin."**[2]

Madam Fontan, çok güzel bir teni, kırmızı yanakları olan, beyaz saçlı, tombul, yaşlı bir kadındı. Kendisi de evi gibi, çok temiz ve düzenliydi. Lensliydi.

"Nerede yemek yediniz?"

"Otelde.

"Mangez ici. Il ne faut pas manger à l'hotel ou au restaurant. Mangez ici!"[3]

"Sizi yormak istemem. Ayrıca otelde de yemekler oldukça iyi.

"Ben otelde hiçbir zaman yemem. Belki orada yemekler iyidir. Bugüne dek Amerika'da bir kez lo-

---

1) Üzüm topluyor. Şarap için deli oluyor.
2) Evet, ben bira severim. Ama Fontan şarap için deli oluyor.
3) Burada yiyin. Otel ya da lokantada yememek gerek. Burada yiyin!

kantada yemek yedim. Biliyor musunuz ne verdiler bana? Çiğ domuz eti!"

"Gerçekten mi?"

"Yalan söylemiyorum. Çiğ domuz etiydi! **Et mon fils il est mariè avec une américaine, et tout le temps il a mangè les Fasulye en konserve."**[4]

"Kaç yıllık evli?"

"Ah Tanrım, bilemiyorum. Karısı yüz kilo. Çalışmaz. Yemek pişirmez. Kocasına, fasulye **en** konserve verir."

"Ne yapar öyleyse?"

"Durmadan bir şeyler okur. **Rien que des** kitap.[5] **Tout le temps elle**[6] yatağın içinde kitap okur. Artık yeni bir bebeği olamıyor. Çok şişman. Yer kalmıyor ona.

"Kadının sıkıntısı neymiş?"

"Durmadan kitap okur. Oğlum iyi bir çocuktur. Çok da çalışır. Önceleri madende çalışırdı; şimdi bir çiftlikte çalışıyor. Daha önce hiç çiftlikte çalışmadı. Çiftliğin sahibi, Fontan'a bugüne değin burada, bu çocuktan daha iyi çalışan birini görmedim, demiş. Oğlan, eve dönünce, kadın ona hiçbir şey pişirmiyor."

"Neden boşanmıyor öyleyse?"

"Boşanacak parası yok. Dahası, **il est** deli oluyor **pour elle."**[7]

"Kadın güzel mi bari?"

"Oğlan öyle sanıyor. Kadını bana getirdiğinde öleceğim sandım. Öyle iyi, çalışkan bir çocuktur ki,

4) Oğlum bir Amerikalıyla evli. Ve durmadan konserve fasulye yer.
5) Varsa yoksa kitap.
6) Her zaman kadın yatakta kalıp...
7) Onun için deli oluyor.

hiçbir zaman ortalıkta dolaşıp sorun yaratmamıştır. Bir gün petrol kuyularında çalışmaya gitti. Döndüğünde yanında, işte, bu doksan kiloluk Kızılderili vardı.

"Elle est Indienne?"[8]

"Kızılderili gerçekten. Ah Tanrım! Orospu çocuğu, Allah cezanı versin sözünü de dilinden düşürmez. Çalışmaz da.

"Şimdi nerede?"

"Au show."[9]

"Nerede o?"

"Au show. Hareketli film. Yaptığı tek şey okumak ya da şova gitmek."

"Bir bira daha var mı acaba?"

"Ah elbette. Gelin de bu gece bizimle yiyin!"

"Tamam. Ne getireyim?"

"Hiçbir şey getirmeyin. Hiçbir şey. Belki Fontan'da şarap vardır."

O gece Fontanlarda yemek yedim. Yemeği temiz bir örtü serilmiş konuk odasındaki masada yedik. Bu arada yeni şarabı denedik. Şarapta güzel bir parlaklık ve durulukla birlikte, üzüm tadı vardı. Masada Fontan, Madam ve André adlı küçük bir oğlanla birlikte oturuyorduk.

Fontan, "Bugün ne yaptın?" diye sordu. Kırçıllı bıyıkları ağzının iki köşesine kadar inen parlak gözlü, maden ocağında çalışmaktan ikiye bükülmüş küçücük, yaşlı bir adamdı. Saint Etienne yakınındaki kasaba merkezinden geliyordu.

"Kitabımın üstünde çalıştım.

Madam, "Kitapların iyi miydi?" diye sordu.

---

8) Kızılderili mi?
9) Şovda.

Fontan, "Bir yazar gibi kitap yazdığını söylüyor. **Un roman,**"[10] diye açıkladı.

André "Pa, şova gidebilir miyim?" diye sordu.

Fontan, "Elbette," dedi. André bana döndü.

"Sizce kaş yaşındayım? On dört yaşındaymış gibi duruyor muyum?" diye sordu. İnce, ufak tefek bir çocuktu. Ama yüzü on altı gösteriyordu.

"Evet! On dört yaşında gibi duruyorsun, dedim.

"Şova gittiğimde böyle kamburlaşıp küçük görünmeye çalışırım. Çok tiz perdeden, çatlak bir sesi vardı. "Onlara çeyreklik verirsem tümünü de alırlar. Ancak on beş sent versem de yine, beni içeri bırakırlar.

"Fontan, "Öyleyse ben de sana, yalnızca on beş sent vereyim," dedi.

"Hayır! Çeyrekliği ver. Dönerken bozdururum.

"Il faut revenir tout de suite après le show,"[11] dedi, Madam Fontan.

André "Biter bitmez dönerim, diyerek çıktı. Dışarıda hava soğuyordu. Çocuk, kapıyı açık bıraktığı için, ayaz, içeriye girdi.

Madam Fontan, **"Mangez!"**[12] dedi. "Hiçbir şey yemediniz. Oysa iki tabak tavukla, kızarmış Fransız patatesi, üç tane tatlı mısır, dilimlenmiş salatalık ve iki tabak da salata yemiştim."

Fontan, "Belki de kek yemek isterdi, dedi.

Madam Fontan, "Ona kek almalıydım. **Mangez du fromage. Mangez du crimcheez. Vous n'avez rien mangé.**[13] Kek almam gerekirdi. Amerikalılar hep kek yer.

---

10) Roman.
11) Şovdan sonra hemen dönmelisin.
12) Yiyin!
13) Peynir yiyin. Krem peynir yiyin. Hiçbir şey yemediniz.

"Mais j'ai rudement bien mangé."[14]

"Mangez! Vous n'avez rien mangé."[15] Hepsini yiyin. Biz, hiçbir şeyi saklamayız. Hepsini yiyin.

Fontan, "Azıcık daha salata yiyin.

Madam Fontan, "Size bira getireyim. Bütün gün yayınevinde çalışırken acıkıyor olmalısınız.

Fontan, **"Elle ne comprend pas que vous êtes écrivain"**[16] dedi. 1890'ların sonlarında askerliğini yaptığı sıralarda tutulan şarkıları iyi bilen, argo konuşan, ince, yaşlı bir adamdı. Karısına, "Kendisi kitap yazıyor" diye açıkladı.

"Madam, "Kendiniz mi kitap yazıyorsunuz?" diye sordu.

"Arada bir."

"Ah! Ah! Kendiniz kitap yazıyorsunuz ha! Eh, bu da insanı acıktırır. **Mangez! Je vais chercher de la bière."**[17]

Kadının, kilere doğru yürüdüğünü işittik. Fontan bana bakıp gülümsedi. Kendi deneyimine ve dünya görüşüne sahip olmayanlara karşı bile çok hoşgörülüydü.

André eve döndüğünde, biz hâlâ mutfakta oturuyor ve avdan söz ediyorduk.

Madam, "İşçi Gününde tümümüz de ırmağa gittik. Ah Tanrım, orada olmalıydınız! Kamyonlarla gittik. **Tout le monde est allé dans le truck. Nous sommes partis le dimanche. C'est le truck de Charley,"**[18] dedi.

Fontan, **"On o mangé, on a bu du vin, de**

14) Ama ben doydum.
15) Yiyin! Hiçbir şey yemediniz.
16) Yazar olduğunuzu anlamıyor.
17) Yiyin! Ben bira getireceğim.
18) Pazar günü gittik. Charley'nin kamyonuydu.

la bière, et il y avait aussi un français qui a apporté de l'absinthe. Un français de la Californie!"[19] dedi.

"Tanrım, **nous avons chanté.**[20] Ne oluyor. diye merak eden bir çiftçi geldi. Ona içecek bir şeyler verdik, azıcık bizimle kaldı. Orada İtalyanlar da vardı. Onlar da bizimle kalmak istediler. İtalyanlara ilişkin de bir şarkı söyledik. Onları istemediğimizi anlamadılar. Ayrıca onlarla hiçbir alışverişimiz yoktu. Onun için de bir süre sonra çekip gittiler."

"Ne kadar balık avladınız?"

"Très peu.[21] Azıcık balık avladık. Ama, geri dönünceye dek hiç durmadan şarkı söyledik. **Nous avons chanté vous savez."**[22]

Madam, "Geceleyin, **toutes les femmes dort dans le truck Les hammes à coté de feu.**[23] Geceleyin bir de baktım ki Fontan yine şarap almak için gelmiş. Ona, Fontan, Tanrım, ne olur biraz da yarına sakla. Yarın k'msenin içecek bir şeyi kalmayacak, ondan sona herkesin canı sıkılacak, dedim, dedi.

Fontan, **"Mais nous avons tout bu. Et le lendemain il ne reste rien,"**[24] dedi.

"Siz ne yaptınız?"

"Nous avons pêché sêrieusement."[25]

"İyi alabalık yakaladık. Tanrım, ne balıklardı! Her biri yarım kilo vardı.

---

19) Yemek yendi, şarap ve bira içildi. Bir de absent içkisi getiren bir Fransız vardı. Kaliforniyalı bir Fransız!
20) Şarkılar söyledik.
21) Çok az.
22) Şarkı söyledik, biliyorsunuz.
23) Bütün kadınlar kamyonda uyudular. Erkeklerse ateşin yanında.
24) Ama biz hepimiz içtik. Ertesi güne hiçbir şey kalmadı.
25) Ciddi ciddi balık avladık.

"Büyüklüğü ne kadardı?"

"Yarım kilo. Tam yenecek büyüklükte. Hepsi de aynı büyüklükte: Yarım kilo.

Fontan bana dönerek, "Amerika'yı seviyor musunuz?" diye sordu.

"Burası benim ülkem. Ülkem olduğu için seviyorum. **Mais on ne mange pas très bien. D'antan, oui. Mais manitenant, no."**[26]

Madam, "Hayır" dedi. **"On ne mange pas bien."**[27] Başını salladı: **"Et aussi, İl y a trop de Polack. Quand j'étais petite ma mère m'a dit. Vous mangez comme les Polacks. Je n'ai jamais compris ce que c'est qu'un Polack. Mais maintenant en Amérique je comprends. Il y a trop de Polack. Et,** Tanrım, **ils sont sales, les Polacks."**[28]

"Avlanmak ve balık yakalamak için iyidir, dedim.

"Qui. Ça c'est le meilleur. La chasse et la pêche."[29] dedi Fontan. **"Qu'est-ce que vous avec comme fusil?"**[30]

"On iki kalibrelik bir tüfek.

"Il est bon, le pump,"[31] Fontan başını salladı.

André çatlak, çocuk sesiyle, **"Je veux aller â la chasse moi-même,"**[32] dedi.

---

26) Ama pek iyi yemek yenmez. Eskiden evet, ama şimdi hayır.
27) İyi yemek yenmez.
28) Çok da Polonyalı var. Küçükken annem bana "Polonyalılar gibi yemek yiyorsun!" derdi. O zaman Polonyalıların ne olduğunu anlamamıştım. Fakat şimdi Amerika'da anlıyorum çok fazla Polonyalı var. Tanrım, şu Polonyalılar ne pis!
29) Evet. Bu en iyisi. Avlanmak ve balık tutmak.
30) Tüfek olarak neniz var?
31) Bu tüfek iyidir.
32) Ben tek başıma ava gitmek istiyorum.

Fontan, **"Tu ne peux pas,"**[33] diyerek bana döndü.

"Ils sont des sauvages, les boys, vous savez. Ils sont des sauvages, Ils veulent shooter les uns les autres." [34]

André sinirli bir sesle, **"Je veux aller tout seul,"**[35] dedi.

Madam Fontan, "Gidemezsin. Daha çok küçüksün, dedi.

André tiz bir sesle, **"Je veux aller tout seul. Je veux shooter les rats d'eau,"**[36] dedi.

"Rats d'eau nedir?" diye sordum.

"Bilmiyor musunuz bunu? Biliyorsunuzdur canım! Hani şu misk sıçanı denen hayvan.

André dolaptan yirmi ikilik bir tüfek getirmiş, ışığın altında tutuyordu.

Fontan, **"Ils sont des sauvages. Ils veulent shooter les uns les autres"**[37] dedi.

André sinirli bir sesle, **"Je veux aller tout seul"** dedi. Tüfeğin ardından umutsuzca bakıyordu: **"Je vous les rats d'eau. Je connais beaucoup de rats d'eau."**[38]

Fontan, "Tüfeği bana ver!" dedi. Sonra bana dönerek, "Vahşi bunlar. Birbirlerini vuracaklar," dedi.

André tüfeği sıkı sıkı tutuyordu.

"On peut looker. On ne fait pas de mal. On peut looker."[39]

---

33) Gidemezsin.
34) Oğlanlar vahşidir biliyorsunuz. Vahşi! Birbirlerini vurmak istiyorlar.
35) Tek başıma gitmek istiyorum.
36) Tek başıma gitmek istiyorum. Su sıçanlarını vurmak istiyorum.
37) Bunlar vahşi. Birbirlerini vurmak istiyorlar.
38) Ben çok su sıçanı bilirim.
39) Olabilir. Kimseye zararı yok.

Madam Fontan, **"Il est** deli oluyor **pour le shooting, Mais il est trop jeune,"**[40] dedi.

André, yirmi iki kalibrelik tüfeği dolaba koydu.

Çocuk İngilizce olarak, "Büyüyünce misk sıçanı ve tavşan vuracağım. Bir kez babayla ava gitmiştik. O bir tavşanı zar zor vurabildi. Bense, isabet ettirip öldürdüm," dedi.

Fontan başını sallayarak, **"C'est vrai. Il a tué un jack,"**[41] dedi.

André, "Ama, ilk o vurdu. Ben, tek başıma gidip vurmak istiyorum. Gelecek yıl bunu, yapabilirim, dedi. Bir köşeye gidip bir kitap alarak okumaya başladı. Yemekten sonra mutfağa gelirken, onu, oraya ben getirmiştim. Bu, kütüphaneden alınmış bir kitaptı. Adı da **Frank Gunboat** idi.

Madam Fontan, **"Il aime les** kitap,"[42] dedi. "Yine de geceleyin öteki oğlanlarla sokaklarda hırsızlık yapmasından iyidir.

Fontan, "Kitap iyidir. **Monsieur il fait les** kitap,"[43] dedi.

Madam Fontan, "Bu çok iyi. Ama pek çok kötü kitap da var. **Ici, c'est une meladie, les** kitap. **C'est comme les churches. Ici il y a trop de churches. En France il y a seulement les catholiques et les protestants-et très peu de protestants. Mais ici rien que de churches. Quand j'ètais venu ici je disais,** Ah Tanrım, kilise dediğin nedir ki?"[44] dedim.

---

40) Avlanmak için deli oluyor. Ama çok genç.
41) Doğru. Jack tavşanı.
42) Kitap sever.
43) Beyefendi kitap yazar.
44) Burada kitap bir hastalık. Kiliseler gibi. Burada çok fazla kilise var. Fransa'da yalnızca Katoliklerle Protestanlar var. Protestanlar çok az. Ama burada bir tek kilise. Buraya geldiğimde, ah Tanrım!...

Fontan, **C'est vrai. Il y a trop de churches.**"[45]

Madam Fontan, "Önceki gün bizde Fontan'ın Fransız kuzeni vardı. Yanındaki küçük kızı bana dedi ki: '**En Amérique il ne faut pas être catholique.**[46] Katolik olmak iyi bir şey değil. Amerikalılar Katoliklerden hoşlanmaz. Bu, anayasa gibi bir şeydir.' Ben de ona: 'Peki sen ne olacaksın? Ha? Eğer Katoliksen en iyisi, yine öyle kalmandır,' diye yanıt verdim. Kız, ne dedi biliyor musunuz? 'Hayır, Amerika'da Katolik olmak çok kötüdür.' Oysa bana göre insan, Katolikse öyle kalmalı. **Ce n'est pas bon de changer sa religion.**[47] Tanrı korusun!"

"Burada kiliseye gidiyor musunuz?"

"Hayır, Amerika'da gitmiyorum. Uzun zaman oldu. **Mais je reste catholique**.[48] Din değiştirmek iyi bir şey değil.

Fontan, **"On dit que Schmidt est catholique,"**[49] dedi.

Madam Fontan, **"On dit, mais on ne sait jamais"**[50] dedi. "Schmidt'in de Katolik olduğunu sanmıyorum. Amerika'da pek fazla Katolik yok."

"Biz de Katoliğiz, dedim.

Madam Fontan, "Olabilir. Ama siz Fransa'da yaşıyorsunuz. **Je ne crois pas que Schmidt est catholique.**[51] O hiç Fransa'da yaşamış mı?" dedi.

Fontan, **"Les Polacks sont catholiques,"**[52] dedi.

---

45) Doğru. Çok fazla kilise var.
46) Amerika'da Katolik olmamak gerek.
47) Dinini değiştirmek iyi değil.
48) Ben Katolik kalacağım.
49) Schmidt'in Katolik olduğu söyleniyor.
50) Söyleniyor ama belli olmaz.
51) Schmidt'in Katolik olduğunu sanmıyorum.
52) Polonyalılar Katoliktir.

Madam Fontan, "Doğru. İlkin kiliseye gider, ardından da pazarları gün boyunca bıçakla dövüşüp birbirlerini öldürürler. Ama onlar, gerçek Katolik değil. Onlar Polonya Katoliği," dedi.

Fontan,"Tüm Katolikler aynıdır. Katolikler arasında bir fark yoktur, dedi.

Madam Fontan, "Ben Schmidt'in Katolik olduğuna inanmıyorum. Katolikse, bu çok komik. **Moi, je ne crois pas."**[53] dedi.

Ben de **"Il est catholique,"**[54] dedim.

Madam Fontan, "Schmidt Katolik ha! Hiç inanasım gelmiyor. Tanrım, **il est catholique."**[55] dedi.

Fontan, **"Marie va chercher de la bière, Monsieur a soif-moi aussi,"**[56] dedi.

Madam Fontan, öteki odadan, "Tamam!" dedi. O, aşağıya inerken merdivenlerin gıcırtısını işittik. André bir köşede kitabını okuyordu. Fontan'la ben de masada oturuyorduk. Fontan şişede çok azını bırakarak, bardaklarımızı birayla doldurdu.

"C'est un bon pays pour la chasse, J'aime beaucoup shooter les canards."[57]

"Mais il y a très bonne chasse aussi en France."[58]

Fontan da **"C'est vrai. Nous avons beaucoup de gibier là-bas,"**[59] dedi.

Madam Fontan, elinde bira şişeleriyle göründü: **'Il est catholique,"**[60] dedi. "Tanrım, **Schmidt est catholique!"**

---

53) Sanmıyorum.
54) Katoliktir.
55) Katolik.
56) Marie, git bira getir. Beyefendi susadı. Ben de.
57) Av için iyi bir ülke. Ben ördek avlamayı çok severim.
58) Ama Fransa'da da iyi avlanılır.
59) Doğru. Orada çok av hayvanı var.
60) Katolik.

Fontan, "Sizce başkan olur mu?" diye sordu.

"Hayır!"

Ertesi gün öğleden sonra, kentten çıkarak, arabayı bir süre tozlu yolda sürdükten sonra ara yola girerek Fontanlara gittim. Arabayı tahta perdenin yanına park ettim. Yine sıcak bir gündü. Madam Fontan arka kapıya çıktı. Badi badi yürüyüşü, beyaz saçı, temizliği ve pembe cildiyle Noel Baba'nın kadını gibiydi.

"Tanrım, selam!" dedi. "Tanrım, ne sıcak!" Bira almak için eve gitti. Arka bahçede oturup tahta perdeye, sıcağın altındaki ağacın yapraklarına ve uzaklardaki dağlara baktım. Bunların arasında boy boy kahverengi tepeler, üstelerinde de ağaçların arasından görülebilen karlı bir buzulla, ağaçların dorukları vardı. Kar, gerçekdışı bir bembeyazlıkla tertemiz görünüyordu. Madam Fontan, yanıma gelip şişeleri masanın üstüne koydu.

"Bakınca ne görüyorsunuz?"

"Karları."

"C'est jolie, la neige."[61]

"Siz de bir bardak bira için.

"İçeyim bari."

Yanımdaki iskemleye oturdu: "Schmidt, dedi, "eğer Başkan olursa yine birayla şarap yapabilir miyiz, dersiniz?"

"Elbette. Schmidt'e güvenin.

"Fontan'ı tutukladıklarında yedi yüz elli beş dolar ödedik zaten. İki kez polis, bir kez de devlet görevlileri tutukladı. Fontan'ın madenden, benim de çamaşırcılıktan kazandığımız bütün paralar gitti.

61) Kar güzeldir.

Hepsini ödedik. Fontan'ı hapishaneye attılar. **Il n'a jamais fait de mal à personne.**"[62]

"O iyi bir insan. Yazık olmuş."

"Çok fazla para da almıyoruz. Şarabın litresi bir dolar. Biranın şişesi on sent. Hiçbir zaman kötü bira satmayız. İyileşene dek bekleriz. Birçok yerde birayı yapar yapmaz satarak, herkesin başını ağrıtıyorlar. Sonunda ne oluyor böyle? Fontan'ı hapse tıkıp, yedi yüz elli beş dolarını alıyorlar "

"Çok acımasızca bir şey, dedim, "Fontan nerede?"

"Şarabın başında. Tam kıvamını bulmak için, şu anda başında durup bakması gerek. Gülümsedi. Artık parayı düşünmüyordu.

"Vous savez, il est crazy pour le vin.[63] Geçen gece eve, sizin içtiğiniz şarapla birlikte azıcık daha şarap getirdi. En yeni şarap bunlar. Daha hazır değildi. Yine de azıcık içti. Bugün de kahvesine koydu. **Dans son café vous savez! Il est** deli oluyor **pour le vin! Il est comme ça. Son pays est comme ça.**[64] Benim köyümde, kuzeyde şarap içmezler. Herkes bira içer. Yaşadığımız yerin yanında büyük bir bira fabrikası vardı. Küçük bir kızken şerbetçiotunun kokusunu sevmezdim. Arabalarda da tarlalarda da çok kötü kokardı. **Je n'aime pas les houblons.**[65] Tanrı biliyor ya, hiç mi hiç sevmezdim. Bira fabrikasının sahibi olan adam, kızkardeşimle birlikte bira fabrikasına gelip bira içmemizi, böylece bu kokuyu sevebileceğimizi söyledi. Bu doğru. Adamlarına söyleyip bize bira verdirtti. O zaman sevdik işte. Ama Fontan, **il est** deli oluyor **pour le**

---

62) Hiç kimseye bir kötülük yapmadı.
63) Biliyorsunuz, şaraba deli olur.
64) Anlıyorsunuz, kahvesine! O böyledir. Ülkesi de böyledir.
65) Arpayı sevmem.

vin. Bir gün bir tavşan vurmuştu. Bana tavşan için, şaraplı bir sos; şaraplı, tereyağlı, soğanlı, zengin bir sos yapmamı söyledi. Tanrım, dediği sosu yaptım. Yemeğin tümünü silip süpürdükten sonra bana **'La sauce est meilleure que le jack'**[66] demez mi. **Dans son pays c'est comme ça. Il y a beaucoup de gibier et de vin. Moi, j'aime les pommes de terre, le saucisson, et la bière. C'est bon, la bière. C'est tres bon pour la sante."**[67]

"İyidir" dedim. "O da şarap da iyidir.

"Siz de Fontan gibisiniz. Ama bugüne değin hiç görmediğim bir şeye tanık oldum. Sizin böyle bir şey görmüş olduğunuzu hiç sanmıyorum. Buraya Amerikalılar geldiler ve tutup biranın içine viski koydular

"Olamaz!" dedim.

"**Qui.** Tanrı inandırsın, doğru söylüyorum. **Et aussi une femme qui a vomis sur la table!"**[68]

"Comment?"[69]

"C'est vrai. Elle a vomis sur la table. Et après elle a vomis dans,[70] ses ayakkabı. Sonra bana, gelecek cumartesi yine buraya gelerek eğlenmek istediklerini söylediler. Ben de onlara kesinlikle hayır, dedim. Tanrım, hayır! Geldiklerinde de kapıyı kitledim.

"Sarhoş olunca kötüleşirler.

"Kışın çocuklar dansa gidecekleri zaman buraya arabalarla gelip, dışarıda beklerler. Fontan'a 'Hey,

---

66) Sosu tavşandan daha iyi.
67) Onun ülkesinde bu böyle. Çok av eti ve şarap var. Ben patatesi, sosisi ve birayı severim. Bira iyidir. Sağlık için çok iyidir.
68) Kadınlar masanın üstüne kustular.
69) Nasıl?
70) Sonra da ayakkabılarının üstüne.

Sam, bize bir şişe şarap sat!' diye seslenirler. Ya da bira alırlar. Sonra ceplerinden çıkardıkları bir şişe buğday viskisini biranın içine dökerek içerler. Tanrım, ilk kez böyle bir şey gördüm! Viskinin içinde bira! Hey Tanrım, işte bunu anlayamıyorum.

"Kendilerini hasta ediyor, böylece de sarhoş olduklarını sanıyorlar.

"Bir gün buraya, birkaç herif geldi. Bana çokça yemek hazırlamamı söylediler. Yanlarında kızlar vardı. Bir iki şişe de şarap içecekler, sonra da dansa gideceklerdi. Olur, dedim. Oturup onlara, çokça yemek hazırladım. Geldiklerinde de oldukça içkiliydiler. Onlar da şarabın içine viski koydular. Tanrı inandırsın ki, doğru. Fontan'a dedim ki, '**On va être malade!**'[71] '**Qui**' dedi. Sonra o aklı başında gibi görünen, o tatlı kızlar da hastalandılar. Hem de masanın başında! Fontan onları kollarından tutup, tuvalete götürmek istedi. Yapacaklarını orada yapabilirlerdi. Ama adamlar, hayır, dediler. Kızların masada oturmasında direttiler."

Fontan da yanımıza geldi. Yeniden geldiklerinde kapıyı kitledim: "Hayır!" dedim. "Yüz elli dolara bile olmaz. Aman Tanrım, olamaz!"

Fontan, "Böyle davranan insanlara Fransızcada ne derler biliyor musunuz?" dedi. Sıcaktan yorulmuş, daha da yaşlı bir görünüm kazanmıştı.

"Ne derler?"

Duraksayarak, **"Cochon"**[72] dedi. Böylesi ağır bir söz söylerken dikkatli olma gereğini duymuştu. **"Cochon** gibiydiler. **C'est un mot très fort."**[73] Özür diledi: **"Mais vomir sur la table..."**[74] üzüntüyle başını salladı.

---

71) Hastalanabilirler.
72) Domuz.
73) Bu çok ağır bir sözcük.
74) Ama masanın üstüne kusmak!

"Cochonlar," dedim. Gerçekten öyleymişler. **Cochonlar, Salaudlar."**[75]

Böylesi kırıcı sözcüklerle konuşmak, Fontan'a göre değildi. Başka şeylerden konuşulmasını çok seviyordu.

"Il y a des gens très gentils, très sensibles, qui viennent aussi"[76] dedi. "İstihkâm subayları gelir. Çok iyi, gerçekten de iyi adamlardır. Fransa'ya kim gelse, gelip burada şarap içmek ister. Şarabı çok severler."

Madam Fontan, "Burada bir adam var. Karısı onu hiçbir yere bırakmaz. Adam karısına yorgun olduğunu söyleyerek yatağa giriyor, kadın gezmeye gittiğinde de doğruca buraya geliyor. Kimi kez de pijamalarının üstüne bir palto çekmiş olarak geliyor. Maria, Tanrı aşkına, biraz bira ver, diyor. Pijamalarıyla oturup birasını içiyor. Ardından da hemen gidip karısı dönmeden önce yatağına giriyor," dedi.

Fontan, **"C'est un original. Mais vraiment gentil.**[77] İyi bir adamdır, dedi.

Madam Fontan, "Tanrı biliyor, gerçekten de öyledir. Karısı eve döndüğünde her zaman yataktadır," dedi.

"Yarın gitmem gerekiyor. Horoz avına gideceğim. Çayırtavuğunun av mevsimi açılıyor.

"Ya, öyle mi? Gitmeden buraya gelin. Gelirsiniz değil mi?

"Evet, gelirim.

Fontan, "O zaman şarap da hazır olur. Birlikte bir şişe içeriz, dedi.

Madam Fontan, "Üç şişe" dedi.

---

75) İtler, pisler.
76) Çok ince, duyarlı insanlar da gelir.
77) Sıradan biri. Ama çok incedir.

"Geri döneceğim, dedim.
Fontan, "Size güveniyoruz, dedi.
"İyi geceler."

Avdan, öğleden sonra erkenden döndük. Sabahın beşinde kalkmıştık. Bir gün önce de iyi avlanmıştık, ancak o sabah tek bir çayırtavuğuna bile rastlamamıştık. Açık arabayla gittiğimizden sıcağı da iyice yemiştik. Yolun yanı başındaki bir ağacın altında, güneşten korunarak yemek yemek için durduk. Güneş, çok yükseldiğinden gölge yer çok azdı. Sandviçle, krakerle doyduk. Ancak, yorgun ve susuzduk. Onun için, anayoldan kente dönerken oldukça sevinçliydik. Yolumuzun üstünde çayırköpeklerinin bulunduğu yerler vardı. Arabayı durdurarak, tabancayla çayırköpeklerine ateş ettik. İki tanesini vurduk; ama kurşunlar, ıskalayıp kayalardan geçip havaya toz bulutları kaldırınca, bu işten caydık. Çünkü kurşunların gittiği yerde, suyun başında ağaçlarla bir ev vardı. Serseri kurşunlar eve isabet ederse, başımız derde girebilirdi. O işi, orada bırakıp aşağıya indik. Kentin evleri tepenin altındaydı. Ovanın karşı yanından dağlar görünüyordu. Dağlar, bugün masmaviydi. Yüksek dağlardaki karlar da cam gibi parıldıyordu. Yaz bitmek üzereydi. Ama yeni kar, oldukça yüksek olan dağların üstünde henüz yerleşmemişti. Buradaki kar eskiydi. Dağların üstünde görünen de, erimiş karla parlayan eski buzlardı.

Hepimiz de soğuk bir şey içmek ve gölgede oturmak istiyorduk. Güneşten kavrulmuştuk. Dudaklarımız da güneş ve tozlardan çatlamıştı. Hep birlikte, ara yola saparak Fontanlara gittik. Arabayı park ederek içeri girdik. Konuk odası oldukça serindi. Madam Fontan'sa tek başınaydı.

"Yalnızca iki şişe bira var," dedi. "Hepsi gitti. Yenisi de daha içilecek gibi değil.

Ona, birkaç tane kuş verdim; "İyi!" dedi. "İyi. Çok sağ olun!" Kuşları soğuk bir yere koymak için çıktı. Biramızı bitirince ben de ayağa kalktım: "Gitmemiz gerek, dedim.

"Bu gece gelir misiniz? Fontan şarabı getirecek.

"Gitmeden geleceğiz.

"Gidiyor musunuz?"

"Evet. Sabah yola çıkmamız gerekiyor."

"Ah, bu çok kötü. Bu gece gelin ne olur, Fontan şarap getirecek. Siz gitmeden bir **féte**[78] yaparız.

"Gitmeden önce geleceğiz."

Ne yazık ki o gün, öğleden sonra telgraf çekmemiz, arabayı elden geçirmemiz gerekti. Tekerler taşların üstünde yırtılmıştı; onarılması gerekiyordu. Araba olmadan yürüyerek kente gidip, gitmeden önce yapılması gereken işleri yaptım. Yemek saati gelince, dışarıya çıkamayacak denli yorgundum. Ayrıca yabancı dil konuşmak gibi bir istek de duymuyorduk. Tek istediğimiz, erkenden, yatağa girebilmekti.

Bavula yerleştirilecek olan tüm yazlık giysileri hazırlarken açık pencereden gelen serin dağ havasını soluyarak, Fontanlara ayıp ettiğimizi düşündüm. Ama çok geçmeden uyumuştum. Ertesi gün, bütün sabah boyunca yazın kalıntılarını topladık. Yemek yedik. Saat ikide de yola çıkmaya hazırdık.

"Fontanlara gidip veda etmemiz gerek," dedim.

"Doğru!"

"Korkarım dün gece bizi çok beklediler."

"Gidebilirdik aslında.

---

78) Eğlence, kutlama.

"Keşke gitseydik!"

Otelin resepsiyonundaki adama, Larry'ye ve öteki dostlarımıza veda edip Fontanlara gitmek üzere yola çıktık. Mösyö de Madam da oradaydı. Bizi gördüklerinde çok sevindiler. Fontan yorgun ve yaşlı görünüyordu.

Madam Fontan, "Dün gece gelirsiniz sanmıştık, dedi. "Fontan üç şişe şarap getirmişti. Siz gelmeyince tümünü de tek başına içti."

"Bir dakikadan çok kalamayız. Yalnızca, hoşça kalın, demek için uğradık. Dün gece gelmeyi çok istemiştik. Niyetimiz de öyleydi. Ancak, av bizi çok yordu."

Fontan, "Git azıcık şarap getir," dedi.

"Hiç yok ki. Hepsini içtin."

Fontan canı sıkılmış gibi görünüyordu. "Gidip ben getireyim. Birkaç dakika sonra gelirim. Dün gece hepsini de bitirdim. Doğrusunu isterseniz sizin için getirmiştim."

Madam Fontan, "Çok yorgun olduğunuzu biliyordum. Kendi kendime 'Tanrım öylesine yorulmuşlardır ki, bize gelemezler,' dedim. Haydi git biraz şarap getir Fontan," dedi.

"Benim arabayla gidelim, dedim.

"Daha iyi. Böylece çabuk gideriz, dedi.

Arabayla yoldan aşağı inerek, bir mil ötedeki yola girdik.

Fontan, "Şarabı seveceksiniz. Çok iyi çıktı. Bu gece yemekte içersiniz, dedi.

Ahşap bir evin önünde durduk. Fontan kapıyı çaldı. Hiç ses veren olmadı. Evin arkasına dolandık. Arka kapı da kitliydi. Arka kapının çevresinde boş konserve kutuları vardı. Pencereden içeri baktık. İçeride de kimse yoktu. Mutfak pis ve dağınık görü-

nüyordu. Ama bütün kapılar, pencereler sımsıkı kapatılmıştı.

"Namussuz karı! Nereye gitti bu?" dedi Fontan. Çok sıkılmıştı.

"Ben bir anahtar bulurum. Siz burada kalın, diyerek yolun aşağısındaki öteki eve gidip kapıyı çaldı. Dışarı çıkan bir kadınla konuşmaya başladı. Döndüğünde elinde bir anahtar vardı. Bununla, ön kapıyı da arka kapıyı da açmaya çalıştıksa da kapılar, açılmıyordu.

Fontan, "Namussuz! Kim bilir nereye gitmiştir!" dedi.

Pencereden içeri bakınca şarabın depolandığı yeri görebiliyordum. Kapalı olan pencereye yaklaşınca, evin içindeki kokuyu duyabiliyordunuz. Tıpkı bir Kızılderili evi gibi, ekşi ekşi, ama tatlı bir kokuydu, bu. Fontan, birden bir kalas alıp arka kapının yanındaki toprağı kazmaya başladı.

"İçeri girebilirim. Namussuz karı, girebilirim işte!"

Komşu evin arka bahçesinde, eski bir Fordun ön tekerleriyle uğraşan bir adam vardı.

"Böyle yapmasanız daha iyi olur. Şu adam sizi görecek, bize bakıyor."

Fontan doğruldu: "Şu anahtarı yeniden deneyelim, dedi. Anahtarı yeniden denediysek de sonuç değişmedi. Ancak yarısına kadar giriyordu.

"İçeri giremeyiz, dedim. "Geri dönsek daha iyi olacak."

Fontan, "Kazsam olmaz mı?" dedi.

"Hayır, böyle bir şeyi göze almanızı istemiyorum.

"Yapacağım!"

"Hayır! O adam görebilir. Gelip karışabilirler."

Fontanlara gitmek üzere yola çıktık. Yol üstünde anahtarı bırakmak için durduk. Fontan hiçbir şey söylemiyor, yalnızca İngilizce sövüp sayıyordu. Çok bozulmuş, bir o kadar da sinirlenmişti. Eve geldik.

"Ah, o namussuz karı yok mu! Şarabı alamadık. Kendi elimle yaptığım şarabı, dedi.

Madam Fontan'ın yüzündeki tüm sevinç, yok oldu. Fontan başını ellerinin arasına alarak bir köşeye çöktü.

"Bizim gitmemiz gerekiyor. Şarap işi, o denli önemli değil. Biz gidince şerefimize içersiniz."

Madam Fontan, "O deli nereye gitmiş?" diye sordu.

"Bilmiyorum! Nereye gittiğini bilmiyorum. Şimdi şarapsız gitmeniz gerekiyor."

"Bu hiç de önemli değil."

Madam Fonton, "İyi olmadı, diyerek başını salladı.

"Gitmemiz gerek. Hoşça kalın. Size iyi şanslar dilerim. Birlikte geçirdiğimiz güzel saatler için sağ olun!"

Fontan başını salladı. Çok küçük düşmüştü. Madam Fontan da çok üzgün duruyordu.

"Ne olur artık şaraba üzülmeyin.

Madam Fontan, "Şarabını içmenizi çok istiyordu. Gelecek yıl yeniden gelebilir misiniz?" dedi.

"Hayır! Ama belki ondan sonraki yıl döneriz."

Fontan karısına, "Görüyor musun?" dedi.

"Hoşça kalın!" dedim. "Artık şarabı düşünmeyin. Bizden sonra, bizim yerimize içersiniz. Fontan başını salladı. Gülümsemedi de. Yıkılmıştı ve bunu da biliyordu.

Kendi kendine, "Namussuz karı!" dedi.

Madam Fontan onu biraz rahatlatabilmek için, "Dün gece üç şişe almıştı, dedi. Adam başını salladı.

"Hoşça kalın!" dedim.

Madam Fontan'ın gözleri yaşlıydı.

"Güle güle!" dedi kadın. Fontan adına çok üzülüyordu.

Yeniden "Hoşça kalın!" dedik. Biz de çok üzülmüştük. Onlar, kapının eşiğinde dururken arabaya binip motoru çalıştırmaya başladım. İkisi de eşikte, oldukça üzgün görünüyorlardı. Fontan'ın çok yaşlı, Madam Fontan'ın da çok üzgün bir görünüşü vardı. Kadın, bize elini sallarken Fontan, eve girdi. Yoldaki ilk dönemeçten saptık.

"Çok canları sıkıldı. Fontan'ın müthiş siniri bozuldu."

"Dün gece oraya gitmeliydik.

"Doğru! Gitmeliydik.

Kentten çıktıktan sonra, düzgün yola kavuşmuştuk. İki yanımızda tarlalar, sağımızda da dağlar vardı. Sanki İspanya'da gibiydik. Ama burası Wyoming'di.

"Umarım bundan sonra şans yüzlerine güler."

"Gülmeyecek!" dedim. "Schmidt de Başkan olmayacak.

Yolun çimento olan bölümü bitmişti. Bundan sonrası kumluktu. Onun için ovadan ayrılıp, iki yamaç arasından gitmeye başladık. Dönemeçli tepelerden yükselmeye başladık. Tepedeki toprağın rengi kırmızıydı. Çevrede öbek öbek gri renkte, adaçayları vardı. Yükseldikçe tepelerin ötesini, ovanın bitimindeki dağları görmeye başladık. Şimdi onlar, bizden oldukça uzaktaydılar. Kendimizi bir an İspanya'da gibi hissettik. Yol, yeniden kıvrım kıvrım yükselme-

ye başladı. Yolumuzun üstünde yabantavukları vardı. Kendilerine doğru geldiğimizi görünce, ilkin hızla, sonra da uzun uzun kanat çırpışlarıyla uçarak, aşağıdaki yamaca kondular.

"Nasıl da kocaman ve güzel yaratıklar! Avrupa'daki kekliklerden daha büyükler."

"Fontan, buranın **la chasse**[79] için iyi bir yer olduğunu söylüyor.

"Ya **chasse** bitince?"

"O zaman çoktan ölmüş olacaklar "

"Oğlan, ölmüş olmayacak ama.

"Orası hiç belli olmaz."

"Dün gece onlara gitmeliydik.

"Ah evet!" dedim. "Gitmeliydik!"

---

79) Avlanmak; av (Çev.).

KUMARBAZ, RAHİBE VE RADYO

Onları, gece yarısı getirdiler. Gece boyunca da koridorda herkes, Rus'un sesini dinledi.

Bay Frazer gece hemşiresine, "Neresinden vurulmuş?" diye sordu.

"Kalçasından vurulduğunu sanıyorum.

"Ya öteki?"

"Ahh, korkarım ölecek.

"O neresinden vurulmuş?"

"Karnından, iki yerden. Kurşunlardan yalnızca, birini buldular."

Rus da Meksikalı da pancar işçisiydi. Bütün gece açık olan lokantalardan birinde oturmuş kahve içerlerken, kapıdan içeri giren birisi, Meksikalıya ateş etmeye başlamış, Rus, hemen masanın altına saklanmıştı. Karnından yediği iki kurşundan başka, Meksikalıya yönelen kurşunlardan biri de Rus'a rastlamıştı. Gazetelerde böyle diyordu.

Meksikalı, polise, kendisini kimin vurduğunu bilmediğini söyledi. Ona göre, bu bir yanlışlık olmalıydı.

"Sekiz tane kurşun üstüne boşaltılıyor. İkisi de isabet ediyor. Sen de buna yanlışlık diyorsun öyle mi?"

Cayeteno Ruiz adlı Meksikalı **"Si, senor"** diy yanıtladı.

Çevirmene, "Bana ateş etmesi büyük bir yanlışlık, dedi.

Yatağın öte yanından çevirmene bakan komiser yardımcısı, "Ne diyor?" dedi.

"Kaza olduğunu söylüyor.

Sivil polis, "Ona öleceğini, bu nedenle gerçeği söylemesi gerektiğini söyleyin," dedi.

Cayetano, "**Na!**" dedi. "Ama ona, kendimi çok kötü hissettiğimi, çok konuşmak istemediğimi söyleyin.

Çevirmen, "Gerçeği söylüyorum diyor." Ardından polise dönerek daha alçak bir sesle, "Kendisini kimin vurduğunu bilmiyor. Arkası dönükken vurulmuş, dedi.

Sivil polis, "Evet, bunu anlıyorum. Ama neden kurşunların tümü de önden girdi?"

Çevirmen, "Belki de dönüyordu, dedi.

Sivil polis balmumu sarılığına bürünmüş suratın üstünde, kartal gibi, canlı duran gözlere bakıp parmağını Cayetano'nun burnuna doğru sallayarak, "Dinle! Seni kimin vurduğu umurumda değil. Ama bu işi, temizlemek istiyorum. Seni vuran adamın cezalanmasını istemiyor musun?" dedi. Çevirmene dönerek, "Bunları ona çevirin!" dedi.

"Seni kimin vurduğunu söylemeni istiyor."

Cayetano, **"Mandarlo al carajo,"** derken çok bitkin görünüyordu.

Çevirmen, "Vuranı hiç görmediğini söylüyor. Size söylüyorum, onu arkadan vurdular," dedi.

"Ona, Rus'u kimin vurduğunu sorun.

Cayetano, "Zavallı Rus!" dedi. "Başını ellerinin arasına saklamış yerde yatıyordu. Onu vurduklarında çığlıklar atmaya başladı. O zamandan bu yana da çığlık atıp duruyor. Zavallı Rus!"

"Tanımadığı birinin vurduğunu söylüyor. Belki de onu vuran Rus'u da vurmuştur.

Polis, "Dinle!" dedi. "Burası Chicago değil. Sen

de bir gangster değilsin. Filmlerdeki adamlar gibi, davranman gerekmez. Seni kimin vurduğunu söylemen gerek. Herkes kendini vuranı bildirir. Doğrusu da budur. Ya sen onun kim olduğunu söylemediğin için bir başkasını daha vurursa? Ya bir kadını, ya da bir çocuğu öldürürse? Yaptığının yanına kalmasına izin veremezsin. Bunu ona söyleyin, dedi ve Bay Frazer'a dönerek, "Şu lanet çevirmene de hiç güvenmiyorum.

Çevirmen, "Ben güvenilir bir insanım, dedi. Cayetano, Bay Frazer'a baktı.

Bay Frazer, "Dinle Amigo!" dedi. "Polis Chicago'da değil, Montana Hailey'de olduğumuzu söylüyor. Sen bir haydut değilsin. Burada da film çevirmiyoruz."

Cayetano yumuşak bir sesle, "Ona inanıyorum. Ya **lo creo,** dedi.

"Diyor ki, insan, kesinlikle bir saldırganın kim olduğunu söylemelidir. Burada herkes, bunu yapar diyor. Ya senden sonra bu adam, bir kadını ya da çocuğu öldürürse, o zaman ne olacak diyor."

Cayetano, "Ben evli değilim, dedi.

"Herhangi bir kadınla, çocuktan söz ediyor.

Cayetano, "Adam deli değil, dedi.

Bay Frazer, "Onu ihbar etmen gerektiğini söylüyor, diye sözünü bağladı.

Cayetano, "Sağ ol!" dedi. "Sen çok iyi bir çevirmensin. Ben de İngilizce konuşabilirim. Ama İngilizcem çok kötüdür. Her şeyi anlıyorum. Bacağın nasıl kırıldı?" diye sordu.

"Attan düştüm.

"Ne şanssızlık! Çok üzüldüm. Çok acıyor mu?"

"Artık değil. Önceleri acıyordu.

Cayetano, "Dinle amigo!" diye söze başladı: "Çok güçsüzüm. Beni bağışla. Çok canım yanıyor; bu kadar acı yeter. Büyük bir olasılıkla da öleceğim.

Ne olur, bu polisi buradan çıkar. Çünkü çok yorgunum." Bir yana devrilir gibi oldu, sonra toparlandı.

"Söylediklerinizi ona olduğu gibi ilettim. Size, kendisini kimin vurduğunu gerçekten bilmediğini; çok güçsüz olduğunu; onu daha sonra sorguya çekmenizi söylememi istedi.

"Oysa büyük bir olasılıkla az sonra ölmüş olacak.

"Sanırım.

"İşte onun için onu, şimdi sorgulamak istiyorum.

Çevirmen, "Birisi onu arkadan vurdu. Size söylemiştim, dedi.

Sivil polis, "Bırak, Tanrı aşkına, bırak!" dedi. Not defterini cebine koydu.

Dışarı çıktıklarında polis, çevirmenle birlikte Bay Frazer'ın tekerlekli koltuğunun yanında durdu.

"Siz de onun, arkadan vurulduğunu mu, düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Frazer, "Evet. Birisi onu arkadan vurmuş. Size ne oluyor?"

Sivil polis, "Bozulmayın hemen. Keşke onun dilini konuşabilseydim, dedi.

"Neden öğrenmiyorsunuz öyleyse?"

"Aksilenmeniz gerekmez. Bu çok eğlenceli bir iş değil. Eğer İspanyolca konuşabilseydim, işler şimdi çok daha başka olurdu.

Çevirmen, "İspanyolca konuşmanız gerekmez. Ben çok güvenilir bir çevirmenim," dedi.

Sivil polis, "Ah Tanrım!" dedi. "Eh, bana eyvallah. Yakında gelip, sizi görürüm.

"Sağ olun! Ben hep buradayım.

"Sanırım şimdi daha iyisinizdir. Başınıza gelen büyük bir şanssızlıktı. Büyük bir şanssızlık!"

"Kemikleri sardıklarından bu yana iyileşiyor.

"Evet ama uzun sürebilir. Hem de çok uzun.

"Dikkatli olun kimse sizi arkadan vurmasın.

"Doğru! Doğru! Kızgın olmadığınıza sevindim.

Bay Frazer "Eyvallah!" dedi.

Bay Frazer, Cayetano'yu uzun bir süre görmedi. Ama her sabah Hemşire Cecilia, ona bilgi getirdi. Hemşirenin söylediğine göre adam, hiç yakınmıyordu ve durumu da artık çok kötüydü, karın zarında iltihap vardı. Onun fazla yaşamayacağını sanıyorlardı. Hemşire, zavallı Cayetano, diyordu. Nasıl da güzel bir yüzü, güzel elleri vardı. Hiç de yakınmıyordu. Yarasından çıkan koku dayanılır gibi değildi. Bir parmağıyla burnunu gösterip başını sallayarak, gülümsüyordu. Koku, onu çok üzüyordu. O da çok iyi bir hastaydı. Hep gülümsüyordu. Peder'e gidip itirafta bulunmamıştı; ama dua edeceğine söz vermişti. Buraya geldiğinden beri de bir tek Meksikalı bile, onu, ziyaret etmemişti. Rus, hafta sonunda çıkıyordu. Hemşire Cecilia, bu Rus'a karşı hiçbir yakınlık duymuyorum, dedi. Zavallı adamcağız, o da çekmişti. Yağlı, pis bir kurşundu; yara mikropluydu, ama öylesine çok bağırıyordu ki! Sonra ben hep daha kötü durumdakilere karşı bir yakınlık duyarım diyordu. O Cayetano, çok kötü durumda. Ah, gerçekten de çok kötü durumda, tümüyle kötü! Öylesine soylu, ince bir görünüşü vardı ki! Sanki ömründe elleriyle hiçbir iş yapmamış. O, pancar işçisi değil. Olmadığını biliyorum. Elleri çok düzgün. Üstünde tek bir nasır bile yok. Onun kötü biri olduğunu biliyorum. Bir kötülüğü var, ama ne? Şimdi aşağıya inip onun için dua edeceğim. Zavallı Cayetano! Korkunç durumda olmasına karşın ağzını bile açmıyor. Onu neden vurdular sanki? Ah, zavallı Cayetano! Şimdi aşağıya inip onun için dua edeceğim, diyordu.

Hemşire aşağıya inip onun için dua etti.

O hastanede radyo, akşam olana dek çok iyi

çalışmazdı. Söylediklerine göre, yerde çok fazla maden cevheri vardı. Ya da dağlar sorun yaratıyordu. Her neyse, hava kararana dek radyo çalışmıyordu işte. Ama geceleri çok iyi çalışırdı. Bir istasyonun yayını bittiğinde, yenisini bulabilirdiniz. En son bulabildiğiniz istasyon Washington, Seattle'dı. Saat farkından ötürü onlar sabahın dördünde yayını bıraktıklarında hastanede sabahın beşi oluyordu. Böylece sabah altıda da Minneapolis'in sabah cümbüşünü dinliyordunuz. Bu da saat farkından ileri geliyordu. Bay Frazer da sabah cümbüşçülerinin gün ışımadan stüdyoya gelirken çalgılarını bir tramvaya yükleyişlerini kafasında canlandırmaktan çok hoşlanırdı. Belki de bu doğru değildi; çalgıları stüdyodaydı. Ama o, onları çalgılarıyla birlikte canlandırmaya çalışırdı. Minneapolis'e hiç gitmemişti. Belki orayı hiç göremeyeceğini de biliyordu. Ama oranın, sabahın ilk saatlerinde nasıl bir yer olduğunu düşünebiliyordu.

Hastanenin penceresinden baktığınızda, kırları, karların arasından fışkıran yabani kadifeçiçeklerini ve çıplak tepeyi görürdünüz. Bir sabah doktor, Bay Frazer'a karların içindeki sülünü göstermek için yatağı, pencereye doğru çekti. Bu sırada okuma lambası yatağın demir köşesinden Bay Frazer'ın başına çarptı. Bu şimdi size, çok gülünç gelmeyebilir Ama o anda, çok komik oldu. Herkes, pencereden dışarı bakıyordu. Çok iyi bir insan olan doktor, yatağı pencereye doğru çekerek, sülünleri gösteriyordu ki, tam bu sırada lambanın başı, Bay Frazer'ın başına çarpmaz mı? Tıpkı güldürülerde olduğu gibi. Bu, insanların hastanede bulunmasının nedenini bir an için yalanlayıcı bir şey gibiydi. Herkes bunu, çok komik bularak Bay Frazer'ın doktora, bir şakası gibi düşündü. Hastanede her şey gerçek yaşamdan çok daha sadedir Şakalar da öyledir

Yatak, pencereye doğru çevrilmiş olsa, üstü biraz dumanlı olan kenti siz de görürdünüz. Üstlerinde hâlâ kış karları olan Dawson Dağları da koskocaman dağlar gibi görünürdü. Tekerlekli koltuk çok işe yaramadığından, yalnızca bu ikisi görünüyordu. Hastanedeyseniz yine en iyisi, yatakta kalmaktır; çünkü bu iki görüntüyü de ısısını denetleyebileceğiniz rahat bir odadan, rahatça izleyebilirsiniz. Bu, bir başkasını bekleyen sıcak, boş bir odadan ya da o anda boş bırakılmış, şöyle bir girip çıktığınız odalardan birkaç dakika kaçamak manzara seyretmekten çok daha iyidir. Ne olursa olsun, bir görüntüyü iyice izleyecek kadar kaldığınızda, bu izlediğiniz sizin için büyük bir değer kazanır. Sizin için o, o denli önemli olur ki, kimi zaman bakış açınızı bile değiştirmek istemezsiniz. Bunun gibi, radyoda da hoşlandığınız, beğendiğiniz şeyler vardır. Bunların yerine konan yenilerinden, hiç hoşnut kalmazsınız. O kış en güzel ezgiler 'Güzel bir şeyler söyle', 'Şarkı söyleyen kız' ve 'Küçük beyaz yalanlar'dı. Bay Frazer, bunlar dışında hiçbir ezginin insanı doyurmadığını düşünüyordu. 'Ortak Betty' de fena sayılmazdı. Müziği de güzeldi. Ama Bay Frazer'a çağrıştırdığı sözler öylesine açık saçıktı ki, bunu paylaşacak hiç kimse olmadığı için zamanla bir yana bıraktı.

Saat dokuzlarda röntgen makinesini kullanmaya başlarlardı. Bu sırada bir tek Hailey'i alan radyo da artık işe yaramazdı. Hailey'deki birçok kişi, sabah radyosunun sesini bozan röntgen makinelerinin kullanılmasına karşı çıkıyordu. Hastenenin bunları, insanların radyo dinlemediği bir saatte kullanması düşünülmekle birlikte bu konuda hiçbir şey yapılmadı.

Radyonun kapatılması gerektiği sırada, Hemşire Cecilia içeri girdi.

Bay Frazer, "Cayetano nasıl, Hemşire Cecilia?" diye sordu.

"Ah, çok kötü.

"Aklı başında değil mi?"

"Başında. Ama korkarım ölecek.

"Siz nasılsınız?"

"Onun için, çok kaygılanıyorum. Biliyor musunuz, tek bir kişi bile görmeye gelmedi. Köpek gibi tek başına ölecek. Bu Meksikalılar, çok korkunç insanlar."

"Öğleden sonra yanıma gelip maçı dinlemek ister miydiniz?"

"Hayır, hayır!" dedi. "Çok heyecanlanırım. Şimdi kiliseye gidip dua edeceğim.

Bay Frazer, "Çok iyi işiteceğimizi sanıyorum, dedi. "Maç sahilde yapılıyor. Saat farkından ötürü de iyi işitebileceğimiz bir saatte dinleyebileceğiz.

"Ah, hayır, yapamam. Dünya Kupası beni neredeyse bitirdi diyebilirim. Sporcular topun önüne geldiklerinde 'Ah Tanrım, gözlerine güç ver. Tanrım, doğru vursunlar! Ah Tanrım kimseye bir şey olmasın!' diye dua ede ede öldüm bittim. Biliyorsunuz, üçüncü oyunda depara kalktıklarında artık dayanamıyorum. 'Ah Tanrım, buradan çıkarsın. Ah Tanrım, ağın üstünden geçirsin!' diye bağırıyordum. Sonra biliyorsunuz, sıra Kardinallerin atışına geldiğinde işler daha da kötüleşiyor. 'Ah Tanrım, görmesin! Ah Tanrım, gözüne bile çarpmasın! Ah Tanrım, iyi savursun! Bu maç daha da berbat Notre Dame maçı bu, Our Lady için. Yoo, ben kiliseye gidiyorum. Our Lady için. Our Lady için oynuyorlar. Bir gün Our Lady için sizin de bir şeyler yazmanızı isterdim. Yapabilirsiniz. Yapabileceğinizi biliyorsunuz Bay Frazer."

"Bu konuda bir şey bilmiyorum ki yazayım. Ona ilişkin pek çok şey yazıldı. Benim yazdığımı beğenmezsiniz. Onun da beğeneceğini sanmam.

"Bir gün yazacaksınız. Biliyorum. Our Lady için bir gün yazmalısınız.

"Siz, en iyisi gelip maçı dinleyin.

"Dayanamam inanın. Gidip kilisede elimden geldiğince dua edeyim en iyisi bu.

O akşamüstü, maç başladıktan beş dakika sonra, bir stajyer doktor odaya gelip "Hemşire Cecilia oyunun nasıl gittiğini öğrenmek istiyor," dedi.

"Ona şimdiden gol atıldığını söyleyin.

Az sonra stajyer yeniden odaya geldi.

Bay Frazer, "Karşı tarafı yerle bir ettiklerini söyleyin, dedi.

Bir süre sonra zile basarak nöbetçi hemşireyi çağırdı: "Lütfen, Hemşire Cecilia'ya söyler misiniz, Notre Dame, karşı tarafı daha ilk çeyrekte on dört sıfır yendi. Bu da yeter. Kiliseye gidip söyleyin de artık dua etmesin," dedi.

Birkaç dakika sonra Hemşire Cecilia odaya geldi. Çok heyecanlıydı. "On dört sıfır ne demek? Bu oyunu hiç anlamıyorum. Bu basketbolda iyi bir sayıdır. Ama futbolu hiç bilmiyorum. Belki futbolda bunun hiçbir anlamı yoktur. Bu oyun bitene kadar kiliseye gidip dua edeceğim.

Frazer, "Onları alaşağı ettiler. Kuşkunuz olmasın. Kalın ve benimle birlikte dinleyin, dedi.

"Hayır! Hayır! Hayır! Hayır! Hayır! Kiliseye gidip dua edeceğim.

Bay Frazer Notre Dame takımı her sayı atışta aşağıya haber saldı. Sonuçta, hava artık karardığında sonucu bildirdi.

"Hemşire Cecilia nasıl?"

"Kiliseden çıkmıyor.

Sabahleyin Hemşire Cecilia geldi. Çok mutlu ve kendine güveni artmış gibi görünüyordu.

"Our Lady'yi yenemeyeceklerini biliyordum. Yapamazlardı. Bu arada Cayetano da gittikçe iyileşi-

yor. Çok daha iyi. Konukları da var. Şu anda görecek durumda değil, ama onların geldiğini öğrenmek ona iyi gelecektir. Böylece kendi insanlarının onu unutmadığını görecek. Polis Karakoluna gidip, O'brien'ı gördüm. Ona, zavallı Cayetano'yu görmek üzere birkaç Meksikalı yollaması gerektiğini söyledim. Onları bu öğleden sonra yollayacak. O zavallı da kendini daha iyi hissedecek. Kimsenin onu görmeye gelmemesi, çok acımasızca bir şey.

O gün beşte, odaya üç Meksikalı geldi.

Dudakları çok kalın, oldukça şişman ve gelenlerin en irisi olan adam, "İzin verir misiniz?" diye sordu.

Bay Frazer, "Neden olmasın?" dedi. "Oturun beyler. Bir şey alır mıydınız?"

İri olanı, "Çok sağ olun!" dedi.

İnce olanı, "Sağ olun, hayır!" dedi. "Başıma vuruyor. Başına vurdu.

Hastabakıcı bardak getirdi. Frazer, "Lütfen şişeyi onlara verin!" dedi. "Red Lodge'dan, diye açıkladı.

İri olanı, "Red Lodge'dan olanı en iyisidir. Big Timber'den çok daha iyi," dedi.

En ufak tefekleri, "Elbette. Çok da pahalı bu, dedi.

İçki içmeyen, "Radyoda kaç kanal var?" diye sordu.

"Yedi.

"Çok güzel!" dedi. "Fiyatı nedir?"

Bay Frazer, "Bilmiyorum. Kiralık, dedi.

"Siz beyler, Cayetano'nun dostları mısınız?"

İri olanı "Hayır!" dedi. "Biz, onu yaralayanın dostlarıyız."

En küçükleri, "Bizi buraya polis yolladı, dedi.

İri olanı, içki içmeyeni göstererek, "Onunla benim küçük bir yerimiz var," dedi. Ardından, küçük

esmer olanı gösterip, "Onun da küçük bir yeri var. dedi. "Polis ziyarete gelmemiz gerektiğini söyledi, biz de geldik.

"Geldiğinize ben de çok sevindim.

İri olanı, "Aynen!" dedi.

"Bir küçük bardak daha?"

İri olanı, "Neden olmasın?" dedi.

En küçükleri, "İzninizle, dedi.

İnce olanı, "Ben istemem. Başıma vuruyor, dedi.

En küçükleri, "Çok güzel!" dedi.

Bay Frazer, ince olanına, "Bir tane denemez misiniz? Azıcık kafanıza vuruversin, dedi.

İnce olanı, "Ardından çok başım ağrıyor," diye yanıtladı.

Frazer, "Cayetano'yu görmek üzere arkadaşlarını yollayamaz mısınız?" diye sordu.

"Onun dostu yoktur."

"Herkesin dostu vardır."

"Ama onun yok.

"Ne yapıyor?"

"Kâğıt oynuyor?"

"İyi oyuncu mu?"

"Evet!"

En küçükleri, "Benden yüz seksen dolar aldı. Şimdi ortadan yüz seksen dolar gibi bir para yok oldu, dedi.

İnce olanı, "Benden iki yüz on bir dolar kazandı. Bu sayıya dikkat edin, dedi.

Bay Frazer, "Çok varlıklı olmalı, dedi.

Küçük Meksikalı, "Bizden daha da yoksul, dedi. "Sırtındaki gömleğinden başka bir şeysi yok.

Bay Frazer, "O gömlek de artık işe yaramaz. Çünkü delik deşik oldu, dedi.

"Ne yazık ki öyle."

"Onu yaralayan da oyuncu muydu?"

"Hayır, bir pancar işçisiydi. Kentten ayrıldı.

En küçükleri, "İyi dinleyin, dedi. "Bu kentteki gelmiş geçmiş en iyi gitaristti. Hem de en iyisinden.

"Çok yazık.

İri olanı, "Doğru. Gitara öyle bir dokundurdu ki!" dedi.

"Artık iyi gitarist kalmadı mı?"

"Gölgeleri bile kalmadı.

İnce adam, "Şimdi yalnızca iyi kötü akerdeon çalabilen biri var," dedi.

İri olanı, "Çeşitli sazları çalabilen tek tük adam kaldı. Siz, müziği sever misiniz?" dedi.

"Nasıl sevmem?"

"Bir gece çalgılarımızla birlikte gelelim öyleyse. Acaba hemşire izin verir mi? Çok anlayışlı birine benziyor."

"Cayetano dinleyecek duruma geldiğinde, izin vereceğinden kuşkum yok.

İnce olanı, "Kadın azıcık çatlak mı?" diye sordu.

"Kim?"

"O hemşire.

Bay Frazer, "Hayır! Çok zeki, anlayışlı ve bulunmaz bir kadındır," dedi.

İnce olanı, "Rahiplere, keşişlere ve hemşirelere hiç güvenmem," dedi.

Küçük olanı, "Çocukken başından tatsız şeyler geçmiş de, dedi.

İnce olanı şişinerek, "Eskiden rahip yardımcısıydım. Şimdi hiçbir şeye inanmıyorum. Kilise ayinlerine bile gitmem, dedi.

"Neden? Başınıza mı vuruyor?"

"Hayır! Kafama vuran alkol. Din yoksulların afyonudur."

Frazer, "Ben yoksulların afyonu mariyuanadır sanıyordum, dedi.

İri olanı, "Hiç afyon içtiniz mi?" diye sordu.

"Hayır!"

"Ben de, dedi. "Çok kötü bir şey olmalı. Başlayan bırakamıyor. Kötü bir şey."

İnce olanı, "Din gibi!" dedi.

En küçük Meksikalı, "Bu dine çok karşıdır, dedi.

Bay Frazer incelikle, "Bir şeylere karşı olmak da şarttır," dedi.

"Bilmediklerinden de olsa bir şeye inancı olanlara saygım var," dedi ince olanı.

Bay Frazer, "Bu iyi bir şey," dedi.

İri olanı Meksikalı, "Ne isterdiniz? Neye gereksiniminiz varsa söyleyin, getirelim," dedi.

"İyisi varsa, bira isterdim.

"Size bira getireceğiz."

"Gitmeden birer içki daha alsanız?"

"Çok iyi!"

"Sizi soyuyoruz."

"Ben alamam. Başıma vuruyor. İçince başım ağrıyor, midem bulanıyor."

"Güle güle beyler."

"Hoşça kalın ve sağ olun.

Adamlar gittikten sonra, yemek yendi. Ardından da radyo, ancak duyulacak kadar açıldı. İstasyonlar şu sırayla dinlendi: Denver, Salt Lake City, Los Angeles ve Seattle. Bay Frazer radyo dinleyerek Denver'i gözünde canlandıramadı. Denver'i **Denver Post**'da görüyor, görüntüyü **Rocky Mountain News**'dan tamamlıyordu. İşittiklerinden, Salt Lake City ya da Los Angeles'i de canlandıramıyordu. Salt Lake City'ye ilişkin olarak kafasında beliren imge yalnızca temiz, ama tekdüze bir yer olduğu, Los Angeles'i görmesini gerektirecek pek çok büyük otelde, pek çok balo salonu bulunduğuydu.

Balo salonlarını bir türlü canlandıramıyordu. Ama Seattle'i çok iyi tanıyordu artık. Gece bir firmanın taksileriyle (her taksinin de kendi radyosu vardı), Kanada tarafındaki yol üstünde bulunan bir gece kulübüne doğru gidip, telefonla istenen müzik seçmelerini dinlemek üzere bir dizi partiye katılıyordu. Her gece, saat ikiden sonra birçok insanın seçtiği parçaları dinleyerek, Seattle'de yaşıyordu. Bu da cümbüşçülerin her sabah stüdyoya gitmek için, yataklarından kalktığı Minneapolis kadar gerçekti. Bay Frazer, radyodan dinleyerek, Washington'daki Seattle'e çok ısınmaya başlamıştı.

Meksikalılar, yeniden gelip bira getirdiler, ama getirdikleri bira hiç iyi değildi. Bay Frazer, onları gördüğünde içinden konuşmak gelmedi. Gittikleri zaman da bir daha gelmeyeceklerini anladı... Sinirleri azıcık bozulmaya başlamıştı. Bu durumdayken de hiç kimseyi görmek istemezdi. Bu beş haftanın sonunda, sinirleri ona oyun oynamaya başladı. Bu denli uzun süre dayanmak hoşuna gitmekle birlikte, yanıtını bildiği bir deneye girmek canını sıkıyordu. Bay Frazer, bütün bunları daha önceleri de yaşamıştı. Onun için yeni olan tek şey, radyonun varlığıydı. Geceler boyu radyoyu, ancak duyabileceği bir perdeden açık tutuyordu. Hiçbir şey düşünmeden, bunu, dinlemeye alışmıştı.

O sabah, saat onda Hemşire Cecilia, odaya gelip postayı getirdi. Çok alımlı bir kadındı. Bay Frazer, onun, yürüyüşünü ve konuşmasını beğeniyor; ona bakmaktan hoşlanıyordu. Ama, bir başka dünyadan gelen mektuplar farklıydı. Yine de bunların arasında ilgi çeken bir şey yoktu.

Hemşire, "Oldukça iyileşmiş görünüyorsunuz," dedi. "Yakında bizden ayrılacaksınız."

Bay Frazer, "Evet!" dedi. "Bu sabah pek keyifli görünüyorsunuz."

"Ah, evet! Bu sabah kendimi azize gibi görüyorum.

Bay Frazer, buna, azıcık bozuldu.

Hemşire Cecilia, "Evet! Benim olmak istediğim tek şey de bu. Bir azize. Daha küçük bir kızken bile, azize olmak isterdim. O zamanlarda, dünyaya sırt çevirip bir manastıra kapanırsam azize olacağımı sanırdım. Olmak istediğim, gerekli gördüğüm tek şey buydu. Azize olmayı umuyordum. Bundan da hiç kuşkum yoktu. Yalnızca bir an için, öyle olduğumu sandım. Öylesine mutlu oldum ki! Azize olmak bana, çok kolay ve basit gibi geliverdi. Sabah uyanınca, artık, azize olduğumu sandım. Ama değildim. Hiç olmadım. Ama olmak isterdim. Yalnızca azize olmak. Bu sabah da bir azize oluyormuşum gibi geldi, bana. Umarım bir gün olurum, dedi.

"Olacaksınız. Herkes dilediğine ulaşır. Bana, hep böyle diyorlar."

"Şu anda bilemiyorum. Küçük bir kızken bu, çok kolaymış gibi geliyordu. Azize olacağımdan hiç kuşkum yoktu. Birdenbire azize olunamayacağını görünce, bunun azıcık zaman alacağını düşündüm. Şimdi ise bu, bana olanaksız görünüyor.

"Ama olasılık, çok büyük."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz? Doğrusu umutlanmak da istemiyorum. Ne olur, umutlandırmayın beni. Ben azize olmak istiyorum. Azize!"

"Kuşkusuz olacaksınız, dedi Bay Frazer.

"Hayır, hiç sanmıyorum. Ah, ama keşke olabilsem! Mutluluğum eksiksiz olurdu!"

"Sizinle bire üç bahse girerim ki olacaksınız.

"Hayır, hayır! Umutlandırmayın beni. Ah, ah keşke bir azize olsam! Ah keşke bir azize olabilsem!"

"Dostumuz Cayetano nasıl?"

"İyileşiyor. Ama paralize oldu. Kurşunlardan bi-

ri, kalçasına giden büyük damara geldiği için, o ba cağı tutmuyor. Ancak kımıldayacak denli iyileştiğinden, bunu anladılar."

"Belki siniri düzelir.

"Düzelmesi için dua ediyorum. Gidip onu görmelisiniz."

"Canım kimseyi görmek istemiyor."

"Onu görmek istersiniz, kuşkum yok. Onu tekerlekli koltukla buraya getirebilirler."

"Dediğiniz gibi olsun.

Hastayı, onun odasına getirdiler. Oldukça zayıflamış olan adamın teni şeffaflaşmış, siyah saçları uzamıştı, ancak gözlerinin içi gülüyordu. Gülümsediğinde de çirkin dişleri görünüyordu.

"Hola, amigo! Que tal?"

Bay Frazer, "Gördüğünüz gibi. Ya siz?" dedi.

"Canlıyım. Tek bacağımsa tutmuyor.

Bay Frazer, "Bu çok kötü!" dedi. "Ama belki sinir düzelip, eski durumuna gelebilir."

"Bana da öyle diyorlar."

"Acınız var mı?"

"Şu anda yok. Bir süre karnım korkunç ağrıyordu. Bu acı, beni öldürecek gibiydi."

Hemşire Cecilia, sevinçle onlara bakıyordu.

Bay Frazer, "Bana hiç sesinizin çıkmadığını söylüyorlar," dedi.

Meksikalı, bu söylenene karşı çıkarcasına, "Koğuş öylesine kalabalıktı ki!" dedi. "Sizin yaranız ne durumda?"

"Yeterince kötü. Ama sizinki kadar olmadığı açık. Hemşire dışarı çıkınca, bir ya da iki saat ağlıyorum. Bu beni rahatlatıyor. Şu anda sinirlerim çok bozuk.

"Radyonuz var. Eğer benim de özel bir odam ve radyom olsaydı, bütün gece ağlar, haykırırdım.

"Bundan kuşkuluyum.

"Evet, Bayım. Çok sağlıklı bir şeydir. Ama, o kadar çok insanın içinde bunu yapamazsınız."

Bay Frazer, "Hiç olmazsa ellerinize bir şey olmadı. Bana, ellerinizle para kazandığınızı söylediler," dedi.

Adam alnına vurarak, "Ve kafamla, dedi. "Ama kafam ellerim kadar işe yaramıyor."

"Buraya üç Meksikalı gelmişti.

"Beni görmeleri için onları polis yollamış."

"Bira da getirdiler.

"Kötü biradır, hiç kuşkum yok.

"Doğru."

"Bir gece polis, onları buraya yollayınca, gelip bana seranat yaptılar." Kahkahalar atarak karnına vurdu. "Daha gülemiyorum. Müzisyen olarak çok kötüler."

"Ya sizi vuran?"

"O da başka bir budala. Kâğıt oyununda ondan otuz sekiz dolar aldım. Bu kadar para için adam öldürülmez."

"Sizi tanıyan o üç kişi çok para kazandığınızı söyledi.

"Kuşlardan daha da yoksulum.

"Bu nasıl oluyor?"

"Ben zavallı bir idealistim. Hayallerin kurbanıyım. İlkin güldü, sonra da gülümseyerek karnına vurdu. "Ben meslekten kumarbazım, kumarı severim; ama gerçek kumarı. Küçük kumar hileli iştir. Gerçek kumar için şans gerek. Bende şans yok."

"Hiç mi?"

"Hiç! Zerre kadar şansım yoktur. Şimdi, şu beni vuran insan müsveddesine bakın. Adam silah kullanmayı biliyor mu? Yoo. İlk atışı havaya gidiyor. İkincisi zavallı bir Rus'a isabet ediyor. Şimdi bu bir şanstır denebilir belki. Sonra ne oluyor? Beni iki kez göbeğimden vuruyor. Adam şanslı. Ben değilim.

Adam özengisinden tutulan bir atı vuramayacak kadar beceriksiz. Hepsi şanstan."

"Ben ilkin sizi, ardından da Rus'u vurdu sanmıştım.

"Hayır, ilkin Rus'u, ardından da beni vurdu. Gazeteler yanılmışlar.

"Neden siz de ona ateş etmediniz?"

"Ben hiçbir zaman tabanca taşımam. Bu şansla, tabanca taşısam on kez asılırdım. Ben bir kâğıt oyuncusuyum. Hepsi bu!"

Bir an durup yeniden konuşmaya başladı: "Azıcık para yapınca kumar oynarım. Oynayınca da yenik düşerim. Zarda üç bin dolar para sürdüm. Altı bin dolar yitirdim. Hem de çok iyi zarlarla. Bu çok sık olmuştur."

"Neden bu işi sürdürüyorsunuz öyleyse?"

"Yeterince yaşarsam şansım dönecektir. On beş yıldır şans yüzüme gülmüyor. Eğer şansı yakalarsam zengin olurum. Sırıttı. "Ben iyi bir kumarbazım. Zengin olmak da gerçekten hoşuma gider!"

"Tüm oyunlarda da şansınız kötü mü?"

"Tüm oyunlarda ve kadınlarda. Yeniden, kötü dişlerini göstererek gülümsedi.

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten.

"Bu durumda ne yapacaksınız?"

"Ağır ağır yolumda yürüyecek, şansın dönmesini bekleyeceğim.

"Kadınlar konusunda ne yapacaksınız?"

"Hiçbir kumarbazın kadınlardan yana şansı yoktur. Çok yoğun çalışırlar. Geceleri iş başındadırlar. Oysa kadınlarla birlikte olunması gereken zaman da odur. Az çok değeri olan hiçbir kadın, geceleri çalışan birinin elinde kalamaz."

"Siz bir filozofsunuz.

"Hayır. Ben küçük kentlerin kumarbazıyım. Bir

küçük kent, ardından bir başkası, bir başkası daha. Ardından büyük bir kent. Ve yeni baştan."

"Ardından da göbeğe bir kurşun."

"Bu ilk kez oldu. Daha önce başıma hiç böyle bir şey gelmemişti.

Bay Frazer, "Sizi yoruyor muyum?" diye sordu.

"Hayır! Ama ben sizi yoruyorum, belki.

"Bacağınız nasıl?"

"Bacağımın fazla bir işlevi yok. Bacağım olsa da olur, olmasa da. Böyle de dolaşabilirim."

Bay Frazer, "Size bütün kalbimle şans dilerim. Gerçekten, dedi.

"Ben de size. Bir de acınızın dinmesini.

"Kuşkusuz böyle gitmeyecektir. Geçiyor zaten. Önemli değil.

"Çabuk geçsin öyleyse.

"Sizinki de."

O gece Meksikalılar koğuşta, akerdeonla birlikte başka sazlar çaldılar. Çok neşeli bir hava vardı. Akerdeonun açılıp kapanma sesi, zillerin, vurmalı çalgıların ve davulun gümbürtüsü koridora dek taştı. Aynı koğuşta büyük bir kalabalığın önünde, sıcak tozlu bir günde kaza geçiren bir rodeocu da vardı. Şimdi belkemiği kırıktı. Bundan sonra hastaneden çıkacak kadar iyileştiğinde geçimini sağlamak için deri işleri ve hasır sandalye yapmayı öğreniyordu. Sonra, yapı iskelesinden düşüp her iki kolunun ve ayağının bileği kırılmış bir doğramacı vardı. Kedi gibi düşmüştü. Ama kedi gibi, iyileşme eğilimi göstermiyordu. Yeniden çalışabilecek duruma gelmesi için yoğun bakım altındaydı. Ama bu, çok uzun sürecekti. Bir çiftlikten gelen on altı yaşında bir çocuk vardı. Kırık bacağı kötü kaynadığı için yeniden kırılacaktı. Bir de tek bacağı tutmayan küçük kent kumarbazı, Cayetano Ruiz vardı. Koridorun öteki

ucundan Bay Frazer, polisin yolladığı Meksikalıların müziğiyle oluşan çoşkulu sesleri ve kahkahaları duyuyordu. Meksikalılar iyi eğleniyorlardı. O çoşkulu tavırlarıyla Bay Frazer'a da geldiler. Ona çalmalarını istediği bir şey olup olmadığını sordular. Ondan sonra kendi istekleriyle, iki kez daha çalgı çalmak için geldiler.

Son geldikleri gece Bay Frazer yatağında yatmış; açık kapısından gelen kötü, gürültülü müziği dinliyordu. Kafasını bir türlü bundan alamıyordu. Ne istediğini sorduklarında, onlardan 'Cucaracha'yı çalmalarını istedi. Bu, insanı hırsından öldürebilecek denli bayağı, kulakları sağır edici müziği olan bir şarkıydı. Adamlar, bunu, duygusal bir hava katarak ve gürültüler çıkararak çaldılar. Bay Frazer için, bu yine de ötekilerden daha iyi çalınmış bir parçaydı. Ama etkisi yine de farklı olmadı.

Bu duygusal boşalmalara karşın Bay Frazer, düşünüyordu. Çoğunlukla, yazdığı zamanların dışında elinden geldiğince düşünmemeye çalışırdı. Ama şimdi çalgı çalanlara ve küçük olanın sözlerine takılmıştı.

Din, insanların afyonudur. O sindirim sorunları olan küçük kulüp sahibi, buna inanıyordu. Evet. Müzik de insanların afyonudur. İçki kafasına vuran adamsa, bunu hiç düşünmemişti. Artık insanların afyonu ekonomiydi; İtalya ve Almanya'daki halkın yurtseverliği de onların afyonuydu. Peki cinsel ilişkiye ne demeli? O da insanların afyonu muydu? Kimilerinin. Bu işi en iyi yapan kimilerinin. Oysa, içki, insanların en büyük afyonuydu. Ah, eşsiz bir afyon hem de! Üstelik kimileri de kendi kullandığı gibi, oldukça ucuz olan bir başka uyuşturucuyu, radyoyu yeğlerdi. Bunlardan başka, insanların en eski afyonu olan, kumar vardı. Bir başkası olan hırsı, yeni bir hükümet biçimine inanmak gibi afyonları da unut-

mamalı. İnsanlar hep gücü çok etkili olmayan bir hükümet yönetimi isterler. İnandığı özgürlük, şu anda bir MacFadden yayınının adıydı. Buna daha yeni bir ad bulunamadı. Ama biz inandık. Ama gerçek olan hangisiydi? İnsanların gerçek ve geçerli uyuşturucusu hangisiydi? O bunu iyi biliyordu. Akşam bir iki içkiden sonra beyninin parlak bir köşesine çıkmış, sonra da azıcık uzaklaşmıştı. Onun orada olduğunu biliyordu (gerçekte orada değildi elbette). Neydi bu? Elbette bu ekmekti. İnsanların afyonu ekmek. Bunu gün ışıdığında aklında tutacak mıydı? Bu düşüncenin anlamı aynı olacak mıydı? İnsanların afyonu ekmekti, ekmek.

Bay Frazer içeri giren hemşireye, "Dinleyin, dedi. "O ince Meksikalıyı, buraya çağırır mısınız, lütfen?"

"Nasıl buldunuz?" Meksikalı, kapıdaydı.

"Çok beğendim."

Meksikalı, "Tarihsel bir şarkıdır. Gerçek bir devrim şarkısıdır," dedi.

Bay Frazer, "Dinleyin!" dedi. "Neden insanlar, uyuşturulmadan ameliyat edilmeli?"

"Anlamıyorum.

"Neden insanların uyuşturucularının, hepsi de iyi değildir? Halkınız için ne yapmak isterdiniz?"

"Cahillikten kurtulmalarını isterdim.

"Saçmalama. Eğitim insanların afyonudur. Bunu bilmen gerek. Sen de azıcık okudun."

"Eğitime inanmıyor musunuz?"

"Hayır, dedi Bay Frazer, "Bilgiye inanıyorum.

"Sizi hiç anlayamıyorum.

"Çoğu kez ben de kendimi anlayamam.

"Bir kez daha 'Cucaracha'yı dinlemek ister miydiniz?" diye sorarken Meksikalının yüzü oldukça kaygılıydı.

"İsterim. Bir kez daha çalın. Radyodan daha iyi.

Bay Frazer, devrim uyuşturucu değildir diye düşündü. Devrim bir boşalmadır. Yalnız diktatörlükle uzatılabilecek bir çılgınlıktır. Uyuşturucular bundan önce ve sonrası içindir. Kafası iyi çalışıyordu. Gereğinden azıcık fazla.

Bir süre sonra gidecekler, giderken 'Cucaracha'yı da birlikte götürecekler, diye düşündü.

BABALAR VE OĞULLAR

Kentin anayolunun olduğu merkezde geçici bir başka yolun bulunduğunu gösteren bir işaret olmasına karşın anlaşılan bütün arabalar, buradan geçiyorlardı. Böylece, bu onarım işinin yakında biteceğini düşünen Nicholas Adams boş, tuğlalı yoldan arabayı sürdü. Giderleri karşılanmadığında bir sonraki yıl, ortadan kaldırılacak olan trafik ışıklarının yanıp sönmesiyle bir duruyor, bir gidiyordu. Eğer altlarında yürümüş iseniz ve burası sizin kentinizse altında yürüdüğünüz bu küçük kentin büyük ağaçları, yüreğinizin bir köşesine kesinlikle yer etmiştir. Çünkü bunlar gereğinden büyük, güneşi kesen, bir yabancı gözüyle bakınca da evleri ıslanmış gibi gölgeleyen ağaçlardı. Son evi geçtikten sonra, kırmızı birtakım pislik kümeleriyle yükselip alçalan anayol, iki yandaki ağaçlarla gezmek ve görmek için çok güzel bir yerdi. Tarlalardan pamuklar toplanmış, kimi açıklıklarda da kırmızı süpürgedarısı ile, kesilmiş mısır öbekleri birikmişti. Yanında oğlu uyuyor, o da rahatça yaptığı bu araba yolcuğu sonunda kente gece ulaşacağını hesaplıyordu. Nick, mısır tarlalarında soya fasulyesiyle bezelyelerin de bulunduğunu görüp ağaçlar ve tarlalarla kaplı arazinin biçimini gözden geçirdi. Buradaki evlerin yapılış biçimi de tarlalarla, ağaçlara bağımlıydı. Kafasından bu bölgede nasıl avlanabileceğini geçirerek arabayı sürüyordu. Bıldırcınların

beslenmek için ortaya çıkacağı yerlere bakarak, ne yöne uçacaklarını kestirmeye çalıştı.

Köpekler kokularını aldıktan sonra, bıldırcınlara nişan alırken, gizlenmeye alıştıkları yerle kuşların arasında kalmamak gerekir. Çünkü birden ürküp uçmaya başladıklarında, kimi dimdik pikeye kalkarken, kimi de kulaklarınızı tırmalayarak geçer. Havaya yükseldiklerindeyse artık, onları vurmanız güçleşir. Kanatlarını ayarlayıp ağaçların arasına dalmadan önce, bu durumdaki bir bıldırcını vurmanın tek yolu, dönüp hemen omzunuzun üzerinden ateş etmektir. Kendisi, bu arazide bıldırcın avlanmayı babasından öğrenmişti. Nicholas bu çağrışımla, babasını düşünmeye başlamıştı. Babası ne zaman aklına gelse, ilkin gözlerini anımsardı. Hiçbir zaman iri bedeni, çevik hareketleri, geniş omuzları, çengelli gaga burnu, ince çenesini kaplayan sakalı gelmezdi aklına. Hep gözleriydi, ilk anımsadığı. Gözleri, kaşlarının altında gizlenmiş gibiydi. Özel olarak çok değerli bir şey için yaratılmış olan bu gözler, derin bir çukur içinde korunur, olağan bir insan gözünden çok daha uzakları, çok daha hızlı bir biçimde görürlerdi. Bu babasına bağışlanmış büyük bir armağandı. Babasının gözleri, büyük boynuzlu bir koç ya da kartalınki kadar keskindi.

O sıralarda kendi gözleri de çok iyiydi. Gölün kıyısında babasıyla birlikte duruyorlardı. Babası, "Bayrağa doğru koştular," dediğinde Nick, ne bayrağı, ne de bayrak direğini görebiliyordu. "İşte" derdi, babası: "Kızkardeşin Dorothy, bayrağı aldı; iskeleye doğru gidiyor.

Nick gölün karşı kıyısına baktığında ağaçlıklı uzun kıyı şeridini, ardındaki yüksek ağaçları, çiftliğin ağaçsız tepelerini ve ağaçların arasındaki kendi kulübelerinin beyazını görürdü. Ancak yine de ne bay-

rak direğini, ne iskeleyi görebilirdi. Yalnızca kumsalın beyazlığıyla, kıyıların kıvrımlarını hayal meyal görebiliyordu.

"O yandaki koyunları görebiliyor musun?"

"Evet.

Tepenin grili yeşilli toprağının üstünde, beyazımsı birer leke gibiydiler.

Babası, "Ben onları sayabiliyorum, dedi.

Sıradan özellikleri olan her insan gibi, babası da çok sinirli biriydi. Duygusal olmakla birlikte, çoğu duygasal insan gibi, onun da acımasız ve kaba saba yönleri vardı. Ancak, yazgısı çok kötüydü. Oysa başına gelenlerin hiçbiri de kendisinden kaynaklanmıyordu. Kendisine kurulan bir tuzak sonunda öldü. Bunu hak etmek için de bir şey yapmış sayılmazdı. Ölmeden önce herkes, ona çeşitli biçimlerde ihanet etti. Duygusal bütün insanların başına gelen budur sonunda. Nick, şu anda babası için bir şeyler yazamıyordu, ama ilerde bunu, kesinlikle yapacaktı. Yine de bu bıldırcın arazisi ona çocukluğunu, babasının nasıl biri olduğunu anımsattı. İki şeyden ötürü de ona her zaman gönül borcu duymuştu; balık avı ve nişancılık. Babası, cinsellik gibi konularda ne denli beceriksizse; bu konuda o denli becerikliydi. Nick de bunun böyle olmasından mutlu olmuştu. Çünkü birinin insana, ilk tüfeğini ve bunu kullanma olanağını vermesi gerekti. Bunları öğrenince de insan, balık ya da avlanacak şeylerin olduğu yerlerde yaşamalıydı. Şimdi otuz sekiz yaşındaydı. Babasıyla ilk gün ne hissetmişse, bugün de balık tutarken, avlanırken aynı şeyleri duyuyordu. Bu, bugüne değin, hiç azalmayan bir tutku olarak sürmüştü. Kendisine, bunları tanıttığı için de babasına, gönül borcu duyuyordu.

Babasının becerikli olamadığı öteki konuya ge-

lince; insan, bunun için olması gereken her şeyle donatılmıştı. Bu konuda gereken her şey, birisi yol göstermeden de öğrenilebilir. Bu konuda babasının kendisine ilettiği, o bir lokmacık bilgiyi hiç unutmamıştı. Bir gün birlikte ava çıkmışlar, Nick de bir köknar ağacının içine saklanan bir sincabı vurmuştu. Sincap yaralanıp düşmüş, Nick onu eline aldığındaysa, başparmağının dibine kadar ısırmıştı.

Nick, sincabın başını ağaca çarparak, "Pis, oğlancı!" demişti.

Babası bir an durup, "İyice em. Eve gidince üstüne tentürdiyot sürersin," dedi.

Nick, "Pis oğlancı!" dedi yeniden.

Babası, "Oğlancı ne demek biliyor musun?" diye sordu.

Nick, "Her şeye oğlancı diyebiliriz," dedi.

"Oğlancı hayvanlarla ilişki kuran insan demektir," dedi.

Nick, "Neden kurar ki?" diye sordu.

Babası, "Bilmiyorum. Ama bu iğrenç bir suçtur," diye yanıtladı.

Nick'in kafası buna takılmıştı. Hem anlamaya çalışıyor, hem de düşündükçe iğreniyordu. Çeşitli hayvanları böyle bir ilişki içinde bir bir gözünün önünde canlandırdı. Hiçbiri de çekici ya da uygun gelmedi ona. İşte, babasının kendisine doğrudan doğruya verdiği tek bilgi, bu oldu. Bundan başka, bir sabah gazetede Tenor Enrico Caruza'nın ceviz kırmaktan tutuklandığını okudu.

"Ceviz kırmak ne demek?"

"En iğrenç suçlardan biridir." Nick, bu büyük tenoru kafasında, şöyle canlandırdı: Adam, sigara kutularının içindeki Anna Held'e benzeyen güzel bir kadına, elindeki ceviz kıracağıyla korkunç, iğrenç,

garip bir şeyler yapıyordu. Sonunda, yeterince yaşlandığında hiç olmazsa bir kez bu ceviz kırma işini deneyeceğine, duyduğu tüm iğrenmişliğe karşın, karar verdi.

Babası bu konuyu, kısaca şöyle özetleyivermişti: Mastürbasyon körlük, delilik ve ölüme yol açardı. Fahişelere giden bir adamsa, onlardan onulmaz birtakım zührevi hastalıklar kapardı. Yapılması gereken tek şey insanlardan uzak durmaktı. Öte yandan babası, bugüne dek gördüğü en iyi gözlere sahipti. Nick onu, çok uzun bir süre, çok sevmişti. Şu anda işlerin bozulmasından çok öncelerini bile anımsayarak, her şeyin nasıl olduğunu daha iyi kavrayarak, canı sıkılıyordu. Bir kez kalemi alabilse, bu anılardan kurtulacaktı. Yazmakla pek çok şeyden yakasını sıyırmıştı. Ama bunun için, daha erkendi. Daha pek çok insan vardı yaşayan. Bu nedenle artık, başka şeyler düşünmeliydi. Babası için yapabileceği hiçbir şey yoktu. Bunu pek çok kez düşünmüştü. Cenazeyle ilgilenen adamın, babasının yüzünde yaptığı başarılı uygulama, kafasından hiç silinmemişti. Bunun dışındaki her şey de oldukça açıktı. Sorumluluklar gibi. Adamın yaptığı işi övmüştü. O da bundan onur duymuş ve azıcık da kibirlenmişti. Ama onun yüzüne, son biçimini kazandıran bu adam değildi. Sanatsal yeteneği tartışılabilir olan adam gerçekte, bir iki onarımdan öte bir şey yapmamıştı. Yüzün bu biçimi kendi kendine, uzun süredir oluşmaktaydı. Son üç yılda bu oluşum, hız kazanmıştı. Bu iyi bir öyküydü. Ama daha pek çok insan yaşadığı için şu anda yazamazdı.

Nick'in bu konulardaki eğitimi, Kızılderili kampının ardındaki köknar ormanlarında gerçekleşti. Olayın geçtiği yer, kulübeden ormandaki çiftliğe giden keçiyoluyla, kampa uzanan yıkıntı alandı. Şu anda bile, o keçiyolundan çıplak ayakla geçtiğini,

duyumsar gibiydi. Orada, şimşekle devrilen ağaçlardan sarkan uzun tahta parçaları ve talaşların içindeki ağaç kütüklerinin olduğu kulübenin ardındaki köknar ormanı arasında, çam ağaçlarından dökülen dikenlerinin örttüğü toprak vardı. Bir kütüğün üzerinden dereyi geçerdin. Ayağın kayıverirse bataklığın kara çamuruna bulanırdın. Ormandan çıkıp bir parmaklığı arardın. Sığırkuyruğu, kuzukulağı ve çimenlerin büyüdüğü ovadaki keçiyolu, iyice sertleşmişti. Derenin bataklık olan sol yanında yağmurkuşları beslenirdi. O derede bir de yiyeceklerin saklandığı soğutma odacığı vardı. Ambarın altındaysa, ılık, taze gübre bulunurdu. Eski gübreler kat kat yukarıya serilmişti. Sonra, bir başka parmaklık, ambardan eve ve ormana giden kumlu yola uzanan başka bir keçiyolu vardı. Bu kez derenin üstündeki köprüden geçerek, su kamışlarının büyüdüğü yere geliyordunuz. Bu kamışları gazyağına daldırıp, geceleri balık avlarken balıkçı feneri olarak kullanırdık.

Anayol, sola kıvrılıp ormanın kıyısından bir tepeye doğru yükseliyordu. Kumlu, şistli yol, ağaçların gölgesi altında ormana girdiğiniz yerde, Kızılderililerin kestiği köknar kabuklarının yere serilmesi için genişletilmişti, köknar kabukları da uzun sıralar halinde üst üste yığılmıştı. Üstelerine de evlerin çatılarına benzer, başka kabuklar örtülmüştü. Bu kabuk yığınları, yeşil yapraklı ağaçların arasında büyük ve sarı kümeler halinde duruyordu. Adamlar, keresteleri ormanda çürümeye bırakıyor; bunları ne temizliyor, ne de yakıyorlardı. Onların tek istediği Boyne City'deki tabakhane için gerekli olan ağaç kabuklarıydı. Kışın bunları, buz tutmuş gölün üstünden kaydırarak götürüyorlardı. Her geçen yıl orman daha da küçülüyor, açıklık, sıcak, gölgesiz yabani otların bürüdüğü bir yıkıntı görünümü kazanıyordu.

Ama daha o sıralarda orman, çok fazla harap

edilmemişti. El değmemiş ormanın ağaçları, daha dal budak çıkarmadan boy atmaktaydı. Üstünde yürünen ve çam ağaçlarının dikenleriyle kaplı, kahverengi temiz yolda da daha hiç çalı·yoktu. İşte orada üçü birlikte, art ardına konmuş iki yataktan daha enli olan köknar ağacının gövdesine yaslanmış yatıyorlardı. En sıcak günlerde bile serin olan bu köşede, ağacın tepesinden bir esinti geliyor, dallardan parça parça güneş ışıkları süzülüyordu. Billy:

"Trudy'yi yine istiyor musun?" diye sordu.

"Şey!"

"Haydi gel.

"Hayır, burada.

"Ama Billy...

"Billy aldırmaz. O benim kardeşim.

Bir süre sonra üçü, birlikte, ağacın tepesindeki dalların ardına saklanmış siyah bir sincabın sesini dinlemeye koyuldular. Hayvanın bağırışını yakalamak istiyorlardı. Çünkü bağırırken aynı zamanda da kuyruğunu titretiyordu. O zaman da onun bu hareketini gören Nick, onu vuracaktı. Babası ona avlanmak için günde ancak üç fişek veriyordu. Elindeki tek namlulu, yirmi geyçlik tüfeğin namlusu çok uzundu.

Billy, "Namussuz hiç kımıldamıyor, dedi.

Trudy, "Sen ateş et Nickie. Korkut! Sıçrarken kolla. Yeniden ateş et!" dedi. Bu, onun için o sırada oldukça uzun bir konuşmaydı.

Nick, "Yalnızca iki kurşunum var, dedi.

Billy, "Piç!" dedi.

Sessizce ağacın karşısında oturuyorlardı. Nick kendini boşalmış ve mutlu hissediyordu.

"Eddie. bir gece kızkardeşin Dorothy'yle yatakta yatmak için, geleceğini söyledi.

"Ne?"

"Öyle dedi.

Trudy başını salladı.

Kız, "O yalnızca bunu ister," dedi. Eddie üvey ağabeyleriydi. On yedi yaşındaydı.

"Eğer Eddie Gilby gece gelip de Dorothy'yle konuşmaya kalkarsa, ona ne yaparım biliyor musun? Onu öldürürüm. Nick tüfeği çıkarıp doğru dürüst nişan bile almadan, melez piç hayali Eddie Gilby'nin başı ya da göbeğinde el kadar bir delik açtı. "İşte böyle. Onu böyle öldürürüm.

Trudy, "Öyleyse gelmesin, diyerek elini, Nick'in cebine soktu.

"Çok büyük bir palavracı o. Trudy eliyle Nick'in cebini yokluyordu: "Ama onu öldürme. Başını derde sokma.

Nick, "Onu böyle öldürürdüm, dedi. Sanki, Eddie Gilby göğsünden vurulmuş olarak yatıyordu. Nick mağrur bir havada ayağını onun üstüne koydu.

"Başının derisini yüzerim, dedi sevinçle.

Trudy, "Olmaz! Bu pis bir şey!" dedi.

"Derisini yüzüp annesine yollarım.

Trudy, "Onun annesi öldü. Onu öldürme Nickie. Benim için, dedi.

"Derisini yüzdükten sonra, onu, köpeklere atarım.

Billy'nin morali bozulmuştu. Sıkıntılı bir sesle, "Dikkat et!" dedi.

Nick gözünün önünde canlanan görüntüden çok hoşnut bir biçimde, "Onu, parça parça ederler, dedi. Ardından, kılı kıpırdamadan, o alçak melezin köpekler tarafından parçalanmasına bakarken, Trudy'nin boğazına sarılmasıyla sırtüstü düştü. Trudy, sıkı sıkı boğazına sarılmış, ağlayarak, "Onu öldürmek yok! Hayır Nickie! Hayır! Hayır! Nickie Öldürmek yok!" diyordu.

"Sana ne oluyor?"

"Onu öldürmek yok!"

"Buna zorunluyum.

"O yalnızca büyük bir palavracı.

Nickie, "Tamam. Eve yaklaşmadıkça onu öldürmem. Çek ellerini!" dedi.

Trudy, "Bu iyi. Şimdi bir şey yapmak istiyor musun? Artık kendimi iyi hissediyorum," dedi.

"Eğer Billy uzaklaşırsa, Nick, Eddie Gilby'yi ilkin öldürmüş, sonra da ona yaşamını bağışlamıştı. Şimdi artık bir erkekti.

"Sen git Billy. Bitene dek oralarda dolaş. Haydi!"

"Orospu çocuğu! Bu işten yoruldum. Neden geldik biz? Av mı ne bu?"

" Tüfeği alabilirsin. Bir tane kurşunu da var.

"Öyle olsun. Siyah, büyük bir sincap vuracağım.

Nick, "Sana seslenirim, dedi.

Aradan uzunca bir süre geçmesine karşın, Billy, geri gelmedi.

"Bir bebek yapar mıyız?" Trudy kahverengi bacaklarını mutluluk içinde bükürek, ona sürttü. Nick'in içinde bir şeyler eksilmişti.

"Sanmam, dedi.

"Çok bebek yapmak ne büyük bela.

Billy'nin ateş ettiğini işittiler.

"Acaba vurdu mu?"

Trudy "Bana ne, dedi.

Billy ağaçların arasından çıktı. Omzunda tüfek, elinde, ön ayaklarından bağladığı siyah bir sincap vardı. "Bakın. Kediden daha büyük. İşiniz bitti mi?" dedi.

"Bunu nerede buldun?"

"Orada. Atlarken gördüm.

Nick, "Eve gitmem gerek," dedi.

Trudy, "Olmaz, dedi.

"Akşam yemeğine yetişmem gerek.

"Öyle olsun!"

"Yarın avlanmak ister misin?"

"Olur.

"Sincap sende kalabilir.

"Oldu.

"Yemekten sonra gelir misin?"

"Hayır!"

"Nasılsın?"

"İyi."

"Sevindim.

Trudy, "Gel de beni yüzümden öp!" dedi.

Hava kararıp anayolda arabayı sürerken Nick, babasını düşünmeyi bırakmıştı. Günün bitiminde onu hiç düşünmezdi. Gün bitimi her zaman, Nick'in kendisine aitti. Bu saatlerde tek başına olmazsa, ona yaramazdı. Babası, onun aklına güz aylarında; ya da çayırlıkta çullukların uçtuğu ilkyazda; ya da mısır demetlerini; ya da bir gölü; ya da bir atı; ya da yabanıl kazları gördüğü zaman düşerdi. Ya da bir ördek pususunda olduğu bir gün, kartalın bezle kaplı pusuya karların arasından düşmesi ve yeniden havalanmaya çalışırken pençelerinin beze saplanıp kalması, hep babasını çağrıştırırdı. Ve işte babası, terk edilmiş meyve bahçelerinde, yeni sürülmüş tarlalarda, çalılıklarda, küçük tepelerde, sudan geçip ağaçların arasından yol açarken, buğday değirmenlerinde, elma şaraphanelerinde ve her zaman açık ateş-

lerde beklenmedik bir biçimde karşısına çıkardı. Yaşadığı kentler, babasının bildiği yerler değildi. On beşinden sonra onunla paylaşacak hiçbir şeyi de olmamıştı.

Soğuk havalarda babasının sakalı buz tutardı. Yazın da babası, çok fazla terlerdi. Çalışması gerekmezken bile, yazın çiftlikte güneşin altında çalışmaya bayılırdı. Eliyle çalışmayı çok severdi. Bu Nick'in hiç sevmediği bir şeydi. Nick, babasını sever, ama kokusundan nefret ederdi. Bir gün babasına küçük gelen bir çift iç çamaşırını giymesi gerekmiş, ama bunun kokusu midesini öyle bulandırmıştı ki, onu çıkarıp ırmaktaki iki taşın arasına koymuş, sonra da kaybettiğini söylemişti. Babasına, bunları giydiği zaman nasıl koktuklarını da söylemişti. Ama babası bunların yeni yıkandığını bildirmişti ona. Bunun üstüne babasından bunları koklamasını istemişti. O da gelip koklamış, kızgınlıkla bunların tertemiz olduğunda diretmişti. Nick balık avlamaktan döndüğünde, çamaşırlar yanında yoktu. Bunları kaybettiğini söyleyince de yalan söylediği için kırbaçlandı.

Dayaktan sonra, elinde dolu tüfeğiyle kapısı açık odunlukta oturup, sundurmada gazete okuyan babasına baktı: "Şimdi beynini uçurabilirim. Öldürebilirim onu, diye düşündü. Az sonra, bu öfkesi geçti. Elindekinin, babasının bir armağanı olduğunu düşünmek de canını sıktı. Ardından, bu kokudan kurtulmak için karanlıkta Kızılderili kampına doğru yürümeye başladı. Ailede kokusunu sevdiği tek bir kişi vardı. O da kızkardeşiydi. Ötekilerle yakınlaşmamak için, elinden geleni yapardı. Sigara içmeye başlayınca, bu duyarlığı köreldi. Bu iyiydi. Çünkü böylesi keskin bir burnun insana hiç yararı yoktu. Ancak bir av köpeğine yarardı, bu duyarlılık.

"Baba, küçük bir çocukken Kızılderililerle avlanmak nasıl bir şeydi?"

Nick çok şaşırmıştı: "Bilemiyorum. Oğlunun uyandığını görmemişti bile. Yanındaki oğlana baktı. Kendini, çocuğun yanında olmasına karşın, tek başına hissetmişti. Kim bilir ne kadar zamandan beri? "Gün boyu siyah sincap peşinde koşardık. Babam, bana avlanmayı öğreteceğini düşünerek, günde ancak üç kurşun verirdi. Ona göre bir oğlanın durmadan ateş etmesi doğru değildi. Billy Gilby adlı bir oğlan ve Trudy adlı kızkardeşiyle ava giderdim. Yaz boyunca neredeyse her gün ava çıkardık, dedi.

"Bu isimler Kızılderililerde çok gülünç kaçıyor."

Nick, "Gerçekten, dedi.

"Anlatır mısın nasıl insanlardı?"

"Ah, çok iyiydiler."

"Onlarla olmak nasıl bir şeydi?"

"Söylemek güç, dedi Nick Adams. Oğluna, kızın bugüne değin gördüğü herkesten daha iyi yaptığını söyleyebilir miydi? Dolgun kahverengi bacakları, düz karnı, küçük ve sert memeleri, güzelce sarılan kolları, hızla dolaşan araştıran dili, ağzının güzel tadını, rahatsızlığı, sıkılmayı, tatlılıkla, nemle, sıkılıkla, ağrıtırcasına, tümüyle, bütünüyle, sonu gelmezcesine, hiç bitmemezcesine, hiç bitmeyecekmişçesine olan sevişmeyi, ansızın her şeyin bitişini, ormandaki ışıklı günleri, karnına batan köknar dikenlerini anlatabilir miydi? Ve bir gün Kızılderililerin yaşadığı yere gelince, onların buralardan gittiğinin kokusunu alırdınız. Öyleki bu koku, tüm boşalmış ağrı dindirici ilaç kutularıyla vızıldayan sinek seslerini, otların kokusunu, duman kokusunu ve yeni kutuya konmuş zerdeva kokusunu bastıramazdı. Sonra ne onlara, ne de kadınlarına ilişkin şakalar bunu bastırabilirdi. Ne de o insanı hasta eden mayhoş kokuları unutulabilirdi. Sonunda ne yaptıkları da önemsizdi. Sonlarının nasıl geldiği değildi önemli olan. Tümü de aynı

biçimde son buluyordu. Çok uzun zaman önce toptan yok olmuşlardı. Artık hiçbir yararı yoktu.

Ötekine gelince... Uçan bir kuşu vurduğunda uçmakta olan tüm kuşları vurmuş gibi olursun. Kuşların tümü de birbirinden farklıdır. Uçuşları da öyle. Ama senin, duygun hiç değişmez. En son vurduğun kuş kadar iyidir. Bunun için babasına gönül borcu duyabilirdi.

Nick, oğlana, "Onları sevmemen de söz konusu. Ama sanıyorum ki severdin, dedi.

"Büyükbabam da küçük bir çocukken onlarla birlikte yaşamıştı, öyle değil mi?"

"Öyle. Ona Kızılderililerin nasıl insanlar olduğunu sorduğumda, onların içinden pek çok dostu olduğunu söylemişti."

"Ben hiç onlarla yaşamayacak mıyım?"

"Bilmiyorum, dedi. Nick. "Bu sana bağlı.

"Bir tüfeğe sahip olmam ve tek başıma avlanabilmem için kaç yaşına gelmeliyim?"

"Yeterince dikkatli olduğunu görürsem, on iki yaşına gelmeni bekleriz."

"Keşke şimdi on iki olsaydım.

"Yakında olacaksın.

"Büyükbabam nasıl biriydi? Onu pek anımsayamıyorum. Aklımda kalan tek şey, Fransa'dan geldiğimde bana bir havalı tüfekle bir Amerikan bayrağı vermesiydi. Nasıl biriydi?"

"Anlatmak zor. Çok iyi bir avcıydı. Çok iyi gözleri vardı.

"Senden daha mı iyiydi?"

"Çok çok daha iyi bir nişancıydı. Onun da babası büyük bir kuş avcısıydı.

"Bahse girerim ki senden daha iyi değildi.

"Ah, gerçekten daha iyiydi. Tanıdığım herkesten daha iyi bir nişancıydı. Benim nişancılığımdan hep düşleri kırılırdı."

"Neden hiç büyükbabamın mezarına gidip onun için dua etmiyoruz?"

"Çünkü biz ülkenin bir başka yöresinde yaşıyoruz. Buradan çok uzakta."

"Fransa'da olsaydık fark etmezdi. Fransa'da olsaydık giderdik. Bana kalırsa, büyükbabamın mezarına gidip dua etmek gerek.

"Bir gün gideriz."

"Umarım sen öldüğünde, senin mezarında dua edemeyecek denli uzak bir yerde yaşıyor olmam.

"Bunu ayarlamamız gerek.

"Hepimizin de uygun bir yerde gömülmesi gerekmez mi sence? Hepimiz de Fransa'da gömülebiliriz. Bu çok iyi olur."

Nick, "Ben Fransa'da gömülmek istemiyorum. dedi.

"Bu durumda Amerika'da uygun bir yer bulmalıyız. Tümümüz de çiftlikte gömülsek?"

"Bu iyi fikir."

"Böylece çiftlik yolu üstünde durup büyükbabam için dua edebilirim.

"Müthiş pratiksin.

"Büyükbabamın mezarına hiç gitmemek düşüncesi, hiç de hoş değil ama.

Nick, "Oraya gitmemiz gerekecek, dedi. "Görüyorum ki, gitmemiz gerekecek.

NOBEL ÖDÜLÜ

HEMINGWAY

Çağımızın önde gelen yazarlarından Ernest HEMINGWAY, 1899'da Chicago yakınlarında doğdu. Babası doktordu. Hemingway ortaokulu bitirdikten sonra, Kansas City Star adlı gazetede çalışmaya başladı. Birinci Dünya Savaşı'na gönüllü olarak katıldı. 1918'de İtalyan ordusunda çarpışırken yaralanarak, cepheden ayrıldı ve Paris'e yerleşti. Burada Ezra Pound'dan büyük destek gören Hemingway, önce "Güneş de Doğar" (The Sun Also Rises) ve "Silahlara Veda" (A Farewell to Arms) adlı romanlarını yazdı. Silahlara Veda, yazara büyük ün sağladı. Bunu, avcılık serüvenlerini anlatan "Afrika'nın Yeşil Tepeleri" (The Green Hills of Africa) izledi. Dönemin birçok sanatçısı gibi İspanya İç Savaşı'na da katılan Hemingway, 1940'ta bu savaşı anlatan güçlü romanı "Çanlar Kimin İçin Çalıyor?" (For Whom the Bell Tolls)'u yayımladı. Bu roman çok geçmeden sinemaya uyarlandı. 1952'de yazdığı "İhtiyar Balıkçı" (The Old Man and the Sea) büyük yazarın ününe ün kattı. Bu başarısını 1953'te Nobel Edebiyat Ödülü izledi. 1961'de av tüfeğiyle vurularak ölen yazarın intihar mı ettiği, yoksa kazaya mı uğradığı kesin olarak öğrenilemedi.

Hemingway'in öykülerinden bir demet daha sunuyoruz okurlarımıza: **KAZANANA ÖDÜL YOK.**

Hemingway, çok gezmiş, çok görmüş bir yazardır. Öykülerinde anlattığı kişiler de bir bakarsınız Afrika'da bir avcı, İspanya'da bir garson, savaş ortasında kimsesiz, yaşlı bir adam, ya da dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir kadın, ya da bir erkektir. Bütün bu insanların başından geçenler sanki sıradan, önemsiz şeylermiş gibi görünür ilk bakışta. Ancak, bir süre sonra hepsi, *Hemingway*'in olağanüstü gözlemleri ve yaklaşımlarıyla, okuyucunun gözünde simgesel birer varlık olur çıkar.

Hemingway, yarattığı kişilerle okuru arasında bir köprü kuruverir; ister bir av alanında, isterse bir tren istasyonunda, ya da bir hastane odasında, nerede olursa olsun. Bu nedenle, *Hemingway*'in yarattığı kişiler, dünyanın dört bir yanındaki insanlarla tanışıktır. Çünkü bu öykülerdeki kadınların, erkeklerin, çocukların, avcıların, sevilen ve yitirilen insanların hepsi de gerçeği yaşıyorlar; sevgiyi, acıyı, ölümü.

KAZANANA ÖDÜL YOK, değişik yerlerdeki, değişik insanların yaşanmış öyküleridir. *Hemingway*'in eşsiz yeteneğinin ürünü olan bu öyküleri, beğenerek okuyacağınızı umuyoruz.

pan

